

HRVATSKI SABOR
Odbor za europske poslove

KLASA: 022-03/22-01/141
URBROJ: 6521-31-22-01
Zagreb, 10. studenoga 2022.

D.E.U. br. 22/008

**ODBOR ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I
PRIRODE**
Predsjednica Sandra Benčić

Poštovana predsjednice Odbora,

Odbor za europske poslove na temelju članka 154. stavka 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora prosljeđuje na razmatranje Odboru za zaštitu okoliša i prirode stajalište o dokumentu Europske unije iz Radnog programa za razmatranje stajališta Republike Hrvatske za 2021. godinu:

**Stajalište Republike Hrvatske o
Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o obnovi prirode
COM (2022) 304**

koje je Koordinacija za unutarnju i vanjsku politiku Vlade Republike Hrvatske usvojila Zaključkom KLASA: 022-03/22-07/353, URBROJ: 50301-21/22-22-3 na sjednici održanoj 10. listopada 2022.

Predmetni Prijedlog uredbe je Europska komisija objavila 22. lipnja 2022. u sklopu Europskog zelenog plana, te je u tijeku njegovo donošenje u Europskom parlamentu i Vijeću Europske unije.

U skladu s člankom 154. stavkom 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, molim Vas da Odboru za europske poslove dostavite mišljenje o Stajalištu Republike Hrvatske do 9. prosinca 2022.

S poštovanjem,

PREDSJEDNIK ODBORA
Domagoj Hajduković

U prilogu: - Stajalište Republike Hrvatske o COM (2022) 304
- COM (2022) 304

Na znanje: Informacijsko-dokumentacijska služba (INFODOK)

PRIJEDLOG STAJALIŠTA RH

Naziv dokumenta (na hrvatskom i engleskom):

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o obnovi prirode

Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on nature restoration

Brojčana oznaka dokumenta:

COM(2022) 304 final; SEC(2022) 256 final; SWD(2022) 167 final; SWD(2022) 168 final

Nadležno TDU za izradu prijedloga stajališta (nositelj izrade stajališta), ustrojstvena jedinica

Nadležno tijelo državne uprave: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja

Ustrojstvena jedinica: Uprava za zaštitu prirode i Zavod za zaštitu okoliša i prirode

Nadležne službe:

Uprava za zaštitu prirode, Sektor za bioraznolikost i strateške poslove, Služba za strateške poslove

Zavod za zaštitu okoliša i prirode; Sektor za prirodu

Nadležna služba u MVEP:

Sektor za COREPER I

Nadležna radna skupina Vijeća EU:

Radna skupina Vijeća EU za okoliš

Osnovne sadržajne odredbe prijedloga EU:

Prijedlog uredbe temelji se na ciljevima Strategije EU-a za bioraznolikost do 2030. godine, gdje je navedeno da bi do 2050. godine svi ekosustavi trebali biti obnovljeni, otporni i primjereno zaštićeni, te da se bioraznolikost u Europi do 2030. usmjeri prema oporavku.

Prijedlogom Uredbe utvrđuje se sveobuhvatni cilj: da se pridonese neprekidnom, dugoročnom i održivom oporavku biološki raznolike i otporne prirode na svim kopnenim i morskim

područjima Unije obnovom ekosustava te da se pridonese postizanju ciljeva Unije za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu tim promjenama, kao i ispunjenju njezinih međunarodnih obveza.

Iz sveobuhvatnog cilja proizlazi više obvezujućih ciljeva i obaveza u pogledu obnove (restauracije) ekosustava koji vode prema oporavku ekosustava do 2030. godine te do ponovne uspostave dobrog stanja narušenih ekosustava na području cijele Unije do 2050. Tim bi mjerama do 2030. godine trebalo obuhvatiti barem 20 % kopnenih i morskih područja Unije, a do 2050. godine sve ekosustave koje je potrebno obnoviti. Nakon što se ekosustavi obnove, potrebno ih je održavati u dobrom stanju.

Prijedlogom uredbe utvrđuje se i provedbeni okvir koji obvezuje države članice (u daljnjem tekstu: DČ) da procjenjuju stanje ekosustava, izrade nacionalni plan obnove te provode praćenje i izvješćivanje, dok su odredbe Uredbe podložne preispitivanju koje provodi Europska komisija (u daljnjem tekstu: EK).

Uredba je podijeljena u pet poglavlja: I. Opće odredbe, II. Ciljevi i obveze u pogledu obnove (obuhvaća kopnene, obalne i slatkovodne ekosustave, morske ekosustave, urbane ekosustave, prirodnu povezanost rijeka i prirodne funkcije povezanih poplavnih područja, populacije oprašivača, poljoprivredne ekosustave i šumske ekosustave), III. Nacionalni planovi obnove, IV. Praćenje i izvješćivanje, V. Delegiranje ovlasti i postupak odbora te poglavlje VI. Završne odredbe.

Uredba također sadrži i priloge: Prilog I. Kopneni, obalni i slatkovodni ekosustavi – stanišni tipovi i skupine stanišnih tipova iz članka 4. stavaka 1. i 2.; Prilog II. Morski ekosustavi – stanišni tipovi i skupine stanišnih tipova iz članka 5. stavaka 1. i 2.; Prilog III. Morske vrste iz članka 5. stavka 3.; Prilog IV. Popis pokazatelja bioraznolikosti za poljoprivredne ekosustave iz članka 9. stavka 2.; Prilog V. Indeks čestih vrsta ptica poljoprivrednih staništa na nacionalnoj razini; Prilog VI. Popis pokazatelja bioraznolikosti za šumske ekosustave iz članka 10. stavka 2. te Prilog VII. Popis primjera mjera obnove iz članka 11. stavka 8.

Pored toga EK je objavila i opsežnu procjenu učinka u dvanaest dijelova koja uključuje analize savjetovanja s dionicima kao i analize stanja po ekosustavima te sažetak izvješća o procjeni učinka.

Razlozi za donošenje i pozadina dokumenta:

EK je 22. lipnja 2022. objavila Prijedlog uredbe o obnovi prirode.

Gubitak bioraznolikosti i propadanje ekosustava, uključujući pritiske na ekosustave, dalekosežan je i prekograničan izazov koji se ne može učinkovito svladati samo na razini DČ. Cilj je pridonijeti neprekidnom, dugoročnom i održivom oporavku biološki raznolike i otporne prirode na svim kopnenim i morskim područjima Unije obnovom ekosustava, staništa i vrsta te pridonijeti postizanju ciljeva Unije za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu tim promjenama i ispunjenju međunarodnih obveza Unije.

U evaluaciji Strategije za bioraznolikost do 2020. utvrđeno je da je neuspješna obnova ekosustava posljedica dobrovoljnih umjesto pravno obvezujućih ciljeva. Nedostatak predanosti i davanja političkog prioriteta koji su iz toga proizašli, prepreka su dodjeli financijskih i drugih sredstava za rad na obnovi. Osim toga, direktivama o pticama i staništima ne utvrđuju se rokovi za održavanje i vraćanje prirodnih staništa i vrsta u povoljno stanje očuvanosti, kao niti specifični zahtjevi za obnovu ekosustava izvan mreže Natura 2000. Kako bi se ispravili ti

nedostatci, ovim se Prijedlogom uredbe propisuje obveza obnove određenih vrsta i staništa, kako unutar, tako i izvan mreže Natura 2000, s jasno definiranim rokovima.

Cilj je Uredbe omogućiti Uniji, odnosno DČ da hitno djeluju i da počnu obnavljati ekosustave na temelju obvezujućih ciljeva i obveza koje se već mogu mjeriti i pratiti. Tako će DČ moći bez odgode započeti s radom na obnovi. U kasnijim fazama može se uključiti više ekosustava na način da se u okviru izmjena Uredbe osmisle zajedničke metode za utvrđivanje dodatnih ciljeva.

Prijedlogom se stoga otvara put za obnovu i održavanje širokog raspona ekosustava u Uniji do 2050., s mjerljivim rezultatima do 2030. i 2040. On omogućuje Uniji da pridonese zaustavljanju gubitka bioraznolikosti i vraćanju prirode u dobro stanje. Također, omogućuje Uniji i da pokaže svoju ulogu svjetskog predvodnika u zaštiti prirode, posebno na sastanku Konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti koji će se održati u prosincu 2022. godine.

Očekivana dodana vrijednost:

- osigurava se usklađeno djelovanje na razini Unije u odgovarajućem opsegu kako bi se postigle znatne razine obnove i kako bi bilo koristi od sinergija i povećanja učinkovitosti. Primjerice, obnova jednog ekosustava (čime se podupire njegova bioraznolikost) ima pozitivne učinke na druge susjedne ili povezane ekosustave i njihovu bioraznolikost. Mnoge vrste bolje napreduju u povezanim mrežama ekosustava;

- djelovanjem na razini Unije stvorili bi se jednaki uvjeti i obaveza djelovanja na jednaki način država članica u obnovi ekosustava na vlastitim državnim područjima pri čemu bi se izbjegao neujednačeni pristup država članica koji je postojao do sada;

- ambiciozno i usklađeno djelovanje usmjereno na bioraznolikost i obnovu ekosustava na razini Unije osigurava potrebnu vjerodostojnost i primjer je drugima gledano na međunarodnoj razini.

Status dokumenta:

EK je 22. lipnja 2022. objavila Prijedlog uredbe o obnovi prirode. U okviru Vijeća EU-a tj. nadležne Radne skupine za okoliš, rasprava o Prijedlogu uredbe započela je 7. srpnja. Tijekom češkog predsjedanja ne očekuje se postizanje općeg pristupa, no najavljeno je *izvješće o napretku* na formalnom sastanku ministara okoliša u prosincu 2022.

Stajalište RH:

Republika Hrvatska pozdravlja Prijedlog uredbe o obnovi prirode kojim se pridonosi neprekidnom, dugoročnom i održivom oporavku biološki raznolike i otporne prirode na svim kopnenim i morskim područjima Unije obnovom ekosustava, kao i postizanju sveobuhvatnih ciljeva Unije za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama. Usprkos nastojanjima EU-a i međunarodne zajednice, gubitak bioraznolikosti i propadanje ekosustava nastavljaju se zabrinjavajućom brzinom te štete ljudima, gospodarstvu i klimi, što potvrđuju mnogi dokumenti¹.

Iznimna raznolikost prirode u Republici Hrvatskoj rezultirala je pravnom zaštitom (u mreži Natura 2000 i kroz zaštićena područja u nacionalnim kategorijama zaštite) oko 38 % kopna i preko 9 % mora pod nacionalnom jurisdikcijom. Iako je uvriježen stav kako je u Republici

¹ Izvješća Međuvladina panela o klimatskim promjenama (IPCC) i Međuvladine znanstveno-političke platforme o bioraznolikosti i uslugama ekosustava, Izvješće o napretku u ostvarivanju ciljeva iz Aichija i pregled ekonomije bioraznolikosti prof. Dasgupte.

Hrvatskoj priroda u dobrom stanju, podaci iz Izvješća Republike Hrvatske o stanju očuvanosti vrsta i stanišnih tipova od interesa za EU², ukazuju da je njihovo stanje očuvanosti u Republici Hrvatskoj nažalost nedovoljno poznato, dok je trećina u nepovoljnom stanju.

Iako je važnost postizanja sveobuhvatnog cilja Uredbe neupitna, ako uzmemo u obzir vremenski period do usvajanja uredbe i postavljanje predviđene strukture, uključujući donošenje nacionalnih planova restauracije, ostavlja se malo vremena za postizanje obvezujućih ciljeva do 2030. godine. Dodatno, za postizanje obvezujućih ciljeva uredbe potrebno je osigurati dostatna dodatna financijska sredstava kao i neophodne ljudske kapacitete.

Nastavno na predložene definicije iz članka 3. Prijedloga uredbe napominjemo da je potrebno doraditi prijedlog vezan uz „dobro stanje“ s ciljem utvrđivanja jasne i nedvosmislene definicije. Ujedno je potrebno pojasniti odnos ove definicije i definicije „dobro stanje očuvanosti“, termina koji proizlazi iz Direktive o staništima te se koristi i u Prijedlogu uredbe. Također je potrebno definiciju povoljnog referentnog područja doraditi na način da se propiše donošenje relevantnih smjernica za postupak određivanja ovog područja, jer DČ različito koriste i tumače ovaj pojam. Za definiciju pojma „oprašivač“ podržavamo način na koji je definiran. Vezano uz definiciju pojma „ekosustav“ predlažemo umjesto „plant, animal, and microorganism“ navesti „living organism“ (umjesto „biljaka, životinja i mikroorganizama“ navesti „živih organizama“), kako bi se obuhvatile i gljive i alge, tako da definicija glasi: „ekosustav“ znači *dinamična cjelina zajednice živih organizama i njihova neživog okoliša koji međusobno djeluju kao funkcionalna jedinica te uključuje stanišne tipove, staništa vrsta i populacije vrsta, ili na engleskom: „ecosystem“ means a dynamic complex of living organism communities and their non-living environment, interacting as a functional unit, and includes habitat types, habitats of species and species populations.*

Republika Hrvatska načelno podržava ciljeve i obveze iz članka 4. (Obnova kopnenih, obalnih i slatkovodnih ekosustava) i članka 5. (Obnova morskih ekosustava). Prema izvještaju iz 2019. godine sukladno čl. 17. Direktive o staništima i čl. 12. Direktive o pticama, koji obuhvaća razdoblje od 2013.-2018. godine, a ujedno je bio i prvi izvještaj Republike Hrvatske, nepovoljan status očuvanosti utvrđen je za 33 % vrsta i stanišnih tipova, dok je za 54 % njih utvrđen nepoznat status. Uzimajući ovo u obzir, razvidno je da će biti potrebno uložiti značajan napor kako bi se ostvarili ambiciozni ciljevi usmjereni na obnovu.

S obzirom na to da je uredba predložena na način da se osigura rješavanje nedostataka Direktive o pticama i Direktive o staništima, potrebno je jasnije utvrditi obveze iz članaka 4. i 5. u odnosu na spomenute direktive. Uz prijedloge navedene u dijelu članka 3. ovog stajališta vezano za definicije, potrebno je jasnije definirati poveznicu između predmetnih članaka ove uredbe i izvještaja prema čl. 17. Direktive o staništima i čl. 12. Direktive o pticama, a vezano uz početno stanje temeljem kojih se utvrđuju područja za mjere obnove. Vezano uz predloženu obvezu uredbe da se za stanišne tipove za koje je utvrđen status nepoznato smatra da imaju nepovoljan status očuvanosti, smatramo da je potrebno osigurati državama da se rezultati novog ciklusa izvještavanja prema čl. 17. Direktive o staništima i čl. 12. Direktive o pticama u 2025. godini (za razdoblje 2019.-2024.) uzmu u obzir kod definiranja početnog stanja za utvrđivanje

² <https://www.eea.europa.eu/themes/biodiversity/state-of-nature-in-the-eu/article-17-national-summary-dashboards/conservation-status-and-trends>
<https://www.eea.europa.eu/themes/biodiversity/state-of-nature-in-the-eu/article-12-national-summary-dashboards/breeding-population-and-distribution-trends>
<https://www.eea.europa.eu/themes/biodiversity/state-of-nature-in-the-eu/article-12-national-summary-dashboards/winter-population-trends>

nacionalnih ciljeva. Navedenim se uvjetuje da će biti potrebno prioritizirati ulaganja u inventarizaciju i praćenje stanja kako bi se u nadolazećem nacionalnom izvještaju smanjio broj vrsta i stanišnih tipova za koje je utvrđen nepoznati status, a sve s ciljem kvalitetnog definiranja obaveznih nacionalnih ciljeva Republike Hrvatske.

Za iznimke od predviđenih obveza potrebno je definirati što uključuje „neizbježne preobrazbe staništa koje izravno uzrokuju klimatske promjene“ i čime, odnosno kojim postupcima će se to dokazivati.

Potrebno je također točno definirati što se misli pod pojmom viša sila u čl. 4. st. 8. i čl. 4. st. 9.

Republika Hrvatska smatra kako je potrebno uvažiti dosadašnje napore DČ u očuvanju i obnovi ekosustava. Republika Hrvatska intenzivno radi na uspostavi učinkovitog okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000 te se očekuje da će do kraja 2023. godine najmanje 40 % ekološke mreže biti pokriveno s planovima upravljanja.

Planovima upravljanja te Programom financiranja ekološke mreže Natura 2000 (Narodne novine, broj 54/22) koji je ujedno i Prioritetni akcijski okvir Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: PAO), utvrđuju se prioritetne mjere očuvanja i obnove čijom implementacijom će se doprinijeti postizanju obvezujućih ciljeva iz Prijedloga uredbe. Republika Hrvatska redovno provodi radove sanacije i obnove šuma oštećenih biotskim i abiotskim čimbenicima u okviru šumskogospodarskih planova, prema Zakonu o šumama (članak 23.), a također i druge radove gospodarenja šumama koji su u funkciji poboljšanja i održavanja šumskih ekosustava u povoljnom stanju.

Također, planirano je osigurati sinergiju obveza iz članka 4. i 5. Prijedloga uredbe i obveza DČ proizašlih iz Strategije EU-a za bioraznolikost, da početkom 2023. predlože područja (kopnena i morska) za dodatnu zaštitu i strogu zaštitu te popis vrsta i stanišnih tipova čije stanje očuvanosti je potrebno poboljšati (za 30 %) do 2030. godine. Republika Hrvatska radi na pripremi stručnih podloga, dok će se konačni prijedlog područja za ispunjavanje ovih ciljeva pripremiti na participativni način, uključivanjem svih relevantnih dionika.

Republika Hrvatska podržava obveze propisane **člankom 6.** vezane uz obnovu urbanih ekosustava, uzimajući u obzir da su naši gradovi među najmanje zelenim gradovima u Europi. Pet od sedam najvećih hrvatskih gradova (koji čine 30 % cjelokupnog hrvatskog stanovništva) ne udovoljavaju standardu EU-a od 26 m² zelene javne površine po osobi.

Za Republiku Hrvatsku ističemo važnost obnove slatkovodnih ekosustava (rijeka i manjih vodotoka) (**članak 7.**), što dodatno doprinosi novom cilju EU-a vraćanja prirodnih funkcija slatkovodnih ekosustava i obnovi najmanje 25 000 km rijeka slobodnog toka u EU-u. Time se dodatno ojačava element povezanosti („*connectivity*“) unutar ekološke mreže. Napominjemo da je u Republici Hrvatskoj povezanost ekosustava velikim dijelom integrirana u ekološku mrežu Natura 2000 prilikom njenog kreiranja, no kod riječnih ekosustava treba raditi na poboljšavanju povezanosti kroz prilagodbu i, gdje je moguće, uklanjanju postojećih prepreka s ciljem longitudinalne i lateralne povezanosti vodotoka. Republika Hrvatska planira izraditi preliminarni inventar pregrada do 2026. godine.

Nastavno na važnost oprašivača za funkcioniranje kopnenih ekosustava, dobrobit ljudi i sigurnost opskrbe hranom³ i njihovu ugroženost, Republika Hrvatska podržava predložene obveze obnove populacije oprašivača (**članak 8.**).

Republika Hrvatska podržava obveze iz **članka 9.** vezano uz obnovu poljoprivrednih ekosustava. Održivi, otporni i biološki raznoliki poljoprivredni ekosustavi potrebni su kao izvor sigurne, održive, hranjive i povoljne hrane. Poljoprivredni ekosustavi velike bioraznolikosti povećavaju i otpornost poljoprivrede na klimatske promjene i rizike za okoliš te istodobno jamče sigurnost hrane i sigurnost opskrbe hranom te otvaranje novih radnih mjesta na ruralnim područjima.

Za obveze šumskih ekosustava (**članak 10.**) primijenjen je isti model kao za članak 9., kada se obveze ispunjavaju ostvarivanjem trenda povećanja skupa pokazatelja na nacionalnoj razini prema metodologiji definiranoj u Prilogu VI., te možemo podržati predloženo. Za indikator stojeće mrtvo drvo i ležeće mrtvo drvo, Republika Hrvatska je podatak za cijelu državu izradila 2010. godine (Prva nacionalna inventura šuma Republike Hrvatske) te on iznosi 13,9 m³/ha. Od 2018. godine podaci o mrtvom drvetu se prikupljaju kroz terenske izmjere u okviru izrade šumsko gospodarskih planova te, uzimajući dinamiku izrade ovih planova, Republika Hrvatska trenutno ne raspolaze ovim podacima za cijeli teritorij. Nadalje, uzimajući u obzir dinamiku izrade šumskogospodarskih planova, kao i administrativni i financijski teret koji ovo nosi, smatramo da dinamika praćenja indikatora za stojeće i ležeće mrtvo drvo treba biti jednom u deset godina.

Vezano za nacionalne planove obnove (**članci 11., 12. i 13.**) napominjemo da se radi o izuzetno zahtjevnim dokumentima s ograničenim vremenom za usvajanje. Stoga je potrebno u sadržaju planova zadržati samo najvažnije podatke, kako bi se osigurala izrada dokumenta u zadanim rokovima. Dio obveza koje zahtijevaju prikaz načina na koji su osigurani neprekidni, dugoročni i održivi učinci mjera, uključujući i financiranje, bit će problematično provesti budući da se implementacija mjera u najvećoj mjeri naslanja na dostupna sredstva kroz Višegodišnji financijski okvir (u daljnjem tekstu: VFO), čija projekcija i struktura nije poznata nakon 2027. godine (2030.). Dodatno, smatramo da obveza definiranja povoljne referentne površine za svaki stanišni tip uzimajući u obzir dokumentirane gubitke barem u posljednjih 70 godina treba biti dobrovoljna, s obzirom na nepostojanje podataka na nacionalnom nivou za sve stanišne tipove.

Kod ocjenjivanja nacionalnih planova obnove (**članak 14.**), s obzirom na to da se radi o dokumentima koji se usvajaju na razini vlada, nije se moguće vezati na rok od šest mjeseci od datuma primitka primjedbi EK. Dodatno, potrebno je detaljnije raspraviti na koji način će se primjedbe EK ugrađivati u dokumente. Kod preispitivanja nacionalnih planova obnove (**članak 15.**), smatramo da su odredbe iz stavaka 1. i 2. dostatne te da EK može svoje mišljenje/preporuke davati kroz navedene opcije. Stoga smatramo da nije potrebno uključivanje stavka 3. Također, navedeni rok od 6 mjeseci nije primjeren za reviziju i usvajanje ovakvog dokumenata.

U **članku 17.** (monitoring), kako bi se minimiziralo dodatno administrativno i financijsko opterećenje DČ te osigurala sinergija s postojećim obvezama, te gdje zbog bioloških

³ Gotovo 5 000 000 000 EUR godišnje poljoprivredne proizvodnje u EU-u može se izravno pripisati kukcima oprašivačima.

karakteristike vrsta i stanišnih tipova to nije opravdano, smatramo da ne treba povećati učestalost praćenja. Za indikatore koji nisu uspostavljeni na nacionalnom nivou, predlažemo uključiti prijelazno razdoblje od 2 godine od prvog zadanog roka. Dodatno, kod utvrđivanja dinamike praćenja kao i pripadajućih metodologija potrebno je osigurati sinergiju s prijedlogom o izmjeni Uredbe 691/2011 u pogledu uvođenja novih modula ekonomskih računa okoliša.

Za izvještavanje (**članak 18.**) smatramo da je potrebno maksimalno osigurati sinergiju s već postojećim nacionalnim izvještajima kako bi se u najvećoj mjeri izbjeglo dodatno opterećenje DČ. Smatramo da je rok za izvještavanje jednom u tri godine iznimno zahtjevan te ga je potrebno barem uskladiti s dinamikom izvještavanja prema Direktivi o pticama i Direktivi o staništima (jednom u 6 godina).

Potrebno je izmijeniti članak 19. o ovlasti Komisije za donošenje delegiranih uredbi za izmjenu Priloga IV. i VI. radi prilagodbe opisa, jedinica i metodologije pokazatelja za poljoprivredne i šumske ekosustave u skladu s najnovijim znanstvenim dokazima, kada se radi o pokazateljima koji su dio službene europske statistike i razvijat će se, proizvoditi i diseminirati na temelju sektorskog zakonodavstva temeljenog na članku 338. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, na način koji uvažava stručnu neovisnost Europskog statističkog sustava i osigurava da su predmetne izmjene moguće samo unutar tog sustava. Pitanje opisa, jedinica i metodologija pokazatelja europske statistike je tehničko pitanje koje uređuje kako se statistički pokazatelj treba proizvesti te se u okviru europske statistike odluke o statističkim metodologijama donose isključivo na odgovarajućoj stručnoj razini.

Smatramo problematičnim da se u Prilozima uređuju metodološka pitanja pokazatelja koji su dio europske statistike definirane Uredbom (EZ) br. 223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj statistici. U slučaju da se u Prijedlogu uredbe inzistira na definiranju pokazatelja koji su dio sustava europske statistike, iste je potrebno raspraviti u odgovarajućoj radnoj skupini.

U Prilogu VII. potrebno je doraditi određene primjere mjera obnove, poput stvaranja mozaika unutar šumskog kompleksa, s obzirom na to da smatramo da je primjerenije očuvati već postojeće šumske čistine, umjesto provođenja mjere stvaranja novih šumskih čistina koja podrazumijeva krčenje šumskog kompleksa što se ne može smatrati restauracijom.

U Prijedlogu uredbe navodi se da ne postoji zasebni fond za financiranje te da se za provedbu treba osloniti na novi VFO 2021.-2027., nacionalna sredstva i druga dostupna sredstva. Tematika obnove prirode je prepoznata u Sporazumu o partnerstvu za novi VFO 2021.-2027. Za dio aktivnosti predviđena su sredstva iz novog Programa konkurentnosti i kohezije 2021.-2027., ali ne u traženom iznosu sukladno potrebama prepoznatim u Programu financiranja ekološke mreže Natura 2000, koji je izrađen prije dodanih obveza propisanih ovom uredbom. Dodatno, dio obveza, posebno onih vezanih za šumske i poljoprivredne ekosustave, već je uključen u novi Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.-2027. (u daljnjem tekstu: NSP za ZPP). Međutim, s obzirom na ciljeve i prioritete ZPP-a koji se financiraju u skladu sa Strateškim planom, nije bilo moguće istim dokumentom pokriti i sve aktivnosti planirane PAO-om.

U obzir treba uzeti i činjenicu da se NSP-ovi za ZPP donose do 2027. godine te ne mogu pokrivati ciljeve čije se ispunjavanje očekuje do 2030. godine.

Iako zasebni fond za ispunjenje ciljeva uredbe nije predviđen za ovo financijsko razdoblje, dugoročna perspektiva postizanja ciljeva ostavlja dovoljno prostora za njegovu uspostavu te smatramo da uspostava takvog fonda treba biti uključena u tekst uredbe s primjenom od sljedećeg VFO-a (2028. -2034.).

Za određene aktivnosti predviđen je doprinos kroz Program za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021.-2027. godine u skladu s PAO-om.

Republika Hrvatska smatra kako u ovom trenutku nije poznat točan financijski učinak ovog prijedloga na različite dionike, a posebno za poljoprivrednike, vlasnike šuma odnosno ribare. Ti se učinci mogu razlikovati između pojedinih DČ odnosno pojedinih područja. S obzirom da se očekuju mogući određeni troškovi zbog gubitka njihovih prihoda, treba prvenstveno voditi računa da ti gubici budu svedeni na minimalno potrebne uz osiguranje da se isti pokriju sredstvima EU odnosno drugim izvorima financiranja.

Nadalje, Republika Hrvatska smatra kako Ugovor o funkcioniranju EU-a ne spominje zajedničku šumarsku politiku već je odgovornost za šume ostavljena DČ uz puno poštivanje načela supsidijarnosti. Nespornim smatra kako šume po svojoj prirodi određenim dijelom pripadaju i pod sektorske politike koje jesu zajedničke politike EU-a, te se posljedično, pojedini aspekti šuma reguliraju legislativom navedenog sektora.

Dodatno, u pogledu terminologije korištene u *hrvatskoj inačici Prijedloga uredbe*, Republika Hrvatska ističe kako ona u pojedinim dijelovima ne odgovara postojećoj nacionalnoj terminologiji te je tako na primjer riječ „makija“ u prijevodu pojma „*unwanted scrub*“ u Prilogu VII. potrebno zamijeniti riječju „nepoželjna drvenasta vegetacija“. Na navedeno će Republika Hrvatska ukazati prilikom redakture hrvatske inačice teksta.

Sporna/otvorena pitanja za RH:

Iako je važnost postizanja sveobuhvatnog cilja uredbe neupitna, ako uzmemo u obzir vremensko razdoblje do usvajanja uredbe i postavljanje predviđene strukture, uključujući donošenje nacionalnih planova restauracije, ostavlja se malo vremena za postizanje obvezujućih ciljeva do 2030. godine. Dodatno, za postizanje obvezujućih ciljeva uredbe potrebno je osigurati dostatna dodatna financijska sredstava kao i neophodne ljudske kapacitete, s posebnim naglaskom na praćenje pokazatelja.

Vežano uz obvezu osiguranja da ne dođe do pogoršanja statusa očuvanosti stanišnih tipova („*non-deterioration*“) za koje je dobro stanje utvrđeno, bit će potrebno uložiti veliki napor kako bi se ova obveza ispunila u područjima koja se nalaze izvan režima ekološke mreže Natura 2000. Dodatno, to će iziskivati i analizu postojećeg zakonodavnog okvira kako bi se utvrdila njegova adekvatnost da osigura da ne dolazi do pogoršanja stanja.

Vežano uz ciljeve za obnovu urbanih ekosustava, u Republici Hrvatskoj usvojen je Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021.-2030. godine kao strateški dokument koji razrađuje ciljeve, prioritete i mjere za razvoj zelene infrastrukture u urbanim područjima Republike Hrvatske radi uspostave održivih, sigurnih i otpornih gradova i

naselja kroz povećanje energetske učinkovitosti zgrada i građevinskih područja, razvoj zelene infrastrukture u zgradarstvu te urbanu preobrazbu i urbanu sanaciju. Iako ovaj dokument treba služiti kao osnova za postizanje predloženih ciljeva, budući da je usvojen prije objave Prijedloga uredbe u njemu ipak nisu u potpunosti pokriveni svi ciljevi iz članka 6.

Međutim, potrebna su nam pojašnjenja za stavak 2. podstavak b) u članku 6. Uredbe jer nije jasno odnosi li se isključivo na zelenu infrastrukturu na zgradama (zelene fasade, krovovi) ili i na zelenu infrastrukturu na građevinskim česticama zgrada. Primjena zelene infrastrukture na zgradama često nije tehnički i gospodarski izvediva te bismo ako se podstavak ne odnosi i na građevinske čestice zgrada predložili da se ovaj podstavak izmjeni na način da se odnosi na poticanje, a ne obvezu, primjene zelene infrastrukture na zgradama. Nastavno na navedeno Vlada RH je usvojila Programe energetske obnove zgrada za razdoblje do 2030. (višestambenih, zgrada javnog sektora, zgrada koje imaju status kulturnog dobra) u kojima se uz energetske ili sveobuhvatnu obnovu zgrade potiče primjena zelene infrastrukture na zgradi (fasada, krov) te na čestici zgrade.

Nastavno na ciljeve za obnovu oprašivača, s obzirom na činjenicu da u Republici Hrvatskoj nemamo dostatnih podataka o divljim oprašivačima, pokrenut je pilot projekt (Cro Buzz Klima) kojemu je cilj prikupiti prve sustavne podatke o divljim pčelama i muhamama lebdjelicama (na pet pilot područja), doprinijeti razvoju stručnih kapaciteta i testirati EU-ovu metodologiju praćenja oprašivača. Glavni izazov za provedbu praćenja oprašivača u Republici Hrvatskoj bit će nedostatak resursa te posebno nedostatak stručnih kapaciteta, što je prepoznato i u prijedlogu EU-ove metodologije praćenja oprašivača⁴.

Nastavno na ciljeve obnove poljoprivrednih i šumskih ekosustava, s obzirom na to da se doprinos dokazuje ostvarivanjem trenda povećanja skupa pokazatelja na nacionalnoj razini, prikazano je stanje u Republici Hrvatskoj po pitanju korištenja predloženih pokazatelja:

- Indeks čestih vrsta ptica poljoprivrednih staništa u Republici Hrvatskoj prati se šestu godinu. Iako postoje neznatne fluktuacije indeksa od referentne 2015. godine, zbog kratkog perioda praćenja (2015. do 2020.) prerano je za donošenje zaključaka o postojanosti trenda.

- Za indikator indeks populacije travnjačkih leptira u 2019. godini pokrenuto je praćenje učinka operacija iz postojećeg Programa ruralnog razvoja i to za 10.1.3. „Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti“ i 10.1.5. „Pilot mjera za zaštitu leptira“ na očuvanje travnjačkih staništa i četiri vrsta danjih leptira kako bi se uspostavili i pratili indikatori očuvanosti staništa i danjih leptira na poljoprivrednim područjima. Početkom 2023. godine bit će dostupna početna vrijednost za indeks populacije travnjačkih leptira, nakon čega treba nastaviti pratiti istom metodologijom.

- Vezano uz udio poljoprivrednog zemljišta s obilježjima krajobraza velike raznolikosti, napominjemo da evidencija uporabe poljoprivrednog zemljišta na području Republike Hrvatske uključuje, između ostaloga i evidenciju obilježja krajobraza. Trenutno zbog specifičnosti evidentiranja u sustavu, ne postoji podatak o njihovoj površini u odnosu na ukupnu površinu poljoprivrednih parcela.

- Prema podacima iz istraživanja provedenog 2017. godine vrijednost godišnje promjene zalihe ugljika u mineralnim tlima izračunata je za kategoriju prenamjene jednogodišnjih usjeva u

⁴ (Potts i sur. 2021. A proposal for an EU Pollinator Monitoring Scheme EUR 30416 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2020, ISBN 978-92-76-23859-1, doi:10.2760/881843, JRC122225).

višegodišnje nasada na godišnjoj razini i iznosi -1,57 tC/ha godišnje⁵. Ne postoji sustavno praćenje predloženog indikatora. Za ostvarivanje predmetnih obveza neophodna je međusektorska suradnja na nacionalnom nivou. Predmetne obveze prvenstveno se naslanjaju na novi Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. - 2027. (u izradi).

- Republika Hrvatska raspolaže podacima potrebnim za izračun indikatora „udio šuma raznodobne strukture“. Za indikatore „povezanost šuma“ i „indeks čestih vrsta ptica šumskih staništa“ potrebno je uspostaviti praćenje na nacionalnoj razini. Za indikator „zalihe organskog ugljika“⁶ postoji podatak za 2017. godinu, dok je sustavno praćenje indikatora tek potrebno uspostaviti. Za šumske ekosustave, temeljem izvještaja prema čl. 17. Direktive o staništima za razdoblje 2013.-2018. godine, većina šumskih ekosustava je u dobrom stanju očuvanosti, te nemamo stanišni tip za koji bi stanje bilo nepoznato. Postoji dio šumskih stanišnih tipova koji nisu u dobrom stanju očuvanosti, između ostaloga jasenove šume u kontinentalnoj biogeografskoj regiji (stanišni tip 91F0), šume pitomog kestena u kontinentalnoj biogeografskoj regiji (stanišni tip 9260), acidofilne smrekove šume (stanišni tip 9410), primarno zbog pojave patogena.

Zaključno, ističemo zahtjevnost pokazatelja predloženih uredbom, od kojih u Republici Hrvatskoj neki nisu još niti uspostavljeni, dok za neke praćenje postoji kraći vremenski period. Također, u raspravama u okviru RS potrebno je riješiti pitanje indikatora „*share of forests with unevenaged structure*“, kao i naglasiti da je definiranje pojma *old-growth (native) forests* koji se navodi u mjeri 14 iz Priloga VII. *Enhance the development of old-growth native forests and mature stands (e.g. by abandonment of harvesting* trenutno u proceduri u *SWG Forests and Nature*.

Stajališta DČ i EK:

U trenutnoj fazi rasprave, DČ još uvijek većinom analiziraju dokument i traže dodatna pojašnjenja odredbi primjerice povezanost nacionalnih ciljeva i ciljeva EU-a, povezanost s ostalim relevantnim zakonodavstvom EU-a, kao i da se uvažavaju nacionalne specifičnosti primjerice vezano uz urbane ekosustave te definiraju određeni pojmovi (npr. „rijeka slobodnog toka“ ili „prepreka“).

Sporna/otvorena pitanja za DČ i EK:

Najviše se komentiraju predložene definicije s obzirom da DČ smatraju da neke nedostaju, a da neke trebaju biti jasnije te da treba osigurati koherentnost u korištenju termina, primarno s Direktivom o staništima i Direktivom o pticama.

Ujedno DČ ističu da se morski ekosustavi s obzirom na manju istraženost ne mogu tretirati identično kao kopnjeni.

Stav RH o spornim/otvorenim pitanjima DČ i EK:

Republika Hrvatska dijeli neke trenutne komentare DČ, a stav o istome je detaljno iznesen u dijelu „Stajalište RH“.

⁵ Izvješće o inventaru stakleničkih plinova na području Republike Hrvatske za razdoblje 1990.-2019. (NIR 2021)

Postojeće zakonodavstvo RH i potreba njegove izmjene slijedom usvajanja dokumenta

Usvajanje uredbe uvjetovat će potrebu za donošenjem zakona o provedbi uredbe. Moguće su i izmjene postojećeg zakonodavnog okvira, u vidu potrebe uspostavljanja dodatnih alata/mehanizama i/ili reviziju postojećih koji su neophodni za postizanje ciljeva uredbe što će se utvrditi naknadno nakon definiranja konačnog područja primjene Uredbe.

Utjecaj provedbe dokumenta na proračun RH:

Za implementaciju obaveza iz uredbe bit će potrebna znatna proračunska sredstva uključujući i jačanje administrativnih kapaciteta.

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 22.6.2022.
COM(2022) 304 final

2022/0195 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o obnovi prirode

(Tekst značajan za EGP)

{SEC(2022) 256 final} - {SWD(2022) 167 final} - {SWD(2022) 168 final}

OBRAZLOŽENJE

KONTEKST PRIJEDLOGA

Razlozi i ciljevi prijedloga

Usprkos nastojanjima EU-a i međunarodne zajednice gubitak bioraznolikosti i propadanje ekosustava nastavljaju se zabrinjavajućom brzinom te štete ljudima, gospodarstvu i klimi. To potvrđuju mnogi dokumenti, prije svega izvješća Međuvladina panela o klimatskim promjenama (IPCC)¹ i Međuvladine znanstveno-političke platforme o bioraznolikosti i uslugama ekosustava², izvješće o napretku u ostvarivanju ciljeva iz Aichija³ i pregled ekonomije bioraznolikosti prof. Dasgupte⁴. Zdravi ekosustavi izvor su hrane i sigurnosti opskrbe hranom, čiste vode i ponora ugljika te štite od prirodnih katastrofa uzrokovanih klimatskim promjenama. Budući da su temelj otpornosti Europe, ključni su za naš dugoročni opstanak, dobrobit, blagostanje i sigurnost.

Obnova ekosustava, zajedno s naporima za smanjenje trgovine divljom faunom i florom i njezine potrošnje, pomoći će i u sprečavanju i izgradnji otpornosti na moguće buduće zarazne bolesti sa zoonotskim potencijalom, čime će se smanjiti rizik od izbijanja bolesti i pandemija, te pridonijeti potpori naporima EU-a i globalnim naporima za primjenu pristupa „Jedno zdravlje”, kojim se prepoznaje suštinska povezanost zdravlja ljudi, zdravlja životinja i zdrave otporne prirode.

U izvješću iz 2022. IPCC je posebno istaknuo da svijet i Europa imaju na raspolaganju sve manje vremena da osiguraju budućnost u kojoj je moguć život jer je porast vremenskih i klimatskih ekstrema doveo do nepovratnih učinaka zbog nemogućnosti prirodnih i ljudskih sustava da im se prilagode. U njemu se poziva na provedbu hitnih mjera radi obnove narušenih ekosustava, posebno močvarnih područja i rijeka, šuma i poljoprivrednih ekosustava, kako bi se ublažili učinci klimatskih promjena.

Nedavni geopolitički događaji dodatno su naglasili potrebu za zaštitom sigurnosti opskrbe hranom i otpornosti prehrambenih sustava. Zbog povećanja cijena robe i zabrinutosti u pogledu globalne sigurnosti opskrbe hranom potrebno je ukloniti slabosti, kao što su ovisnost o uvozu, te ubrzati prijelaz na održive i otporne prehrambene sustave⁵. Dokazano je da obnova agroekoloških sustava dugoročno pozitivno utječe na proizvodnju hrane, a obnova prirode osigurava dugoročnu održivost i otpornost EU-a.

---

¹ Međuvladin panel o klimatskim promjenama (IPCC): Posebno izvješće o učincima globalnog zagrijavanja od 1,5 °C, dostupno na <https://www.ipcc.ch/sr15/>, i Šesto izvješće o procjeni IPCC-a, *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability* (Klimatske promjene 2022.: utjecaji, prilagodba i osjetljivost), dostupno na [ipcc.ch](https://www.ipcc.ch)

² Međuvladina znanstveno-politička platforma o bioraznolikosti i uslugama ekosustava: *Global assessment report on biodiversity and ecosystem services* (Izvješće o globalnoj procjeni bioraznolikosti i usluga ekosustava), 2019., dostupno na <https://doi.org/10.5281/zenodo.5657041>

³ Konvencija o biološkoj raznolikosti, dostupna na <https://www.cbd.int/convention/text/>

⁴ Profesor Sir Partha Dasgupta, *Final report of the independent review on The Economics of Biodiversity* (Završno izvješće o neovisnom pregledu ekonomije bioraznolikosti), 2. veljače 2021., dostupno na <https://www.gov.uk/government/publications/final-report-the-economics-of-biodiversity-the-dasgupta-review>

⁵ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Očuvanje sigurnosti opskrbe hranom i jačanje otpornosti prehrambenih sustava”, COM(2022) 133 final.

U završnom izvješću Konferencije o budućnosti Europe, objavljenom 9. svibnja 2022.⁶, građani su u svojim prijedlozima povezanim s poljoprivredom, proizvodnjom hrane, biološkom raznolikosti, ekosustavima i onečišćenjem posebno zatražili „stvaranje, obnovu i proširenje zaštićenih područja te bolje upravljanje njima radi očuvanja biološke raznolikosti”, „zaštitu kukaca, posebno autohtonih kukaca i kukaca oprašivača, među ostalim tako da ih se zaštiti od invazivnih vrsta i da se bolje provode postojeći propisi” i „utvrđivanje obvezujućih nacionalnih ciljeva u svim državama članicama EU-a za ponovno pošumljavanje autohtonog drveća i lokalnu floru, uzimajući u obzir stanje i posebnosti u različitim zemljama”. U svojim prijedlozima o informiranju, senzibiliziranju, dijalogu i načinu života građani su posebno tražili da se „proizvodnja hrane i zaštita bioraznolikosti, uključujući prednosti nepererađene hrane i promicanje otvaranja školskih vrtova te subvencioniranje projekata urbanog vrtlarstva i vertikalne poljoprivrede, uključe u obrazovne programe” te da se „razmotri mogućnost da bioraznolikost postane obvezan predmet u školama te da se podiže svijest o bioraznolikosti putem medijskih kampanja i poticajnih „natjecanja” diljem EU-a⁷. Stoga je potrebno odlučnije djelovanje kako bi se ostvarili ciljevi EU-a u području klime i bioraznolikosti za 2030. i 2050. te kako bi se osigurala otpornost prehrambenih sustava.

Stoga je potrebno odlučnije djelovanje kako bi se postigli ciljevi EU-a u području klime i bioraznolikosti za 2030. i 2050. i osigurala otpornost prehrambenih sustava. Europski zeleni plan⁸ posvećen je zaštiti i obnovi prirode. U njemu se navodi da će Komisija utvrditi mjere, među ostalim one pravne, kako bi pomogla državama članicama da unaprijede i obnove oštećene ekosustave i ekosustave bogate ugljikom te ih tako vrate u dobro ekološko stanje. U zelenom planu istaknuto je i da bi se sva djelovanja i politike EU-a trebali ujediniti kako bi EU postigao uspješnu i pravednu tranziciju prema održivoj budućnosti.

Strategijom EU-a za bioraznolikost do 2030.⁹ utvrđeni su ciljevi za daljnju zaštitu prirode u EU-u. Međutim, u njoj je naglašeno da samo zaštita nije dovoljna, već je za preokretanje procesa gubitka bioraznolikosti potrebno učiniti više kako bi se priroda vratila u dobro stanje u cijelom EU-u, kako u zaštićenim područjima tako i izvan njih. Stoga se Komisija obvezala da će predložiti pravno obvezujuće ciljeve radi obnove narušenih ekosustava EU-a, osobito onih s najvećim potencijalom za uklanjanje i skladištenje ugljika te sprečavanje i smanjenje utjecaja prirodnih katastrofa.

EU dosad nije uspio zaustaviti gubitak bioraznolikosti. Nedavna studija¹⁰ u okviru evaluacije Strategije EU-a o bioraznolikosti do 2020.¹¹ pokazuje da EU nije mogao zaustaviti gubitak

---

⁶ Konferencija o budućnosti Europe održavala se od travnja 2021. do svibnja 2022. Riječ je o jedinstvenom primjeru deliberativne demokracije na paneuropskoj razini koju su predvodili građani. U njoj su sudjelovale tisuće europskih građana, kao i politički akteri, socijalni partneri, predstavnici civilnog društva i ključni dionici.

⁷ *Konferencija o budućnosti Europe – Izvješće o konačnom ishodu*, svibanj 2022., prijedlog 2., str. 44. i prijedlog 6., str. 48.

⁸ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Europski zeleni plan, COM(2019) 640 final.

⁹ https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_hr

¹⁰ Trinomics B. V. (2021.): *Support to the evaluation of the EU Biodiversity Strategy to 2020, and follow-up: Final study report* (Potpora evaluaciji Strategije EU-a o bioraznolikosti do 2020. i praćenje: Završno izvješće o studiji) (Ured za publikacije EU-a, 2022.). Za sažetak glavnih relevantnih rezultata vidjeti Prilog IX. procjeni učinka. Objava izvješća Komisije o evaluaciji Strategije EU-a o bioraznolikosti do 2020. predviđena je za travanj 2022.

bioraznolikosti između 2011. i 2020. Nije ispunio dobrovoljni cilj da do 2020. obnovi barem 15 % narušenih ekosustava (u skladu s 15. ciljem iz Aichija u okviru Konvencije o biološkoj raznolikosti¹²). Izgledi za bioraznolikost i ekosustave nisu obećavajući i pokazuju da trenutni pristup nije djelotvoran.

I Europski parlament i Vijeće zalagali su se za intenzivniji rad na obnovi ekosustava, kako je navedeno u zaključcima Vijeća iz prosinca 2019.¹³ i rezoluciji Europskog parlamenta iz siječnja 2020.¹⁴ Parlament je u svojoj rezoluciji pozvao Komisiju da odustane od dobrovoljnih obveza te da predloži ambicioznu i uključivu strategiju kojom se uvode pravno obvezujući (i, stoga, provedivi) ciljevi za EU i njegove države članice. U svojoj rezoluciji od 9. lipnja 2021.¹⁵ Europski parlament naročito je pozdravio obvezu Komisije da sastavi zakonodavni prijedlog o obnovi prirode, među ostalim o obvezujućim ciljevima obnove.

Obnova ekosustava među glavnim je prioritetima i međunarodne zajednice. Vizija za 2050. u okviru Konvencije o biološkoj raznolikosti¹⁶, Konvencija Ujedinjenih naroda o suzbijanju dezertifikacije (UNCCD)¹⁷, Program održivog razvoja do 2030. (ciljevi održivog razvoja)¹⁸ i Desetljeće UN-a za obnovu¹⁹ pozivaju na zaštitu i obnovu ekosustava. Obnova će biti nužna i kako bi EU ispunio svoje obveze na temelju Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime i Pariškog sporazuma²⁰. Ako su u dobrom stanju, ekosustavi kao što su tresetišta, močvarna područja, oceani i šume mogu uklanjati i pohranjivati velike količine ugljikova dioksida i znatno pridonijeti smanjenju utjecaja klimatskih promjena.

Prijedlogom uredbe o obnovi prirode utvrđuje se sveobuhvatni cilj: da se pridonese neprekidnom, dugoročnom i održivom oporavku biološki raznolike i otporne prirode na svim kopnenim i morskim područjima EU-a obnovom ekosustava te da se pridonese postizanju

---

¹¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Naše životno osiguranje, naš prirodni kapital: strategija EU-a o bioraznolikosti do 2020.“, COM(2011) 244 final.

¹² *Strateški plan za razdoblje 2011.–2020. u okviru Konvencije o biološkoj raznolikosti* uključivao je 20 „ciljeva za bioraznolikost iz Aichija“. U 15. cilju iz Aichija navodi se: „Otpornost ekosustava i doprinos bioraznolikosti zalihama ugljika poboljšat će se do 2020. očuvanjem i obnovom, uključujući obnovu barem 15 % narušenih ekosustava, čime će se pridonijeti ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama te suzbijanju dezertifikacije“, dostupno na <https://www.cbd.int/sp/targets/rationale/target-15/>

¹³ Priprema globalnog okvira za bioraznolikost nakon 2020. – Konvencija o biološkoj raznolikosti – zaključci Vijeća (15272/19) od 19. prosinca 2019.

¹⁴ Rezolucija Europskog parlamenta od 16. siječnja 2020. o 15. sastanku Konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti (COP15) (2019/2824(RSP)).

¹⁵ Rezolucija Europskog parlamenta od 9. lipnja 2021. o Strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030.: Vraćanje prirode u naše živote (2020/2273(INI)).

¹⁶ Prvi nacrt globalnog okvira za bioraznolikost nakon 2020., dostupan na <https://www.cbd.int/doc/c/914a/eca3/24ad42235033f031badf61b1/wg2020-03-03-en.pdf>

¹⁷ Konvencija Ujedinjenih naroda o suzbijanju dezertifikacije u zemljama pogođenim jakim sušama i/ili dezertifikacijom, posebno u Africi (UNCCD), dostupna na https://www.unccd.int/sites/default/files/relevant-links/2017-01/UNCCD_Convention_ENG_0.pdf

¹⁸ Ujedinjeni narodi: Rezolucija koju je Opća skupština donijela 25. rujna 2015. – Promijeniti svijet: Program održivog razvoja do 2030., dostupno na https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

¹⁹ Rezolucija koju je Opća skupština donijela 1. ožujka 2019. – *United Nations Decade on Ecosystem Restoration (2021–2030)* (Desetljeće Ujedinjenih naroda za obnovu ekosustava (2021.–2030.)), dostupna na <https://www.decadeonrestoration.org/about-un-decade>

²⁰ Pariški sporazum, dostupan na https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf

ciljeva Unije za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu tim promjenama i ispunjenju njezinih međunarodnih obveza.

Kako bi se postigao taj cilj, Prijedlogom se utvrđuje više obvezujućih ciljeva i obveza u pogledu obnove za široki raspon ekosustava. Tim bi mjerama do 2030. trebalo obuhvatiti barem 20 % kopnenih i morskih područja EU-a, a do 2050. sve ekosustave koje je potrebno obnoviti. Prijedlog je dodatno podržan provedbenim okvirom za prenošenje ciljeva u djelovanje pripremom i provedbom nacionalnih planova obnove.

Cilj je Prijedloga omogućiti EU-u da hitno djeluje i da počne obnavljati ekosustave na temelju obvezujućih ciljeva i obveza koji se već mogu mjeriti i pratiti. Tako će države članice moći bez odgode započeti s radom na obnovi. U kasnijim fazama može se uključiti više ekosustava na način da se u okviru izmjena Uredbe osmisle zajedničke metode za utvrđivanje dodatnih ciljeva.

Prijedlogom se stoga otvara put za obnovu i održavanje širokog raspona ekosustava u EU-u do 2050., s mjerljivim rezultatima do 2030. i 2040. On omogućuje EU-a da pridonese zaustavljanju gubitka bioraznolikosti i vraćanju prirode u dobro stanje. Omogućuje EU-u i da pokaže svoju ulogu svjetskog predvodnika u zaštiti prirode, posebno na Konferenciji stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti koja će se održati u nastavku 2022.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Prijedlogom se nastoji nadopuniti postojeća politika zaštite okoliša. Osmišljen je tako da ima djelotvoran učinak u sinergiji s propisima EU-a u području okoliša. Prijedlogom će se ujedno potaknuti poboljšana koordinacija i provedba tih propisa.

Točnije, Prijedlogom će se nadopuniti sljedeći propisi:

direktive o pticama²¹ i staništima²² utvrđivanjem rokova za ispunjavanje ciljeva i zahtijevanjem od država članica da obnove ekosustave i izvan mreže Natura 2000;

Okvirna direktiva o vodama²³ utvrđivanjem dodatnih zahtjeva u pogledu obnove za kontinuitet rijeka i osiguravanje dobrih uvjeta poplavnih područja;

Okvirna direktiva o morskoj strategiji²⁴ posebnim mjerama i detaljnim ciljevima za određena morska staništa koja je potrebno obnoviti;

Uredba o invazivnim stranim vrstama²⁵.

Njime će se detaljno nadopuniti i zajednička ribarstvena politika te će se prema potrebi osigurati usklađenost i komplementarnost.

Prijedlog ima izravne poveznice s novom strategijom EU-a za šume do 2030.²⁶ i pridonosi joj mjerama obnove kojima će se poboljšati bioraznolikost i otpornost šuma zahvaljujući posebnim ciljevima i obvezama za šumska staništa.

---

²¹ Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica (SL L 20, 26.1.2010., str. 7.–25.).

²² Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22.7.1992., str. 7.).

²³ Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (SL L 327, 22.12.2000., str. 1.–73.).

²⁴ Direktiva 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (SL L 164, 25.6.2008., str. 19.–40.).

²⁵ Uredba (EU) br. 1143/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o sprječavanju i upravljanju unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta (SL L 317, 4.11.2014., str. 35.–55.).

Kad je riječ o zajedničkoj poljoprivrednoj politici, Prijedlog se nadovezuje na posebne ciljeve za travnjačka staništa koja su obuhvaćena područjem primjene Direktive 92/43/EEZ i, općenitije, za agroekosustave EU-a na temelju dokaza o poboljšanju skupa pokazatelja koji unapređuju bioraznolikost. Prijedlog ima jasne poveznice sa strategijom EU-a za tlo jer brojni kopneni ekosustavi ovise o tlima i u međusobnoj su interakciji s njima. Svi drugi ciljevi povezani s tlom uključit će se u buduće zakonodavstvo o tlu.

Nadalje, predloženi cilj kojim se nastoji zaustaviti trend pogoršanja stanja oprašivača pomoći će da se postignu ciljevi inicijative EU-a za oprašivače²⁷. Ciljevi iz Prijedloga koji se odnose na povećanje zelenih površina na gradskim područjima izravno će utjecati na strategiju za zelenu infrastrukturu²⁸.

Mjere politike u okviru drugih strategija za okoliš, kao što su akcijski plan za kružno gospodarstvo za čišću i konkurentniju Europu²⁹ te akcijski plan za nultu stopu onečišćenja zraka, vode i tla³⁰, pomoći će smanjiti pritisak na ekosustave smanjenjem različitih oblika onečišćujućih tvari. Mjere kao što je Preporuka Vijeća o učenju za zelenu tranziciju i održivi razvoj (koju Vijeće treba donijeti 16. lipnja 2022.)³¹ mogu pridonijeti stvaranju potrebnog znanja, vještina i stavova o okolišnoj održivosti, među ostalim kako bi se omogućila obnova prirode.

Dosljednost u odnosu na druge politike Unije

Obnova ekosustava i povećanje bioraznolikosti okosnica su europskog zelenog plana. Postizanje zdravih ekosustava i borba protiv klimatskih promjena neodvojivo su povezani. Globalno zagrijavanje izravno utječe na ekosustave i uzrokuje dugotrajne ili nepovratne učinke, primjerice gubitak ekosustava. U klimatskim politikama EU-a kao što su Europski zakon o klimi³² i prijedlozi uključeni u paket „Spremni za 55 %” (posebno Prijedlog uredbe o korištenju zemljišta, prenamjeni zemljišta i šumarstvu³³) naglašava se presudna važnost prirodnih ponora za hvatanje i skladištenje ugljika. Kako bi se to djelotvorno provodilo, ekosustavi kao što su močvarna područja i šume trebaju biti u dobrom stanju. Stoga se može očekivati da će ova Uredba znatno pridonijeti klimatskim politikama.

---

²⁶ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Nova strategija EU-a za šume do 2030., COM(2021) 572 final.

²⁷ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Inicijativa EU-a za oprašivače, COM(2018) 395 final.

²⁸ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Zelena infrastruktura – Povećanje europskog prirodnog kapitala, COM(2013) 0249 final.

²⁹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Novi akcijski plan za kružno gospodarstvo – Za čišću i konkurentniju Europu, COM(2020) 98 final.

³⁰ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Put prema zdravom planetu za sve – Akcijski plan EU-a: Prema postizanju nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla, COM(2021) 400 final.

³¹ Na temelju Komisijina Prijedloga preporuke Vijeća o učenju za okolišnu održivost COM(2022) 11 final.

³² Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999.

³³ Prijedlog uredbe Europskog Parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2018/841 u pogledu područja primjene, pojednostavnjenja pravila o usklađenosti, utvrđivanja ciljeva država članica za 2030. i obvezivanja na zajedničko postizanje klimatske neutralnosti do 2035. u sektoru korištenja zemljišta, šumarstva i poljoprivrede i Uredbe (EU) 2018/1999 u pogledu poboljšanja praćenja, izvješćivanja, praćenja napretka i preispitivanja (COM(2021) 554 final).

Vraćanje ekosustava u dobro stanje znači uvođenje prirodnih rješenja kojima se pridonosi ublažavanju klimatskih promjena i postizanju ciljeva strategije EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama³⁴. Biološki raznolikiji i zdraviji ekosustavi otporniji su na klimatske promjene te su djelotvorni u sprečavanju katastrofa i smanjenju rizika s kojima se suočavaju. Na temelju Europskog zakona o klimi države članice donijet će i provesti nacionalne strategije za prilagodbu kojima se promiču rješenja utemeljena na prirodi i prilagodba utemeljena na ekosustavu. Nacionalni planovi obnove na temelju ovog Prijedloga djelovat će zajedno s nacionalnim strategijama za prilagodbu na temelju Europskog zakona o klimi i sa zakonodavstvom EU-a o civilnoj zaštiti³⁵. Planovi i strategije uzajamno će se podupirati.

Sektori poljoprivrede, šumarstva i ribarstva ovise o ekosustavima u dobrom stanju. Agroekosustavi u dobrom stanju izvor su sigurne, održive, hranjive i povoljne hrane. Zahvaljujući njima poljoprivreda postaje otpornija na klimatske promjene i rizike za okoliš, a istodobno se otvaraju radna mjesta (na primjer, u ekološkoj poljoprivredi, ruralnom turizmu i rekreacijskim djelatnostima). Šumski ekosustavi u dobrom stanju pružaju brojne koristi. Na primjer, izvor su drvne sirovine i hrane, hvataju i skladište ugljik, stabiliziraju tlo, pročišćavaju zrak i vodu te smanjuju utjecaj prirodnih katastrofa kao što su šumski požari i bolesti koje uzrokuju štetočine. Održavanje morskih ekosustava u dobrom stanju znatno pomaže bioraznolikosti zahvaljujući važnim mrijestilištima i uzgajalištima ribe te zdravoj hrani iz mora i oceana. Zdravi morski ekosustavi ublažavaju i klimatske promjene tako što smanjuju utjecaj prirodnih katastrofa duž obala.

Nekim ciljevima i pokazateljima utvrđenima u ovom Prijedlogu nastoji se poboljšati sinergija djelovanja u području bioraznolikosti i djelovanja u okviru drugih politika EU-a. Te politike uključuju novu zajedničku poljoprivrednu politiku („ZPP”)³⁶ (i njezina pravila za poboljšanje okoliša u poljoprivredi te mogućnosti financiranja koje su dostupne u skladu sa strateškim planovima u okviru ZPP-a za razdoblje 2023.–2027.), strategiju „od polja do stola” za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav³⁷ te zajedničku ribarstvenu politiku. Prijedlog ima poveznice i s regionalnom politikom EU-a, u okviru koje se obnova ekosustava može financirati iz Europskog fonda za regionalni razvoj³⁸, i s Obzorom Europa³⁹, kojim se podupire ulaganje u istraživanja i inovacije u području bioraznolikosti i ekosustava.

Prijedlog može pomoći EU-u i da pokaže svoju ulogu svjetskog predvodnika, mobilizira međunarodnu zajednicu i poduzme mjere kako bi zaustavio gubitak bioraznolikosti u cijelom svijetu. Očekuje se da će Konferencija stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti na

---

³⁴ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Stvaranje Europe otporne na klimatske promjene – nova strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama, COM(2021) 82 final.

³⁵ Odluka br. 1313/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu, izmijenjena Odlukom 2019/420.

³⁶ Vidjeti strateške planove u okviru ZPP-a dostupne na https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-strategic-plans_en

³⁷ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Strategija „od polja do stola” za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav, COM(2020) 381 final.

³⁸ Vidjeti Europski fond za regionalni razvoj, dostupan na https://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/erdf/, i Uredbu (EU) 2021/1058 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu, dostupnu na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32021R1058>

³⁹ Vidjeti istraživačku politiku u području bioraznolikosti dostupnu na https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/environment/biodiversity/biodiversity-research-policy_en

svojem 15. sastanku (COP15) donijeti novi globalni okvir za bioraznolikost koji uključuje ambiciozne ciljeve obnove. Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030. nacrt je za ostvarivanje tih ciljeva u EU-u i njome se pokazuje posvećenost EU-a tom pitanju na svjetskoj razini. Prijedlogom će se poslati snažna poruka globalnoj zajednici da EU ozbiljno shvaća svoje obveze i da nastoji uključiti ciljeve obnove ekosustava u zakonodavstvo te bi on mogao nadahnuti druge zemlje da donesu slične ambiciozne politike u području obnove prirode i zaštite bioraznolikosti.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

Pravna osnova

Pravna osnova za ovaj Prijedlog je članak 192. stavak 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, kojim se utvrđuje kako bi trebalo provoditi članak 191. Ugovora. U članku 191. Ugovora propisani su ciljevi politike EU-a u području okoliša:

- očuvanje, zaštita i poboljšanje kvalitete okoliša,
- zaštita ljudskog zdravlja,
- razborito i racionalno korištenje prirodnim bogatstvima,
- promicanje mjera na međunarodnoj razini za rješavanje regionalnih, odnosno svjetskih problema okoliša, a osobito borba protiv klimatskih promjena.

Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)

Djelovanje na razini EU-a opravdano je zbog opsega i prekogranične prirode gubitka bioraznolikosti i propadanja ekosustava, njegovih posljedica za građane i ekonomskih rizika. Pravila i obveze na razini EU-a nužni su kako bi se bioraznolikost i ekosustavi obnovili u znatnoj mjeri. Izostanak napretka strategije za bioraznolikost do 2020. pokazuje da dobrovoljne obveze država članica nisu dovoljne kako bi se postigli ciljevi EU-a za obnovu ekosustava.

Potrebno je koordinirano djelovanje šireg razmjera kako bi se riješio problem gubitka bioraznolikosti i propadanja te kako bi se stvorile ekonomije razmjera. Rad na razini EU-a ključan je, primjerice, za oporavak oparašivača – riječ je o problemu koji postoji u cijelom EU-u i koji se ne može riješiti na razini nekolicine država članica. Djelovanje EU-a nužno je i zbog velike pokretljivosti mnogih kopnenih i morskih vrsta.

Obnova jednog ekosustava pomaže drugim susjednim ili povezanim ekosustavima i njihovoj bioraznolikosti jer mnoge vrste bolje napreduju u povezanim mrežama ekosustava na velikom zemljopisnom području. Djelovanje EU-a nužno je i kako bi se nadopunili postojeći pravni zahtjevi i kako bi se pomoglo EU-u da postigne svoje ciljeve u okviru drugih propisa EU-a u području okoliša i klime.

Proporcionalnost

Prijedlog je u skladu s načelom proporcionalnosti jer ne prelazi ono što je nužno za postizanje cilja da bioraznolikost u EU-u bude na putu oporavka do 2030.

Utvrđivanje pravno obvezujućih ciljeva i obveza za obnovu ekosustava na razini EU-a omogućilo bi dosljednost djelovanja koje je potrebno u cijelom EU-u kako bi se postigao opći cilj. Komisijino praćenje i izvješćivanje o napretku donijet će dodatne koristi i omogućiti djelotvornije zajedničko djelovanje EU-a i država članica.

Ukratko, Prijedlogom se utvrđuju sveobuhvatni cilj te ciljevi i obveze usmjereni na pojedine ekosustave koji su u skladu s područjem primjene ciljeva. Kako bi se omogućilo da EU postigne te ciljeve, Prijedlogom se utvrđuju provedbene mjere, procjene i preispitivanja.

Odabir instrumenta

Za postizanje dugoročnog cilja potreban je zakonodavni, a ne nezakonodavni pristup. Ciljevi ovog Prijedloga najbolje se postižu uredbom kako bi se osiguralo da su zakoni izravno primjenjivi. Države članice trebaju pridonijeti dugoročnom cilju donošenjem nacionalnih planova obnove u kojima se utvrđuju mjere obnove potrebne za postizanje ciljeva i obveza usmjerenih na pojedine ekosustave. Budući da se uredba ne mora prenijeti u nacionalno pravo, to znači da se mjere obnove u praksi mogu početi brže provoditi nego što bi bio slučaj s direktivom.

Uredbom se djelovanje koje države članice trebaju poduzeti opisuje preciznije i detaljnije te bi se u njoj stoga definirao mnogo točniji okvir tog djelovanja, a zahvaljujući tomu ona bi omogućila veću dosljednost i usklađenost u cijelom EU-u. Za razliku od direktiva, u uredbama se ne navodi samo cilj koji države članice trebaju postići, nego se i preciznije utvrđuju pravni zahtjevi i načini za postizanje tog cilja.

3. REZULTATI *EX POST* EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

***Ex post* evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

U evaluaciji strategije za bioraznolikost do 2020. utvrđeno je da su razlog neuspješne obnove ekosustava bili dobrovoljni umjesto pravno obvezujućih ciljeva. Nedostatak predanosti i davanja političkog prioriteta koji su iz toga proizašli velike su prepreke dodjeli financijskih i drugih sredstava za rad na obnovi.

Osim toga, direktivama o pticama i staništima ne utvrđuju se rokovi za održavanje i vraćanje prirodnih staništa i vrsta u povoljno stanje očuvanosti. Direktivama se ne utvrđuju ni specifični zahtjevi za obnovu ekosustava izvan mreže Natura 2000. Kako bi se ispravili ti nedostaci, ovim se Prijedlogom propisuje obveza obnove određenih vrsta i staništa, unutar i izvan mreže Natura 2000, s jasnim rokovima.

Kad je riječ o Okvirnoj direktivi o morskoj strategiji, Komisija je u svojem izvješću iz 2020. o prvom ciklusu provedbe Direktive⁴⁰ zaključila da se pokazalo da je njezin široki cilj vrlo teško postići. Razlozi za to su nedostatak posebnih mjera i dovoljno preciznog praćenja posebnih staništa ili vrsta u kombinaciji s nedostatkom posebnih ciljeva. Utvrđivanjem ciljeva obnove u ovoj Uredbi poduprijet će se ciljevi Okvirne direktive o morskoj strategiji i njezina provedba.

Provjera primjerenosti Okvirne direktive o vodama zaključeno je da su poteškoće utvrđene u provedbi dijelom uzrokovane činjenicom da na stanje vodnih tijela utječe raspršeno onečišćenje iz okolnih staništa. Okvirnom direktivom o vodama ne zahtijeva se nužno od država članica da uklone prepreke koje mogu poremetiti prirodnu povezanost sustava rijeka ili jezera. Međutim, mnogi kopneni ekosustavi i nekoliko staništa i vrsta zaštićenih direktivama o pticama i staništima izravno ovise o gotovo prirodnom stanju vodnih ekosustava. Ovim

---

⁴⁰ Preispitivanje stanja morskog okoliša u Europskoj uniji radi postizanja čistih, zdravih i produktivnih oceana i mora, priloženo Izvješću Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Okvirne direktive o morskoj strategiji (Direktiva 2008/56/EZ), SWD(2020) 61 final.

Prijedlogom nadopunjuje se Okvirna direktiva o vodama tako što se utvrđuju ciljevi obnove i drugi posebni zahtjevi za rijeke i poplavna područja. Nadalje, zahtjev za sprečavanje pogoršanja stanja iz ovog Prijedloga podudara se s postojećim zahtjevom iz Direktive o poduzimanju mjera za sprečavanje pogoršanja stanja svih vodnih tijela.

Savjetovanja s dionicima

U skladu sa smjernicama o boljoj regulativi, ova Uredba i priložena procjena učinka temelje se na opsežnom postupku savjetovanja. Komisija je prikupila stajališta velikog broja dionika, točnije predstavnika država članica, organizacija za zaštitu okoliša, istraživačkih instituta, poljoprivrednih i šumarskih udruženja te poduzeća. Savjetovanja su provedena u sklopu otvorenog javnog savjetovanja, na pet radionica za dionike i na sastancima s dionicima i državama članicama. Zahvaljujući različitim stajalištima dobivene su vrijedne informacije i uvidi koji su pomogli u pripremi procjene učinka i Prijedloga.

Početna procjena učinka

Početna procjena učinka za predloženu uredbu objavljena je 4. studenoga 2020. Dionici i javnost mogli su dati povratne informacije o inicijativi do 2. prosinca 2020. Dobivena su 132 odgovora, uglavnom od nevladinih organizacija, poslovnih udruženja i organizacija, organizacija za zaštitu okoliša i javnosti.

Javno savjetovanje

Komisija je održala javno savjetovanje na internetu između 11. siječnja i 5. travnja 2021. te je primila 111 842 odgovora. U sklopu savjetovanja prikupljena su stajališta o glavnim aspektima i pristupu pripremi prijedloga Komisije o obvezujućim ciljevima obnove. Rezultati pokazuju veliku potporu pravno obvezujućim ciljevima obnove: 97 % ispitanika podupire opće ciljeve obnove EU-a za sve ekosustave, a 96 % ih podupire ciljeve za pojedine ekosustave ili staništa. To upućuje na gotovo potpunu potporu sveobuhvatnom cilju obnove i posebnim ciljevima EU-a za ekosustave.

Radionice za dionike

Od kraja 2020. do rujna 2021. održano je pet zasebnih radionica s predstavnicima država članica i dionicima. Razgovaralo se o opcijama politike i prikupljena su stajališta o opcijama za ciljeve obnove i tome kako bi se ti ciljevi trebali provesti. Na radionicama su razmotreni mogući socijalni, gospodarski i širi učinci na okoliš, kao i preliminarni zaključci popratne studije u okviru procjene učinka.

Prikupljanje i primjena stručnog znanja

Prijedlog se temelji na najnovijim znanstvenim dokazima. Procjena učinka priložena ovom Prijedlogu temelji se na studiji koju je pripremio tim vanjskih stručnjaka. Tim stručnjaka blisko je surađivao s Komisijom tijekom različitih faza studije. Komisija se pri pripremi ovog Prijedloga koristila i mnogim drugim izvorima informacija, osobito rezultatima istraživačkih i inovacijskih projekata EU-a i priznatih međunarodnih izvješća (kao što su ona navedena u odjeljku 1.).

Europska agencija za okoliš i Zajednički istraživački centar pridonijeli su posebnim stručnim znanjima i bili su aktivno uključeni u izradu ovog zakonodavnog prijedloga i njegove procjene učinka. Na primjer, Agencija je utvrdila informacije o potrebama u pogledu obnove na temelju službenih podataka o kojima su izvijestile države članice na temelju članka 17. Direktive o staništima.

Procjena učinka

Prijedlog se temelji na procjeni učinka. Pozitivno mišljenje o procjeni učinka (sa zadržkama koje su uzete u obzir) doneseno je 28. listopada 2021., nakon što su riješena pitanja na koja je Odbor za nadzor regulative ukazao u svojem negativnom mišljenju od 16. srpnja 2021.

U procjeni učinka razmotrene su sljedeće opcije politike:

- (1) osnovni scenarij: ovom se opcijom politike pretpostavlja realistična provedba politika iz europskog zelenog plana i Strategije EU-a za bioraznolikost do 2030. i drugih relevantnih postojećih politika – uz iznimku pravno obvezujućih ciljeva obnove;
- (2) utvrđivanje sveobuhvatnog pravno obvezujućeg cilja za obnovu ekosustava: ovom opcijom utvrđuje se jasno definiran i sveobuhvatan pravno obvezujući cilj za obnovu ekosustava. Taj se cilj definira na sljedeći način: do 2050. određeni postotak ekosustava u EU-u vratit će se u dobro stanje i održavati se u takvom stanju. Njome se utvrđuju i pravno obvezujući etapni ciljevi za 2030. i 2040.;
- (3) utvrđivanje pravno obvezujućih ciljeva usmjerenih na pojedine ekosustave: ovom opcijom utvrđuju se ciljevi i obveze za više ekosustava, staništa i skupina vrsta koje bi trebalo obnoviti do 2030., 2040. i 2050. Ciljevi i obveze utvrđuju se za sve glavne vrste ekosustava u EU-u i izravno bi se primjenjivali na razini država članica;
- (4) pravno obvezujući ciljevi usmjereni na pojedine ekosustave uz sveobuhvatni cilj: ova je opcija mješavina ciljeva usmjerenih na pojedine ekosustave iz treće opcije i varijacija druge opcije, točnije sveobuhvatnog cilja da se obnovom ekosustava pridonesu neprekidnom, dugoročnom i održivom oporavku biološki raznolike i otporne prirode na svim kopnenim i morskim područjima Unije te da se mjerama obnove do 2030. zajednički obuhvati barem 20 % kopnenih i morskih područja Unije, a do 2050. svi ekosustavi koje je potrebno obnoviti. To je sveobuhvatni cilj kojem bi EU trebao težiti, u kombinaciji sa skupom ciljeva i obveza za države članice koji su usmjereni na pojedine ekosustave.

Četvrta opcija smatrana je najboljom opcijom politike zbog svoje najveće djelotvornosti, učinkovitosti i usklađenosti s drugim politikama. Zahvaljujući sveobuhvatnom cilju posebni su ciljevi dostižniji, a rizik od potpunog izostanka djelovanja manji je nego kod drugih opcija. Osim toga, tom se opcijom smanjuju rizici odgođenog djelovanja u svim vrstama ekosustava tako što se, ako je to moguće, odmah poduzima što više djelovanja. Time se smanjuje rizik od odgođenog djelovanja, koje bi naštetilo okolišu, gospodarstvu i društvu.

Stoga najpoželjnija opcija omogućuje EU-u da hitno djeluje i da počne obnavljati ekosustave na temelju ciljeva koji se već mogu mjeriti i pratiti. U budućnosti, nakon što se razviju zajedničke metode za procjenu dobrog stanja ekosustava EU-a, izmjenom Uredbe mogu se utvrditi dodatni ciljevi na temelju tih zajedničkih metoda.

Tom najpoželjnijom opcijom za zakonodavni prijedlog omogućit će se EU-u da postigne svoje ciljeve za obnovu ekosustava u predloženom vremenu na troškovno učinkovit način. Koristi nadmašuju troškove za sve glavne vrste ekosustava. Na primjer, za kontinentalna i obalna močvarna područja procjenjuje se da novčana korist samo od skladištenja ugljika već premašuje procijenjene troškove obnove ekosustava. Ako se uključe procjene za druge usluge ekosustava, omjer koristi i troškova još je veći. Općenito se koristi od obnove tresetišta, močvara, šuma, vriština i makija, travnjaka, rijeka, jezera i aluvijalnih staništa te obalnih

močvarnih područja iz Priloga I. mogu procijeniti na oko 1 860 milijardi EUR (dok se troškovi procjenjuju na oko 154 milijarde EUR).

Procjenjuje se da će znatne koristi nastati i za morske i urbane ekosustave, šume, agroekosustave i obnovu oprašivača. Na primjer, vrijednost oprašivanja usjeva uz pomoć kukaca procijenjena je na oko 5 milijardi EUR godišnje na razini EU-a. Osim toga, postoji još mnogo drugih koristi, uključujući biološku kontrolu štetočina i opće poboljšanje bioraznolikosti.

Na temelju procjene okolišnih, socijalnih i gospodarskih učinaka može se zaključiti da bi utjecaj na određene skupine dionika isprva bio veći nego na druge. Stoga se Uredbom zahtijeva da države članice uključe javnost u svoje nacionalne planove obnove i utvrde način na koji bi trebalo uzeti u obzir potrebe lokalnih zajednica i dionika.

Sredstva koja su potrebna državama članicama za postizanje njihovih ciljeva obnove mogu doći iz EU-a, nacionalnih i privatnih izvora. Utjecaj na proračun država članica ovisit će o potrebama u pogledu obnove i provedbi povezanih mjera obnove. Ti se troškovi mogu smanjiti financiranjem sredstvima EU-a ili iz privatnih izvora. Na primjer, za obnovu je dostupan širok raspon sredstava EU-a, a očekuje se da će se na temelju Uredbe o taksonomiji⁴¹ olakšati veća uporaba privatnih sredstava. Sredstva će biti potrebna i za izradu nacionalnih planova obnove, uključujući faze savjetovanja i praćenje.

Kad je riječ o izvješćivanju, Prijedlogom se smanjuje administrativno opterećenje tako što se u potpunosti primjenjuju postojeći zahtjevi za izvješćivanje i iskorištava potencijal digitalizacije tih postupaka. Nadalje, moguće je znatno poboljšati učinkovitost i smanjiti troškove većom primjenom novih tehnologija kao što su daljinsko istraživanje, satelitske usluge i proizvodi programa Copernicus, geografski informacijski sustavi, *in situ* senzori i uređaji, analiza i obrada podataka te umjetna inteligencija. Tim tehnologijama povećavaju se brzina, djelotvornost i usklađenost različitih postupaka praćenja i izvješćivanja.

Prijedlog neznatno odstupa od četvrte opcije jer će se neki potencijalni ciljevi za tlo obuhvatiti u kasnijoj fazi zasebnim zakonodavstvom, kako je najavljeno u strategiji EU-a za tlo.

Primjerenost i pojednostavnjenje propisa

U skladu s predanošću Komisije boljoj regulativi Prijedlog je pripreman na uključiv način, transparentno i u stalnoj suradnji s dionicima. Administrativni učinci analizirani su u skladu s pristupom „jedan za jedan”. Administrativne troškove snosit će uglavnom EU i javne uprave u državama članicama. To bi uključivalo troškove za istraživanje ekosustava, izradu nacionalnih planova obnove, upravljanje ekosustavima odabranima za obnovu i njihovo praćenje te izvješćivanje. U procjeni učinka takvi administrativni troškovi procijenjeni su na oko 14 milijardi EUR do 2050.

Temeljna prava

Prijedlogom se poštuju temeljna prava i posebno se slijede načela koja su priznata u Povelji Europske unije o temeljnim pravima. Njime se pridonosi pravu na visoku razinu zaštite

---

⁴¹ Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.).

okoliša i poboljšavanje kvalitete okoliša u skladu s načelom održivog razvoja utvrđenim člankom 37. Povelje.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Za provedbu Prijedloga bit će potrebni ljudski resursi u Komisiji, kako je utvrđeno u priloženom zakonodavnom financijskom izvještaju. Očekuje se da će se potrebe za ljudskim resursima u Komisiji ispuniti u okviru postojećih dodijeljenih sredstava Komisije.

Provedbu će trebati poduprijeti i Europska agencija za okoliš, za koju će biti potrebni dodatni resursi, kako je navedeno u financijskom izvještaju.

Ovaj Prijedlog uključuje članke u kojima se navode pojedinosti o dodatnom radu koji će biti potreban za provedbu Uredbe, uključujući dodjelu ovlasti za donošenje delegiranih ili provedbenih akata (na primjer, radi osmišljavanja jedinstvenog formata za nacionalne planove obnove ili revidiranja priloga).

U financijskom izvještaju uključenom u ovaj Prijedlog prikazani su detaljni utjecaj na proračun te potrebni ljudski i administrativni resursi.

5. DRUGI ELEMENTI

Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja

Usklađenost i provedba pratit će se na temelju:

- informacija koje države članice dostave o svojem napretku u ispunjavanju ciljeva i obveza utvrđenih u Prijedlogu,
- provedbe mjera obnove utvrđenih u nacionalnim planovima obnove država članica,
- trendova na obnovljenim područjima.

Komisija će sastaviti izvješća o napretku na temelju informacija iz država članica i drugih podataka koje prikupi (npr. uz pomoć satelitskih usluga programa Copernicus).

Primjena Uredbe preispitat će se do 2035. kako bi se zajamčilo da se njezini ciljevi ispunjavaju i da ima predviđeni učinak.

Uredba će se izmijeniti prema potrebi, na primjer kako bi se uveli dodatni pravno obvezujući ciljevi obnove za ekosustave na temelju novih metoda za procjenu stanja tih ekosustava.

Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga

U **članku 1.** opisan je sveobuhvatni cilj da se obnovom ekosustava pridonese neprekidnom, dugoročnom i održivom oporavku biološki raznolike i otporne prirode na svim kopnenim i morskim područjima EU-a. Time se uspostavlja okvir u kojem će države članice uvesti mjere obnove kojima će se do 2030. zajednički obuhvatiti barem 20 % kopnenih i morskih područja EU-a, a do 2050. svi ekosustavi koje je potrebno obnoviti. To se temelji na glavnoj ambiciji utvrđenoj u strategiji za bioraznolikost da do 2050. svi ekosustavi budu obnovljeni, otporni i primjereno zaštićeni te da se, kao veliki korak u okviru te strategije, bioraznolikost u Europi do 2030. usmjeri prema oporavku. Prepoznaje se da će obnova prirode znatno pridonijeti

ciljevima EU-a za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu tim promjenama, sprečavanju i ublažavanju utjecaja prirodnih katastrofa te međunarodnim obvezama EU-a.

Za okvir opisan u članku 1. primjenjuje se pristup prema kojem se najprije razmatraju stanišni tipovi zaštićeni na temelju Direktive o staništima za koje već postoje metode za utvrđivanje dobrog stanja. Stoga se na temelju tih metoda mogu utvrditi ciljevi obnove za ta staništa.

Člankom 4. utvrđuju se ciljevi obnove za kopnene, obalne i slatkovodne ekosustave, a **člankom 5.** ciljevi obnove za morske ekosustave (koji uključuju i druga morska područja uz ona obuhvaćena Direktivom o staništima). Ti su ciljevi usmjereni na obnovu i ponovnu uspostavu područja te obnovu staništa vrsta. Obnova se provodi istodobno sa zaštitom i održavanjem, stoga je u člancima 4. i 5. utvrđena obveza osiguravanja da se stanje ekosustava ne pogorša prije ili poslije obnove.

Dobro stanje još nije definirano za stanišne tipove i ekosustave koji nisu obuhvaćeni Direktivom o staništima. Međutim, u **člancima od 6. do 10.** utvrđeni su daljnji posebni ciljevi i obveze za koje će biti potrebne dodatne mjere obnove.

Člankom 6. utvrđuju se ciljevi za sprečavanje neto gubitka i povećanje zelenih površina u gradovima, manjim gradovima i predgrađima. Minimalna razina pokrivenosti drvećem i integriranje zelenih površina u nove i postojeće zgrade i projekte razvoja infrastrukture pridonose tim ciljevima. Zelene površine i pokrivenost drvećem ključni su elementi gradske zelene infrastrukture i koriste ljudima koji žive u gradovima, manjim gradovima i predgrađima u ekološkom, socijalnom i gospodarskom smislu.

Člankom 7. utvrđuju se obveze za uklanjanje riječnih prepreka. To će pridonijeti prirodnoj longitudinalnoj i lateralnoj povezanosti rijeka i cilju EU-a da ima 25 000 km rijeka slobodnog toka. Pomoći će i u obnovi riječnih i poplavnih područja.

Člankom 8. utvrđuje se obveza da se zaustavi trend pogoršanja stanja oprašivača i da se postigne trend povećanja njihovih populacija dok se ne ostvare zadovoljavajuće razine. To će se temeljiti na metodi za praćenje oprašivača koja će se uspostaviti.

Kako bi se poboljšala bioraznolikost agroekosustava i šumskih ekosustava, **člancima 9. i 10.** utvrđuju se obveze pojedinih država članica da postignu trend povećanja za skup pokazatelja koji su posebno važni za bioraznolikost tih ekosustava.

Ciljevima i obvezama u pogledu obnove utvrđenima u člancima od 6. do 10. nadopunjuju se ciljevi utvrđeni u člancima 4. i 5. te će stoga i oni imati učinak na područja pokrivena stanišnim tipovima zaštićenima na temelju Direktive o staništima.

U **člancima 11. i 12.** opisuju se zahtjevi za nacionalne planove obnove država članica. Mjere obnove trebalo bi planirati strateški tako da što djelotvornije pridonose oporavku prirode u cijelom EU-u te ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama. Važno je da države članice pripreme svoje nacionalne planove obnove na temelju najboljih i najnovijih dostupnih znanstvenih dokaza.

Člancima 13., 14. i 15. utvrđuje se da države članice moraju podnijeti svoje nacionalne planove obnove Komisiji na ocjenu te da će morati odgovoriti na primjedbe Komisije prije

donošenja planova. Opisan je i postupak za preispitivanje i redovitu reviziju nacionalnih planova obnove.

Članci 17. i 18. sadržavaju zahtjeve u pogledu praćenja i izvješćivanja.

Članak 19. sadržava odredbe o izmjeni priloga Uredbi.

Člancima 20. i 21. utvrđuju se uvjeti na temelju kojih Komisija donosi delegirane i provedbene akte.

Člankom 22. predviđa se preispitivanje Uredbe do 31. prosinca 2035.

Člankom 23. predviđaju se stupanje na snagu i primjena Uredbe.

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o obnovi prirode

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 192. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora⁴²,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Potrebno je utvrditi pravila na razini Unije za obnovu ekosustava kako bi se osigurao oporavak biološki raznolike i otporne prirode na cijelom području Unije. Obnova ekosustava pridonosi i Unijinim ciljevima za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu tim promjenama.
- (2) Europskim zelenim planom⁴³ uspostavljen je ambiciozan plan djelovanja za preobrazbu Unije u pravedno i prosperitetno društvo s modernim, resursno učinkovitim i konkurentnim gospodarstvom te se njime nastoji zaštititi, očuvati i povećati prirodni kapital Unije te zaštititi zdravlje i dobrobit građana od rizika povezanih s okolišem i utjecaja okoliša na njih. Komisija je u sklopu europskog zelenog plana donijela Strategiju EU-a za bioraznolikost do 2030.⁴⁴
- (3) Unija i njezine države članice, kao stranke Konvencije o biološkoj raznolikosti odobrene Odlukom Vijeća 93/626/EEZ⁴⁵, posvećene su dugoročnoj strateškoj viziji koju je Konferencija stranaka donijela 2010. Odlukom X/2 pod nazivom Strateški plan za biološku raznolikost za razdoblje 2011.–2020.⁴⁶ prema kojoj se do 2050.

---

⁴² SL C , , str. .

⁴³ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Europski zeleni plan, 11.12.2019. (COM(2019) 640 final).

⁴⁴ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030.: Vraćanje prirode u naše živote, 20.5.2020., COM(2020) 380 final.

⁴⁵ Odluka Vijeća 93/626/EEZ od 25. listopada 1993. o sklapanju Konvencije o biološkoj raznolikosti (SL L 309, 13.12.1993., str. 1.).

⁴⁶ <https://www.cbd.int/decision/cop/?id=12268>

bioraznolikost mora vrednovati, čuvati, obnavljati i mudro upotrebljavati, istodobno se moraju održavati usluge ekosustava i zdrav planet te se moraju zajamčiti pogodnosti koje su od ključne važnosti za sve ljude.

- (4) [prostor predviđen za cilj obnove iz novog globalnog okvira za bioraznolikost koji će se donijeti na 15. sastanku Konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti]
- (5) UN-ovi ciljevi održivog razvoja⁴⁷, točnije ciljevi 14.2., 15.1., 15.2. i 15.3., odnose se na potrebu da se zajamči očuvanje, obnova i održiva uporaba kopnenih i kontinentalnih slatkovodnih ekosustava i njihovih usluga, posebice šuma, močvarnih područja, planina i sušnih područja.
- (6) Opća skupština Ujedinjenih naroda u svojoj je rezoluciji od 1. ožujka 2019.⁴⁸ proglasila razdoblje 2021.–2030. Desetljećem UN-a za obnovu ekosustava s ciljem podupiranja i jačanja nastojanja da se spriječi, zaustavi i preokrene propadanje ekosustava u cijelom svijetu i podigne razina osviještenosti o važnosti obnove ekosustava.
- (7) Strategijom EU-a za bioraznolikost do 2030. nastoji se osigurati da će se do 2030. bioraznolikost u Europi usmjeriti prema oporavku, od čega će korist imati ljudi, naš planet, klima i gospodarstvo. Njome se utvrđuje ambiciozan plan EU-a za obnovu prirode s nizom ključnih obveza, uključujući obvezu da se iznese prijedlog pravno obvezujućih ciljeva EU-a za obnovu prirode kako bi se obnovili narušeni ekosustavi, posebno oni koji imaju najveći potencijal za hvatanje i skladištenje ugljika te sprečavanje i ublažavanje utjecaja prirodnih katastrofa.
- (8) U svojoj rezoluciji od 9. lipnja 2021.⁴⁹ Europski parlament naročito je pozdravio obvezu sastavljanja zakonodavnog prijedloga s obvezujućim ciljevima za obnovu prirode te je osim toga zaključio da bi u njega uz opći cilj obnove trebalo uključiti ciljeve obnove usmjerene na ekosustave, staništa i vrste, čime bi se obuhvatile šume, travnjaci, močvarna područja, tresetišta, opravišća, rijeke slobodnog toka, obalna područja i morski ekosustavi.
- (9) U svojim zaključcima od 23. listopada 2020.⁵⁰ Vijeće je potvrdilo da će sprečavanje daljnjeg pogoršanja trenutnog stanja bioraznolikosti i prirode biti ključno, ali ne i dostatno za vraćanje prirode u naš život. Vijeće je ponovno potvrdilo da je u vezi s obnovom prirode potrebna veća ambicioznost, kako se predlaže u novom Planu EU-a za obnovu prirode, koji uključuje mjere za zaštitu i obnovu bioraznolikosti i izvan zaštićenih područja. Vijeće je navelo i da očekuje prijedlog pravno obvezujućih ciljeva u području obnove prirode, za koji treba izraditi procjenu učinka.
- (10) Strategijom EU-a za bioraznolikost do 2030. utvrđena je obveza da se zakonski zaštititi najmanje 30 % kopnenih područja, uključujući unutarnje vode, i 30 % morskih područja u Uniji, od čega bi najmanje trećina trebala biti pod strogom zaštitom, uključujući sve preostale prašume i stare šume. U kriterijima i smjernicama namijenjenima državama članicama za proglašenje dodatnih zaštićenih područja⁵¹

---

⁴⁷ [Ciljevi Ujedinjenih naroda za održivi razvoj – 17 ciljeva za preobrazbu našeg svijeta.](#)

⁴⁸ Rezolucija 73/284 od 1. ožujka 2019. o Desetljeću Ujedinjenih naroda za obnovu ekosustava (2021.–2030.).

⁴⁹ Rezolucija Europskog parlamenta od 9. lipnja 2021. o Strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030.: Vraćanje prirode u naše živote (2020/2273(INI)).

⁵⁰ Zaključci Vijeća o bioraznolikosti – potreba za hitnim djelovanjem, 12210/20.

⁵¹ Radni dokument službi Komisije – Kriteriji i smjernice za proglašenje zaštićenih područja (SWD(2022) 23 final).

(„Kriteriji i smjernice”), koje je Komisija razvila u suradnji s državama članicama i dionicima, naglašava se da ako obnovljena područja ispunjavaju kriterije za zaštićena područja ili se očekuje da će ih ispunjavati nakon što obnova poluča svoj potpuni učinak, i ta bi obnovljena područja trebala pridonijeti ciljevima Unije za zaštićena područja. U Kriterijima i smjernicama naglašava se i da zaštićena područja mogu pružiti važan doprinos ciljevima obnove iz Strategije EU-a za bioraznolikost do 2030. stvaranjem uvjeta u kojima će rad na obnovi biti uspješan. To posebno vrijedi za područja koja se mogu prirodno oporaviti zaustavljanjem ili ograničavanjem nekih pritiska koje uzrokuju ljudske aktivnosti. Stavljanje takvih područja pod strogu zaštitu, među ostalim u morskome okolišu, u nekim će slučajevima biti dovoljno da dovede do oporavka prirodnih vrijednosti u njima. Nadalje, u Kriterijima i smjernicama ističe se i da se očekuje da sve države članice pridonose postizanju ciljeva Unije za zaštićena područja iz Strategije EU-a za bioraznolikost do 2030. u mjeri koja je razmjerna prirodnim vrijednostima u njima i njihovu potencijalu za obnovu prirode.

- (11) Strategijom EU-a za bioraznolikost do 2030. utvrđen je cilj kojim se nastoji osigurati da do 2030. ne dođe do pogoršanja trendova ni stanja očuvanosti zaštićenih staništa i vrsta te da najmanje 30 % vrsta i staništa koji trenutačno nisu u povoljnom stanju dođu u to stanje ili da se ono barem bitno poboljša. U smjernicama⁵² koje je Komisija izradila u suradnji s državama članicama i dionicima kako bi pomogla da se postignu ti ciljevi naglašava se da će za većinu tih staništa i vrsta vjerojatno biti potreban rad na održavanju i obnovi tako da se do 2030. zaustave njihovi trenutačni negativni trendovi ili održe trenutačni stabilni ili pozitivni trendovi, ili tako da se spriječi pogoršanje stanja staništa i vrsta s povoljnim stanjem očuvanosti. U smjernicama se dodatno ističe da se taj rad na obnovi prvenstveno mora planirati, provoditi i koordinirati na nacionalnoj ili regionalnoj razini te da pri odabiru i određivanju prioriteta za vrste i staništa koje je potrebno poboljšati do 2030. treba nastojati uspostaviti sinergije s drugim ciljevima Unije i međunarodnim ciljevima, posebno onima u području okolišne i klimatske politike.
- (12) U izvješću Komisije o stanju prirode iz 2020.⁵³ navedeno je da Unija još nije uspjela spriječiti pogoršanje stanja zaštićenih stanišnih tipova i vrsta koje su predmet očuvanja u Uniji. To pogoršanje uglavnom je posljedica odustajanja od ekstenzivne poljoprivrede, intenziviranja praksi gospodarenja, izmjene hidroloških režima, urbanizacije i onečišćenja te neodrživih šumarskih aktivnosti i iskorištavanja vrsta. Osim toga, invazivne strane vrste i klimatske promjene velika su prijetnja zavičajnoj flori i fauni u Uniji koja ne posustaje.
- (13) Primjereno je utvrditi sveobuhvatni cilj za obnovu ekosustava kako bi se potaknula gospodarska i društvena preobrazba, otvaranje kvalitetnih radnih mjesta i održivi rast. Ako su u dobrom stanju, biološki raznoliki ekosustavi kao što su močvarna područja, slatke vode, šume te poljoprivredni, morski, obalni, urbani ekosustavi i ekosustavi koji su slabo obrasli vegetacijom pružaju niz ključnih usluga ekosustava, a koristi vraćanja narušenih ekosustava u dobro stanje na svim kopnenim i morskim područjima uvelike nadmašuju troškove obnove. Te usluge donose brojne društveno-gospodarske koristi, ovisno o gospodarskim, društvenim, kulturnim, regionalnim i lokalnim značajkama.

---

⁵² Dostupno na [Circabc \(europa.eu\)](https://circabc.europa.eu) [dopuniti upućivanje].

⁵³ Izvješće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, „Stanje prirode u Europskoj uniji – Izvješće o stanju i trendovima za 2013.–2018. za vrste i staništa zaštićene direktivama o pticama i staništima”, COM(2020) 635 final.

- (14) Statistička komisija Ujedinjenih naroda na svojoj 52. sjednici u ožujku 2021. uvela je računovodstvo ekosustava kao dio sustava ekonomskog računovodstva okoliša (SEEA EA)⁵⁴. SEEA EA je integrirani i sveobuhvatni statistički okvir za organiziranje podataka o staništima i krajobrazima, mjerenje opsega, stanja i usluga ekosustava, praćenje promjena u kapitalu ekosustava i povezivanje tih informacija s gospodarskim i drugim ljudskim djelatnostima.
- (15) Postizanje biološki raznolikih ekosustava i borba protiv klimatskih promjena neodvojivo su povezani. Priroda i rješenja utemeljena na prirodi, uključujući prirodne zalihe i ponore ugljika, ključni su za borbu protiv klimatske krize. Istodobno je klimatska kriza već uzrok promjena u kopnenim i morskim ekosustavima te se Unija mora pripremiti za povećani intenzitet, učestalost i raširenost njezinih učinaka. Međuvladin panel o klimatskim promjenama (IPCC) u svojem je Posebnom izvješću⁵⁵ o učincima globalnog zagrijavanja od 1,5 °C istaknuo da neki učinci mogu biti dugotrajni ili nepovratni. U Šestom izvješću o procjeni IPCC-a⁵⁶ navodi se da će obnova ekosustava biti ključna za pomoć u borbi protiv klimatskih promjena i smanjenje rizika povezanih sa sigurnošću opskrbe hranom. Međuvladina znanstveno-politička platforma o bioraznolikosti i uslugama ekosustava (IPBES) u svojem je izvješću o globalnoj procjeni bioraznolikosti i usluga ekosustava iz 2019.⁵⁷ navela da smatra da su klimatske promjene ključni uzrok promjena u prirodi te da očekuje da će se njihov utjecaj povećati u narednim desetljećima i u nekim slučajevima nadmašiti utjecaj drugih uzroka promjena ekosustava, kao što su promjene u korištenju zemljišta i mora.
- (16) Uredbom (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁸ utvrđuje se obvezujući cilj klimatske neutralnosti u Uniji do 2050. i ostvarenja negativnih emisija nakon toga, kao i davanje prednosti brzim i predvidljivim smanjenjima emisija te istodobno poboljšanje uklanjanja prirodnim ponorima. Obnova ekosustava mogla bi znatno pridonijeti ne samo borbi protiv klimatskih promjena, nego i održavanju prirodnih ponora, upravljanju njima i njihovu poboljšanju te povećanju bioraznolikosti. Uredbom (EU) 2021/1119 od relevantnih institucija Unije i država članica zahtijeva se i da osiguravaju neprekinuti napredak u poboljšavanju kapaciteta za prilagodbu, jačanju otpornosti i smanjenju osjetljivosti na klimatske promjene. Zahtijeva se i da

---

⁵⁴ https://seea.un.org/sites/seea.un.org/files/documents/EA/seea_ea_white_cover_final.pdf

⁵⁵ Međuvladin panel o klimatskim promjenama (IPCC): Posebno izvješće o učincima globalnog zagrijavanja od 1,5 °C i povezanih globalnih kretanja emisija stakleničkih plinova u kontekstu jačanja globalnog odgovora na prijetnju klimatskih promjena, održivog razvoja i rada na iskorjenjivanju siromaštva [Masson-Delmotte, V., P. Zhai, H.-O. Pörtner, D. Roberts, J. Skea, P. R. Shukla, A. Pirani, W. Moufouma-Okia, C. Péan, R. Pidcock, S. Connors, J. B. R. Matthews, Y. Chen, X. Zhou, M. I. Gomis, E. Lonnoy, T. Maycock, M. Tignor i T. Waterfield (ur.)] <https://www.ipcc.ch/sr15/>

⁵⁶ [Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability](https://www.ipcc.ch/sr15/) (Klimatske promjene 2022.: utjecaji, prilagodba i osjetljivost), dostupno na [ipcc.ch](https://www.ipcc.ch)

⁵⁷ IPBES (2019.): *Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services* (Izvješće o globalnoj procjeni bioraznolikosti i usluga ekosustava Međuvladine znanstveno-političke platforme o bioraznolikosti i uslugama ekosustava). E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz i H. T. Ngo (ur.). Tajništvo IPBES-a, Bonn, Njemačka. 1 148 stranica. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3831673>

⁵⁸ Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”) (SL L 243, 9.7.2021., str. 1.).

države članice uključe pitanja prilagodbe u sva područja politike i da promiču rješenja utemeljena na prirodi⁵⁹ i prilagodbu utemeljenu na ekosustavu.

- (17) U Komunikaciji Komisije o prilagodbi klimatskim promjenama iz 2021.⁶⁰ naglašava se potreba za promicanjem prirodnih rješenja i prepoznaje se da se troškovno učinkovita prilagodba klimatskim promjenama može postići zaštitom i obnovom močvarnih područja i tresetišta te obalnih i morskih ekosustava, razvojem gradskih zelenih površina i postavljanjem zelenih krovova i zidova te održivim gospodarenjem šumama i poljoprivrednim zemljištem te njihovim promicanjem. Veći broj biološki raznolikih ekosustava vodi do veće otpornosti na klimatske promjene i omogućuje djelotvornije oblike smanjivanja katastrofa i njihova sprečavanja.
- (18) U tijeku je revizija klimatske politike Unije kako bi slijedila putanju predloženu u Uredbi (EU) 2021/1119 za smanjenje neto emisija do 2030. za najmanje 55 % u odnosu na razine iz 1990. Prijedlogom uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni uredaba (EU) 2018/841 i (EU) 2018/1999⁶¹ nastoji se ojačati doprinos zemljišnog sektora općoj klimatskoj ambiciji za 2030. te se ciljevi u pogledu obračuna emisija i uklanjanja iz sektora korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva („LULUCF”) usklađuju s povezanim političkim inicijativama u području bioraznolikosti. Tim se prijedlogom naglašava potreba za zaštitom i poboljšanjem uklanjanja ugljika na temelju prirodnih postupaka, poboljšanjem otpornosti ekosustava na klimatske promjene, obnavljanjem degradiranog zemljišta i ekosustava te ponovnim natapanjem tresetišta. Osim toga, nastoji se poboljšati praćenje i izvješćivanje o emisijama i uklanjanjima stakleničkih plinova na zemljištu koje podliježe zaštiti i obnovi. U tom kontekstu važno je da su ekosustavi u svim kategorijama zemljišta, uključujući šume, travnjake, zemljišta pod usjevima i močvarna zemljišta, u dobrom stanju radi učinkovitog hvatanja i skladištenja ugljika.
- (19) Geopolitički događaji dodatno su naglasili potrebu za očuvanjem otpornosti prehrambenih sustava⁶². Dokazano je da obnova agroekoloških sustava dugoročno pozitivno utječe na proizvodnju hrane, a obnova prirode osigurava dugoročnu održivost i otpornost EU-a.
- (20) U završnom izvješću s konferencije o budućnosti Europe građani pozivaju Uniju da zaštiti i obnovi bioraznolikost, krajolik i oceane, ukloni onečišćenje te potakne znanje,

---

⁵⁹ Rješenja utemeljena na prirodi ona su koja su nadahnuti i podržana prirodom, troškovno učinkovita, korisna za okoliš, društvo i gospodarstvo te pridonose otpornosti. Takva rješenja lokalno prilagođenim, resursno učinkovitim i sustavnim intervencijama u gradove, krajobrazne i morske krajobrazne donose više prirode, prirodnih obilježja i procesa koji su k tomu i raznolikiji. Stoga rješenja utemeljena na prirodi moraju biti korisna za bioraznolikost i podupirati brojne usluge ekosustava.

⁶⁰ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Stvaranje Europe otporne na klimatske promjene – nova strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama (COM(2021) 82 final).

⁶¹ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2018/841 u pogledu područja primjene, pojednostavnjenja pravila o usklađenosti, utvrđivanja ciljeva država članica za 2030. i obvezivanja na zajedničko postizanje klimatske neutralnosti do 2035. u sektoru korištenja zemljišta, šumarstva i poljoprivrede i Uredbe (EU) 2018/1999 u pogledu poboljšanja praćenja, izvješćivanja, praćenja napretka i preispitivanja (COM(2021) 554 final).

⁶² Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Očuvanje sigurnosti opskrbe hranom i jačanje otpornosti prehrambenih sustava”, COM(2022) 133 final.

informiranje, obrazovanje i dijalog o okolišu, klimatskim promjenama, uporabi energije i održivosti⁶³.

- (21) Obnova ekosustava, zajedno s naporima uloženima u smanjenje trgovine divljom faunom i florom i njezine potrošnje, pomoći će i u sprečavanju te izgradnji otpornosti na moguće buduće zarazne bolesti sa zoonotskim potencijalom, čime će se smanjiti rizik od izbijanja bolesti i pandemija te pridonijeti nastojanjima EU-a i globalnim nastojanjima u primjeni pristupa „jedno zdravlje”, kojim se prepoznaje suštinska povezanost zdravlja ljudi, zdravlja životinja i zdrave, otporne prirode.
- (22) Tla su sastavni dio kopnenih ekosustava. U Komunikaciji Komisije iz 2021. pod nazivom „Strategija EU-a za tlo do 2030.”⁶⁴ navodi se potreba za obnovom degradiranog tla i povećanjem bioraznolikosti tla.
- (23) Direktivom Vijeća 92/43/EEZ⁶⁵ i Direktivom 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁶⁶ nastoji se postići dugoročna zaštita, očuvanje i opstanak najvrjednijih i najugroženijih vrsta i staništa u Europi, kao i ekosustava čiji su oni dio. Mreža Natura 2000, koja je uspostavljena 1992. i najveća je koordinirana mreža zaštićenih područja na svijetu, ključan je instrument za provedbu ciljeva tih dviju direktiva.
- (24) Već postoje okvir i smjernice⁶⁷ za utvrđivanje dobrog stanja stanišnih tipova zaštićenih na temelju Direktive 92/43/EEZ i za utvrđivanje dostatne kvalitete i količine staništa vrsta koja su obuhvaćena područjem primjene te direktive. Na temelju tog okvira i smjernica mogu se odrediti ciljevi obnove za te stanišne tipove i staništa vrsta. Međutim, takva obnova neće biti dovoljna za preokretanje procesa gubitka bioraznolikosti i oporavak svih ekosustava. Stoga bi trebalo utvrditi dodatne obveze na temelju posebnih pokazatelja kako bi se povećala bioraznolikost na razini širih ekosustava.
- (25) Nadovezujući se na direktive 92/43/EEZ i 2009/147/EZ i kako bi podržale postizanje ciljeva utvrđenih u tim direktivama, države članice trebale bi uspostaviti mjere obnove kako bi omogućile oporavak zaštićenih staništa i vrsta, uključujući divlje ptice, na svim područjima u Uniji, pa i područjima izvan mreže Natura 2000.
- (26) Direktivom 92/43/EEZ nastoje se u povoljno stanje očuvanosti vratiti i u tom stanju održavati prirodna staništa i vrste divlje faune i flore koji su od interesa za Uniju. Međutim, njome se ne utvrđuje rok za postizanje tog cilja. Slično tomu, Direktivom 2009/147/EZ ne utvrđuje se rok za obnovu populacija ptica u Uniji.
- (27) Stoga bi trebalo utvrditi rokove za uspostavljanje mjera obnove na područjima mreže Natura 2000 i izvan njih radi postupnog poboljšanja stanja zaštićenih stanišnih tipova

---

⁶³ Konferencija o budućnosti Europe – Izvješće o konačnom ishodu, svibanj 2022., prijedlog 2. (1, 4, 5), str. 44. i prijedlog 6. (6), str. 48.

⁶⁴ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Strategija EU-a za tlo do 2030. – Ostvarivanje koristi od zdravog tla za ljude, hranu, prirodu i klimu (COM(2021) 699 final).

⁶⁵ Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22.7.1992., str. 7.).

⁶⁶ Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica (SL L 20, 26.1.2010., str. 7.).

⁶⁷ GU za okoliš, 2017., *Reporting under Article 17 of the Habitats Directive: Explanatory notes and guidelines for the period 2013-2018* (Izvjescivanje u skladu s člankom 17. Direktive o staništima: napomene s objašnjenjima i smjernice za razdoblje 2013.–2018.) i GU za okoliš, 2013., *Interpretation manual of European Union habitats Eur 28* (Priručnik za tumačenje staništa Europske unije. Eur 28).

u cijeloj Uniji te radi njihove ponovne uspostave dok se ne postigne povoljno referentno područje koje je potrebno za ostvarivanje povoljnog stanja očuvanosti tih stanišnih tipova u Uniji. Kako bi se državama članicama omogućila potrebna fleksibilnost pri provedbi opsežnog rada na obnovi, primjereno je izdvojiti stanišne tipove u skupine prema ekosustavu kojem pripadaju i utvrditi za te skupine stanišnih tipova vremenski ograničene i kvantificirane ciljeve za pojedina područja. To će omogućiti državama članicama da odaberu koja će staništa unutar skupine najprije obnoviti.

- (28) Slične zahtjeve trebalo bi utvrditi za staništa vrsta koja su obuhvaćena područjem primjene Direktive 92/43/EEZ i staništa divljih ptica koja su obuhvaćena područjem primjene Direktive 2009/147/EZ, pri čemu posebnu pozornost treba obratiti na povezanost koja je potrebna između tih dvaju staništa kako bi populacije vrsta mogle napredovati.
- (29) Nužno je da su mjere obnove za stanišne tipove odgovarajuće i prikladne za što brže postizanje dobrog stanja i povoljnih referentnih područja kako bi se ostvarilo njihovo povoljno stanje očuvanosti. Važno je da su mjere obnove one koje su potrebne za postizanje vremenski ograničenih i kvantificiranih ciljeva za pojedina područja. Nužno je i da su mjere obnove za staništa vrsta odgovarajuće i prikladne za što brže postizanje njihove dostatne kvalitete i količine kako bi se ostvarilo povoljno stanje očuvanosti vrsta.
- (30) Važno je pobrinuti se da mjere obnove uspostavljene na temelju ove Uredbe dovedu do konkretnog i mjerljivog poboljšanja stanja ekosustava na razini pojedinačnih područja koja podliježu obnovi, kao i na nacionalnoj razini i razini Unije.
- (31) Kako bi mjere obnove bile učinkovite i kako bi se njihovi rezultati mogli mjeriti tijekom vremena, ključno je da područja koja podliježu takvim mjerama obnove usmjerenima na poboljšanje stanja staništa koja su obuhvaćena područjem primjene Priloga I. Direktivi 92/43/EEZ, ponovnu uspostavu tih staništa i poboljšanje njihove povezanosti pokazuju stalno poboljšanje dok se ne postigne dobro stanje.
- (32) Ključno je i da područja koja podliježu mjerama obnove usmjerenima na poboljšanje kvalitete i količine staništa vrsta koja su obuhvaćena područjem primjene Direktive 92/43/EEZ te staništa divljih ptica koja su obuhvaćena područjem primjene Direktive 2009/147/EZ pokazuju stalno poboljšanje kako bi se pridonijelo postizanju dostatne količine i kvalitete staništa tih vrsta.
- (33) Važno je osigurati postupno povećanje područja u dobrom stanju koja su pokrivena stanišnim tipovima obuhvaćenima područjem primjene Direktive 92/43/EEZ na čitavom području država članica i Unije dok se ne postigne povoljno referentno područje za svaki stanišni tip i dok najmanje 90 % tog područja na razini država članica ne bude u dobrom stanju kako bi se omogućilo ostvarivanje povoljnog stanja očuvanosti tih stanišnih tipova u Uniji.
- (34) Važno je osigurati postupno povećanje kvalitete i količine staništa vrsta koja su obuhvaćena područjem primjene Direktive 92/43/EEZ i staništa divljih ptica koja su obuhvaćena područjem primjene Direktive 2009/147/EZ na čitavom području država članica i Unije dok se ne povećaju dovoljno da omogućuju dugoročni opstanak tih vrsta.
- (35) Važno je da se stanje područja pokrivenih stanišnim tipovima koji su obuhvaćeni područjem primjene ove Uredbe ne pogorša u odnosu na aktualnu situaciju imajući u vidu trenutačne potrebe za obnovom i zahtjev da se potrebe za obnovom ne povećaju

dodatno u budućnosti. Međutim, prikladno je razmotriti mogućnost više sile, koja može dovesti do pogoršanja na područjima pokrivenima tim stanišnim tipovima, i neizbježnih preobrazbi staništa koje su izravno uzrokovane klimatskim promjenama ili nastaju kao posljedica plana ili projekta od prevladavajućeg javnog interesa za koji nisu dostupna druga manje štetna rješenja, što se utvrđuje u svakom pojedinom slučaju, ili plana ili projekta odobrenog u skladu s člankom 6. stavkom 4. Direktive 92/43/EEZ.

- (36) Strategijom EU-a za bioraznolikost do 2030. naglašava se potreba za strožim mjerama kako bi se obnovili narušeni morski ekosustavi, uključujući ekosustave bogate ugljikom te važna mrijestilišta i uzgajališta. Strategijom se najavljuje i da će Komisija predložiti novi akcijski plan za očuvanje ribolovnih resursa i zaštitu morskih ekosustava.
- (37) Morski stanišni tipovi navedeni u Prilogu I. Direktivi 92/43/EEZ široko su definirani i uključuju mnogo ekološki različitih podtipova s različitim potencijalom obnove, što državama članicama otežava uspostavu odgovarajućih mjera obnove na razini tih stanišnih tipova. Stoga bi morske stanišne tipove trebalo dodatno odrediti primjenom relevantnih razina klasifikacije morskih staništa prema europskom informacijskom sustavu o prirodi (EUNIS). Države članice trebale bi uspostaviti povoljna referentna područja za ostvarivanje povoljnog stanja očuvanosti svakog od tih stanišnih tipova ako ta referentna područja već nisu obuhvaćena nekim drugim propisom Unije.
- (38) Ako je za zaštitu obalnih i morskih staništa potrebno regulirati aktivnosti ribarstva i akvakulture, primjenjuje se zajednička ribarstvena politika. Uredbom (EU) br. 1380/2013 Europskog parlamenta i Vijeća⁶⁸ osobito se propisuje da se u okviru zajedničke ribarstvene politike treba provoditi pristup upravljanja ribarstvom utemeljen na ekosustavu kako bi se osiguralo da negativni utjecaji ribolovnih aktivnosti na morski ekosustav budu što manji. Tom se uredbom propisuje i da u okviru te politike treba nastojati da se aktivnostima akvakulture i ribarstva izbjegava degradacija morskog okoliša.
- (39) Kako bi se postigao cilj neprekidnog, dugoročnog i održivog oporavka biološki raznolike i otporne prirode, države članice trebale bi u potpunosti iskoristiti mogućnosti pružene u okviru zajedničke ribarstvene politike. U okviru isključive nadležnosti Unije kad je riječ o očuvanju morskih bioloških resursa države članice mogu poduzeti nediskriminirajuće mjere za upravljanje ribljim stokovima i njihovo očuvanje te održavanje ili poboljšanje stanja očuvanosti morskih ekosustava unutar 12 nautičkih milja. Osim toga, države članice koje imaju izravan upravljački interes mogu se dogovoriti da podnesu zajedničke preporuke za mjere očuvanja potrebne za ispunjavanje obveza koje proizlaze iz prava Unije u području okoliša. Te će se mjere ocijeniti i donijeti u skladu s pravilima i postupcima propisanim zajedničkom ribarstvenom politikom.
- (40) Direktivom 2008/56/EZ zahtijeva se od država članica da surađuju bilateralno i u okviru regionalnih i podregionalnih mehanizama suradnje, uključujući regionalne

---

⁶⁸ Uredba (EU) br. 1380/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o zajedničkoj ribarstvenoj politici, izmjeni uredaba Vijeća (EZ) br. 1954/2003 i (EZ) br. 1224/2009 i stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 2371/2002 i (EZ) br. 639/2004 i Odluke Vijeća 2004/585/EZ (SL L 354, 28.12.2013., str. 22.).

konvencije o moru⁶⁹, te preko regionalnih skupina osnovanih u okviru zajedničke ribarstvene politike kad je riječ o mjerama u području ribarstva.

- (41) Važno je da se uspostave i mjere obnove za staništa određenih morskih vrsta, kao što su morski psi i raže, koja su obuhvaćena područjem primjene Konvencije o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja, ali izvan su područja primjene Direktive 92/43/EEZ jer ona imaju važnu funkciju u ekosustavu.
- (42) Kao pomoć u obnovi i sprečavanju pogoršanja stanja kopnenih, slatkovodnih, obalnih i morskih staništa države članice imaju mogućnost odrediti dodatna područja kao „zaštićena područja” ili „strogo zaštićena područja”, provesti druge djelotvorne mjere očuvanja za pojedina područja i promicati mjere očuvanja privatnog zemljišta.
- (43) Urbani ekosustavi čine otprilike 22 % kopnene površine u Uniji i na tom području živi većina građana Unije. Gradske zelene površine uključuju gradske šume, parkove i vrtove, urbane farme, drvorede uz ceste, gradske livade i gradske živice te su važna staništa za bioraznolikost, posebno biljaka, ptica i kukaca, uključujući oprašivače. Izvor su važnih usluga ekosustava, uključujući smanjenje rizika od prirodnih katastrofa (npr. poplave, učinci toplinskog otoka) i njihovu kontrolu, hlađenje, rekreaciju, pročišćavanje vode i zraka te ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu tim promjenama.
- (44) Potrebno je naročito pojačati mjere kojima će se osigurati da gradske zelene površine više ne budu u opasnosti od narušavanja. Kako bi zelene površine u gradovima nastavile pružati potrebne usluge ekosustava, potrebno je zaustaviti njihov gubitak te ih obnoviti i povećati, među ostalim boljom integracijom zelene infrastrukture i prirodnih rješenja u prostorno planiranje te integracijom zelene infrastrukture, kao što su zeleni krovovi i zidovi, u projektiranje zgrada.
- (45) Kako je navedeno u Strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030., potrebno je učiniti više za obnovu slatkovodnih ekosustava i prirodnih funkcija rijeka. Obnova slatkovodnih ekosustava trebala bi uključivati rad na obnovi prirodne longitudinalne i lateralne povezanosti rijeka i njihovih obalnih i poplavnih područja, među ostalim uklanjanjem prepreka kao pomoć pri ostvarivanju povoljnog stanja očuvanosti rijeka, jezera, aluvijalnih staništa i vrsta koje žive u tim staništima zaštićenih direktivama 92/43/EEZ i 2009/147/EZ te pri ispunjavanju ključne obveze iz Strategije EU-a za bioraznolikost do 2030. da se najmanje 25 000 km rijeka ponovno pretvori u rijeke slobodnog toka. Prilikom uklanjanja prepreka države članice trebale bi prvenstveno ukloniti zastarjele prepreke koje više nisu potrebne za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, unutarnju plovidbu, opskrbu vodom ili druge namjene.
- (46) Stanje oprašivača u Uniji drastično se pogoršalo posljednjih desetljeća te se populacija svake treće vrste pčela i leptira smanjuje, a svaka deseta vrsta na rubu je izumiranja. Zbog oprašivanja divljih i uzgojenih biljaka oprašivači su neophodni za funkcioniranje kopnenih ekosustava, dobrobit ljudi i sigurnost opskrbe hranom. Gotovo

---

⁶⁹ Konvencija o zaštiti morskog okoliša sjeveroistočnog Atlantika iz 1992. – Konvencija OSPAR (OSPAR), Konvencija o zaštiti morskog okoliša Baltičkog mora iz 1992. – Helsinška konvencija (HELCOM), Konvencija o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja iz 1995. – Barcelonska konvencija (UNEP-MAP) i Konvencija o zaštiti Crnog mora iz 1992. – Bukureštanska konvencija.

5 000 000 000 EUR godišnje poljoprivredne proizvodnje u EU-u može se izravno pripisati kukcima oprašivačima⁷⁰.

- (47) Na pozive Europskog parlamenta i Vijeća na rješavanje problema pogoršanja stanja oprašivača Komisija je 1. lipnja 2018. pokrenula inicijativu EU-a za oprašivače⁷¹. Izvješće o napretku u provedbi inicijative⁷² pokazalo je da su i dalje prisutne znatne poteškoće u otklanjanju uzroka pogoršanja stanja oprašivača, uključujući uporabu pesticida. Europski parlament⁷³ i Vijeće⁷⁴ pozvali su na jačanje mjera za rješavanje problema pogoršanja stanja oprašivača i na uspostavu okvira za praćenje oprašivača na razini Unije te definiranje jasnih ciljeva i pokazatelja u pogledu obveze da se zaustavi trend pogoršanja njihova stanja. Europski revizorski sud preporučio je da Komisija uspostavi odgovarajuće mehanizme upravljanja i praćenja za aktivnosti kako bi se otklonile prijetnje oprašivačima⁷⁵.
- (48) Prijedlogom Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o održivoj uporabi sredstava za zaštitu bilja [*donošenje je predviđeno 22. lipnja 2022., navesti naslov i broj donesenog akta kad budu dostupni*] nastoji se regulirati jedan od uzroka pogoršanja stanja oprašivača zabranom uporabe pesticida na ekološki osjetljivim područjima, od kojih su mnoga obuhvaćena ovom Uredbom, na primjer na područjima na kojima žive vrste oprašivača koje su na europskim crvenim popisima⁷⁶ svrstane među one kojima prijeti izumiranje.
- (49) Održivi, otporni i biološki raznoliki poljoprivredni ekosustavi potrebni su kao izvor sigurne, održive, hranjive i povoljne hrane. Poljoprivredni ekosustavi velike bioraznolikosti povećavaju i otpornost poljoprivrede na klimatske promjene i rizike za okoliš te istodobno jamče sigurnost hrane i sigurnost opskrbe hranom te otvaranje novih radnih mjesta na ruralnim područjima, posebno radnih mjesta povezanih s ekološkom poljoprivredom, ruralnim turizmom i rekreacijom. Stoga Unija treba poboljšati bioraznolikost na svojim poljoprivrednim zemljištima brojnim postojećim praksama kojima se može postići ili koje su korisne za povećanje bioraznolikosti, uključujući ekstenzivnu poljoprivredu. Ekstenzivna poljoprivreda ključna je za održavanje mnogih vrsta i staništa na područjima velike bioraznolikosti. Postoje brojne prakse ekstenzivne poljoprivrede koje imaju višestruke i znatne koristi za zaštitu bioraznolikosti, usluga ekosustava i obilježja krajobraza, primjerice precizna

---

⁷⁰ Vysna, V., Maes, J., Petersen, J. E., La Notte, A., Vallecillo, S., Aizpurua, N., Ivits, E., Teller, A., *Accounting for ecosystems and their services in the European Union (INCA). Final report from phase II of the INCA project aiming to develop a pilot for an integrated system of ecosystem accounts for the EU. Statistical report* (Računovodstvo ekosustava i njihovih usluga u Europskoj uniji (INCA). Završno izvješće iz II. faze projekta INCA čiji je cilj razviti probni integrirani sustav računa ekosustava za EU. Statističko izvješće). Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2021.

⁷¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Inicijativa EU-a za oprašivače (COM(2018) 395 final).

⁷² Izvješće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Napredak u provedbi inicijative EU-a za oprašivače (COM(2021) 261 final).

⁷³ Rezolucija Europskog parlamenta od 9. lipnja 2021. o Strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030.: Vraćanje prirode u naše živote (2020/2273(INI)), dostupna na https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0277_EN.pdf

⁷⁴ Zaključci Vijeća od 17. prosinca 2020. o tematskom izvješću Europskog revizorskog suda br. 15/2020 pod nazivom „Zaštita divljih oprašivača u EU-u: Komisijine inicijative nisu urodile plodom” (14168/20).

⁷⁵ Tematsko izvješće br. 15/2020, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_15/SR_Pollinators_HR.pdf

⁷⁶ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_15/SR_Pollinators_HR.pdf
<https://www.europa.eu>

poljoprivreda, ekološka poljoprivreda, agroekologija, agrošumarstvo i trajni travnjaci niskog intenziteta.

- (50) Potrebno je uspostaviti mjere obnove kako bi se povećala bioraznolikost poljoprivrednih ekosustava u cijeloj Uniji, među ostalim na područjima koja nisu pokrivena stanišnim tipovima obuhvaćenima područjem primjene Direktive 92/43/EEZ. Budući da ne postoji zajednička metoda za procjenu stanja poljoprivrednih ekosustava koja bi omogućila utvrđivanje posebnih ciljeva obnove za poljoprivredne ekosustave, primjereno je utvrditi opću obvezu za povećanje bioraznolikosti poljoprivrednih ekosustava i mjeriti ispunjenje te obveze na temelju postojećih pokazatelja.
- (51) S obzirom na to da su ptice poljoprivrednih staništa dobro poznat i prihvaćen ključni pokazatelj zdravlja poljoprivrednih ekosustava, primjereno je odrediti ciljeve za obnovu njihovih populacija. Postizanje tih ciljeva bila bi obveza država članica, a ne pojedinačnih poljoprivrednika. Države članice trebale bi ostvariti te ciljeve uvođenjem učinkovitih mjera obnove poljoprivrednog zemljišta, suradnjom s poljoprivrednicima i drugim dionicima te pružanjem potpore poljoprivrednicima i drugim dionicima u njihovoj izradi i provedbi.
- (52) Obilježja krajobraza velike raznolikosti na poljoprivrednom zemljištu, uključujući granične pojaseve, zemljišta na ugaru s rotacijom ili bez rotacije, živice, pojedinačna stabla ili skupine stabala, drvorede, granična područja polja, manje površine, kanale, rječice, manja močvarna područja, terase, kamene strukture, kamene zidove, jezerca i kulturna obilježja prostor su za divlje biljke i životinje, uključujući oprašivače, sprečavaju eroziju i iscrpljivanje tla, pročišćavaju zrak i vodu, podupiru ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu tim promjenama te podupiru produktivnost u poljoprivredi usjeva koji ovise o oprašivanju. Plodonosna stabla koja su dio poljoprivredno-šumarskih sustava za obradiva zemljišta i produktivni elementi neplodonosnih živica isto se tako mogu smatrati obilježjima krajobraza velike raznolikosti ako se ne tretiraju gnojivom ili pesticidima i ako se žetva obavlja samo kad to ne bi ugrozilo visoke razine bioraznolikosti. Stoga bi trebalo postaviti zahtjev za postizanje trenda povećanja udjela poljoprivrednog zemljišta s obilježjima krajobraza velike raznolikosti. Takav zahtjev omogućio bi Uniji da ispuni jednu drugu ključnu obvezu iz Strategije EU-a za bioraznolikost do 2030., a to je da barem 10 % poljoprivrednog zemljišta ima obilježja krajobraza velike raznolikosti. Trendovi povećanja trebali bi se postići i za druge postojeće pokazatelje, kao što su indeks populacije travnjačkih leptira i zalihe organskog ugljika u mineralnim tlima zemljišta pod usjevima.
- (53) Cilj je zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) podupiranje i jačanje zaštite okoliša, uključujući bioraznolikost. Jedan od posebnih ciljeva te politike je pridonijeti zaustavljanju procesa gubitka bioraznolikosti i pokretanju procesa njezina oporavka, poboljšati usluge ekosustava te očuvati staništa i krajobraze. Novim standardom uvjetovanosti ZPP-a br. 8 o dobrim poljoprivrednim i okolišnim uvjetima (GAEC 8)⁷⁷ propisano je da korisnici plaćanja povezanih s površinom moraju namijeniti najmanje 4 % obradivog zemljišta na razini poljoprivrednog gospodarstva neproizvodnim

---

⁷⁷ Uredba (EU) 2021/2115 Europskog parlamenta i Vijeća od 2. prosinca 2021. o utvrđivanju pravila o potpori za strateške planove koje izrađuju države članice u okviru zajedničke poljoprivredne politike (strateški planovi u okviru ZPP-a) i koji se financiraju iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1305/2013 i (EU) br. 1307/2013, SL L 435, 6.12.2021., str. 1.

površinama i obilježjima, uključujući zemljište ostavljeno na ugaru, te očuvati postojeća obilježja krajobraza. Udio od 4 % za usklađenost sa tim standardom može se smanjiti na 3 % ako su ispunjeni određeni preduvjeti⁷⁸. Ispunjavanjem te obveze države članice ostvarit će pozitivan trend u pogledu obilježja krajobraza visoke raznolikosti na poljoprivrednom zemljištu. Osim toga, u okviru ZPP-a države članice mogu uspostaviti ekosheme za poljoprivredne prakse na poljoprivrednim površinama, primjerice održavanje i stvaranje obilježja krajobraza ili neproizvodnih površina. Slično tome, države članice u svoje strateške planove u okviru ZPP-a mogu uključiti i obveze u području poljoprivrede, okoliša i klime, među ostalim poboljšano upravljanje obilježjima krajobraza koje nadilazi uvjete GAEC 8 i/ili ekosheme. Projektima u području prirode i biološke raznolikosti u okviru programa LIFE kojima se podupire provedba Direktive 92/43/EEZ i Direktive 2009/147/EZ, kao i Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030., pomoći će se i u usmjeravanju biološke raznolikosti na poljoprivrednom zemljištu Europe prema oporavku do 2030.

- (54) Obnova i ponovno natapanje⁷⁹ organskih tla⁸⁰ koja čine isušena tresetišta i upotrebljavaju se u poljoprivredne svrhe (tj. travnjaci i zemljište pod usjevima) pomažu u postizanju znatnih koristi od bioraznolikosti, znatnog smanjenja emisija stakleničkih plinova i drugih koristi za okoliš te istodobno pridonose raznolikosti poljoprivrednog krajobraza. Državama članicama na raspolaganju su brojne mjere obnove isušenih tresetišta koja se upotrebljavaju u poljoprivredne svrhe, od prenamjene zemljišta pod usjevima u trajni travnjak i mjera ekstenzifikacije praćenih smanjenim isušivanjem do potpunog ponovnog natapanja uz mogućnost paludikulture uporabe ili uspostave vegetacije od koje nastaje treset. Najznačajnije klimatske koristi nastaju obnovom i ponovnim natapanjem poljoprivrednih zemljišta, nakon čega slijedi obnova intenzivnih travnjaka. Kako bi se omogućila fleksibilna obnova isušenih tresetišta koja se upotrebljavaju u poljoprivredne svrhe, države članice mogu mjere obnove i ponovno natapanje isušenih tresetišta u područjima na kojima se vadi treset te, u određenoj mjeri, obnovu i ponovno natapanje isušenih tresetišta koja se upotrebljavaju za druge namjene (na primjer šume) smatrati doprinosom postizanju ciljeva za isušena tresetišta koja se upotrebljavaju u poljoprivredne svrhe.
- (55) Kako bi se u potpunosti iskoristile koristi od bioraznolikosti, obnovu i ponovno natapanje područja isušenih tresetišta trebalo bi provoditi i izvan područja močvarnih stanišnih tipova navedenih u Prilogu I. Direktivi 92/43/EEZ koje je potrebno obnoviti i ponovno uspostaviti. Podaci o opsegu organskih tla te njihovim emisijama i uklanjanjima stakleničkih plinova prate se i stavljaju na raspolaganje u sklopu izvješćivanja o sektoru LULUCF u nacionalnim inventarima stakleničkih plinova koje države članice vode i podnose UNFCCC-u. Obnovljena i ponovno natopljena tresetišta

---

⁷⁸ Ako se poljoprivrednik obveže namijeniti najmanje 7 % svojeg obradivog zemljišta neproizvodnim površinama ili obilježjima, uključujući zemljište ostavljeno na ugaru, u okviru poboljšane ekosheme ili ako najmanje 7 % obradivog zemljišta na razini poljoprivrednog gospodarstva uključuje i postrne usjeve ili usjeve koji vežu dušik, koji se uzgajaju bez uporabe sredstava za zaštitu bilja.

⁷⁹ Ponovno natapanje je postupak prenamjene isušenog tla u vlažno tlo. Poglavlje 1. izvješća IPCC-a, objavljenog 2014., pod nazivom *2013 Supplement to the 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories: Wetlands* (Dopuna iz 2013. smjernicama IPCC-a iz 2006. za nacionalne inventare stakleničkih plinova: močvarna područja), Hiraishi, T., Krug, T., Tanabe, K., Srivastava, N., Baasansuren, J., Fukuda, M. i Troxler, T. G. (ur.).

⁸⁰ Pojam „organsko tlo” definiran je u smjernicama IPCC-a iz 2006. za nacionalne inventare stakleničkih plinova, izrađenima u sklopu Programa nacionalnih inventara stakleničkih plinova, Eggleston H. S., Buendia L., Miwa K., Ngara T. i Tanabe K. (ur.).

moгу se nastaviti produktivno upotrebljavati na druge načine. Na primjer, paludikultura, praksa poljoprivrede na vlažnim tresetištima, može uključivati uzgoj različitih vrsta trski, određenih vrsta drveća, borovnica i brusnica te maha tresetara, kao i ispašu s vodenim bivolima. Takve prakse trebale bi se temeljiti na načelima održivog upravljanja i biti usmjerene na povećanje bioraznolikosti kako bi mogle imati veliku financijsku i ekološku vrijednost. Paludikultura može biti korisna i za nekoliko vrsta koje su ugrožene u Uniji te može olakšati povezanost močvarnih područja i povezanih populacija vrsta u Uniji. Sredstva za financiranje mjera za obnovu i ponovno natapanje isušanih tresetišta te za nadoknadu mogućeg gubitka prihoda mogu doći iz različitih izvora, uključujući rashode u okviru proračuna Unije i Unijine programe financiranja.

- (56) U novoj strategiji EU-a za šume do 2030.⁸¹ navedena je potreba za obnovom bioraznolikosti šuma. Šume i druga šumovita zemlja pokrivaju više od 43,5 % kopnene površine EU-a. Šumski ekosustavi koji se odlikuju velikom bioraznolikošću osjetljivi su na klimatske promjene, ali su isto tako prirodni saveznik u prilagodbi na klimatske promjene i rizike povezane s klimom te borbi protiv njih, među ostalim zahvaljujući svojim funkcijama zaliha ugljika i ponora ugljika, a pružaju i brojne druge ključne usluge ekosustava i koristi, na primjer time što su izvor drvne sirovine i drva, hrane i drugih nedrvenih proizvoda te omogućuju regulaciju klime, stabilizaciju tla i kontrolu erozije te pročišćavanje zraka i vode.
- (57) Potrebno je uspostaviti mjere obnove kako bi se povećala bioraznolikost šumskih ekosustava u cijeloj Uniji, među ostalim na područjima koja nisu pokrivena stanišnim tipovima obuhvaćenima područjem primjene Direktive 92/43/EEZ. Budući da ne postoji zajednička metoda za procjenu stanja šumskih ekosustava koja bi omogućila utvrđivanje posebnih ciljeva obnove za šumske ekosustave, primjereno je utvrditi opću obvezu za povećanje bioraznolikosti šumskih ekosustava i mjeriti ispunjenje te obveze na temelju postojećih pokazatelja, kao što su stojeće i ležeće mrtvo drvo, udio šuma raznodobne strukture, povezanost šuma, indeks čestih vrsta ptica šumskih staništa⁸² i zaliha organskog ugljika.
- (58) Ciljevi obnove i obveze za staništa i vrste zaštićene na temelju direktiva 92/43/EEZ i 2009/147/EZ za oprašivače te za slatkovodne, urbane, poljoprivredne i šumske ekosustave trebali bi biti komplementarni i djelovati u sinergiji kako bi se postigao sveobuhvatni cilj obnove ekosustava kopnenih i morskih područja Unije. Mjere obnove koje su potrebne za postizanje jednog posebnog cilja u mnogim će slučajevima pridonijeti postizanju drugih ciljeva ili obveza. Stoga bi države članice trebale strateški planirati mjere obnove kako bi što učinkovitije pridonijele oporavku prirode diljem Unije. Mjere obnove također bi trebalo planirati tako da pridonesu ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama te sprečavanju i kontroli posljedica prirodnih katastrofa. Njima bi se trebalo nastojati optimirati ekološke, gospodarske i socijalne funkcije ekosustava, uključujući njihov potencijal produktivnosti, uzimajući u obzir njihov doprinos održivom razvoju relevantnih regija i zajednica. Važno je da države članice izrade detaljne nacionalne planove obnove na temelju najboljih dostupnih znanstvenih dokaza te da se javnosti omogući pravodobno i djelotvorno sudjelovanje u izradi planova. Države članice trebale bi uzeti u obzir posebne uvjete i

---

⁸¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Nova strategija EU-a za šume do 2030. (COM(2021) 572 final).

⁸² [Indeks čestih vrsta ptica \(zbirni indeks EU-a\) – Skupovi podataka o proizvodima – Eurostat \(europa.eu\).](#)

potrebe na svojem državnom području kako bi planovima mogle odgovoriti na relevantne pritiske, prijetnje i uzroke gubitka bioraznolikosti te bi trebale surađivati radi ostvarivanja prekogranične obnove i povezanosti.

- (59) Kako bi se ostvarile sinergije među različitim mjerama koje su već uspostavljene ili će tek biti uspostavljene radi zaštite, očuvanja i obnove prirode u Uniji, države članice trebale bi uzeti u obzir sljedeće pri izradi svojih nacionalnih planova obnove: mjere očuvanja uspostavljene za područja mreže Natura 2000 i prioritetne akcijske okvire razvijene u skladu s direktivama 92/43/EEZ i 2009/147/EZ, mjere za postizanje dobrog ekološkog i kemijskog stanja vodnih tijela uključene u planove upravljanja riječnim slivovima izrađene u skladu s Direktivom 2000/60/EZ, morske strategije za postizanje dobrog stanja okoliša u svim morskim regijama u Uniji razvijene u skladu s Direktivom 2008/56/EZ, nacionalne programe kontrole onečišćenja zraka razvijene u skladu s Direktivom (EU) 2016/2284 te nacionalne strategije i akcijske planove za bioraznolikost razvijene u skladu s člankom 6. Konvencije o biološkoj raznolikosti, kao i mjere očuvanja donesene u skladu s Uredbom br. 1380/2013 i tehničke mjere donesene u skladu s Uredbom (EU) 2019/1241 Europskog parlamenta i Vijeća⁸³.
- (60) Radi dosljednosti između ciljeva ove Uredbe i Direktive (EU) 2018/2001⁸⁴, Uredbe (EU) 2018/1999⁸⁵ i Direktive 98/70/EZ Europskog parlamenta i Vijeća kad je riječ o promicanju energije iz obnovljivih izvora⁸⁶, posebno tijekom izrade nacionalnih planova obnove, države članice trebale bi razmotriti potencijal doprinosa projekata u području energije iz obnovljivih izvora ispunjavanju ciljeva obnove prirode.
- (61) S obzirom na važnost dosljednog rješavanja dvostrukog izazova koji predstavljaju gubitak bioraznolikosti i klimatske promjene, pri obnovi bioraznolikosti trebalo bi uzeti u obzir uvođenje energije iz obnovljivih izvora i obrnuto. U Komunikaciji „REPowerEU: zajedničko europsko djelovanje za povoljniju, sigurniju i održiviju energiju”⁸⁷ navedeno je da bi države članice trebale brzo mapirati kopnena i morska područja te procijeniti i osigurati njihovu odgovarajuću raspoloživost za projekte u području energije iz obnovljivih izvora, razmjerno svojim nacionalnim energetske i klimatskim planovima, doprinosima revidiranom cilju za energiju iz obnovljivih

---

⁸³ Uredba (EU) 2019/1241 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o očuvanju ribolovnih resursa i zaštiti morskih ekosustava putem tehničkih mjera, o izmjeni uredbi Vijeća (EZ) br. 1967/2006, (EZ) br. 1224/2009 i uredbi (EU) br. 1380/2013, (EU) 2016/1139, (EU) 2018/973, (EU) 2019/472 i (EU) 2019/1022 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EZ) br. 894/97, (EZ) br. 850/98, (EZ) br. 2549/2000, (EZ) br. 254/2002, (EZ) br. 812/2004 i (EZ) br. 2187/2005 (SL L 198, 25.7.2019., str. 105.).

⁸⁴ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

⁸⁵ Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetske unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.).

⁸⁶ Direktiva 98/70/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 1998. o kakvoći benzinskih i dizelskih goriva i izmjeni Direktive Vijeća 93/12/EEZ (SL L 350, 28.12.1998., str. 58.).

⁸⁷ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, REPowerEU: zajedničko europsko djelovanje za povoljniju, sigurniju i održiviju energiju (COM(2022) 108 final).

izvora do 2030. te drugim čimbenicima kao što su dostupnost resursa, mrežna infrastruktura i ciljevi Strategije EU-a za bioraznolikost. Komisijinom Prijedlogom direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive (EU) 2018/2001 o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora, Direktive 2010/31/EU o energetske svojstvima zgrada i Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti⁸⁸ te Preporukom Komisije o ubrzavanju postupaka izdavanja dozvola za projekte u području energije iz obnovljivih izvora i pojednostavnjenju sklapanja ugovora o kupnji energije⁸⁹, koji su doneseni 18. svibnja 2022., predviđa se i utvrđivanje glavnih područja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora. To su posebne lokacije na kopnu ili moru koje su osobito prikladne za postavljanje postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, osim uređaja za izgaranje biomase, na kojima se ne očekuje da će uvođenje određene vrste energije iz obnovljivih izvora imati znatan utjecaj na okoliš s obzirom na posebnosti odabranog područja. Države članice trebale bi dati prednost umjetnim i izgrađenim površinama, kao što su krovovi, prometna infrastruktura, parkirališta, odlagališta otpada, industrijska područja, rudnici, umjetna kopnena vodna tijela, jezera ili akumulacije te, prema potrebi, mjesta za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda, kao i degradirana zemljišta koja se ne mogu koristiti za poljoprivredu. Prilikom određivanja glavnih područja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora države članice trebale bi izbjegavati zaštićena područja i uzeti u obzir nacionalne planove obnove prirode. Države članice trebale bi koordinirati razvoj nacionalnih planova obnove i određivanje glavnih područja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora. Tijekom pripreme planova za obnovu prirode države članice trebale bi osigurati sinergije s već određenim glavnim područjima za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, kao i da funkcioniranje glavnih područja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, uključujući postupke izdavanja dozvola primjenjive u glavnim područjima za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora predviđene Direktivom (EU) 2018/2001, ostane nepromijenjeno.

- (62) Kako bi se postigle sinergije s mjerama obnove koje su već planirane ili uspostavljene u državama članicama, te mjere obnove prepoznaju se i uzimaju u obzir u nacionalnim planovima obnove. S obzirom na hitnost na koju se ukazalo u izvješću IPCC-a iz 2022. o poduzimanju djelovanja za obnovu narušenih ekosustava, države članice trebale bi provesti te mjere istodobno s izradom planova obnove.
- (63) U nacionalnim planovima obnove trebalo bi uzeti u obzir i rezultate istraživačkih projekata relevantnih za procjenu stanja ekosustava, utvrđivanje i uvođenje mjera obnove te praćenje.
- (64) Primjereno je uzeti u obzir posebnu situaciju u najudaljenijim regijama Unije, navedenima u članku 349. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), u kojem su propisane posebne mjere za potporu tim regijama. Kako je predviđeno u Strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030., posebna pozornost trebala bi se posvetiti zaštiti i obnovi ekosustava u najudaljenijim regijama zbog iznimno velike vrijednosti bioraznolikosti.

---

⁸⁸ Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive (EU) 2018/2001 o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora, Direktive 2010/31/EU o energetske svojstvima zgrada i Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti, COM(2022) 222 final.

⁸⁹ Preporuka Komisije o ubrzavanju postupaka izdavanja dozvola za projekte u području energije iz obnovljivih izvora i pojednostavnjenju sklapanja ugovora o kupnji energije, C(2022) 3219 final.

- (65) Europska agencija za okoliš (EEA) trebala bi pomoći državama članicama u izradi nacionalnih planova obnove te u praćenju napretka prema postizanju ciljeva i ispunjavanju obveza u pogledu obnove. Komisija bi trebala procijeniti jesu li nacionalni planovi obnove primjereni za postizanje tih ciljeva i ispunjavanje tih obveza.
- (66) Izvješće Komisije o stanju prirode iz 2020. pokazalo je da znatan dio informacija o kojima države članice izvješćuju u skladu s člankom 17. Direktive Vijeća 92/43/EEZ⁹⁰ i člankom 12. Direktive 2009/147/EZ, osobito o stanju očuvanosti i trendovima staništa i vrsta zaštićenih tim direktivama, potječe iz djelomičnih istraživanja ili se temelji samo na mišljenju stručnjaka. To je izvješće pokazalo i da stanje nekoliko stanišnih tipova i vrsta zaštićenih na temelju Direktive 92/43/EEZ još uvijek nije poznato. Kako bi se podržali pouzdani i znanstveno utemeljeni nacionalni planovi obnove, potrebno je doznati podatke koji nedostaju i uložiti u praćenje i nadzor. Kako bi se povećala pravodobnost, djelotvornost i usklađenost različitih metoda praćenja, pri praćenju i nadzoru trebalo bi se u najvećoj mogućoj mjeri koristiti rezultatima istraživačkih i inovacijskih projekata koje financira Unija i novim tehnologijama, kao što su *in situ* praćenje i daljinsko istraživanje s pomoću svemirskih podataka i usluga u okviru Svemirskog programa Unije (EGNOS/Galileo i Copernicus). Misijama EU-a „Obnova naših oceana i voda”, „Prilagodba klimatskim promjenama” i „Plan za tlo za Europu” podržat će se provedba ciljeva obnove⁹¹.
- (67) Radi praćenja napretka u provedbi nacionalnih planova obnove, uspostavljenih mjera obnove, područja koja podliježu mjerama obnove i podataka o inventaru prepreka kontinuitetu rijeka trebalo bi uvesti sustav kojim se od država članica traži da uspostave, ažuriraju i stave na raspolaganje relevantne podatke o rezultatima takvog praćenja. Pri slanju podataka Komisiji elektroničkim putem trebalo bi upotrebljavati sustav Reportnet Europske agencije za okoliš i nastojati što više smanjiti administrativno opterećenje za sve subjekte. Kako bi se osigurala odgovarajuća infrastruktura za javni pristup, izvješćivanje i razmjenu podataka među javnim tijelima, države članice bi specifikacije podataka prema potrebi trebale temeljiti na onima iz Direktive 2003/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁹², Direktive 2007/2/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁹³ i Direktive (EU) 2019/1024 Europskog parlamenta i Vijeća⁹⁴.
- (68) Kako bi se zajamčila djelotvorna provedba ove Uredbe, Komisija bi trebala pružiti potporu državama članicama na njihov zahtjev putem Instrumenta za tehničku potporu⁹⁵, kojim se pruža korisniku prilagođena tehnička potpora za osmišljavanje i

---

⁹⁰ Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22.7.1992., str. 7.).

⁹¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o europskim misijama (COM(2021) 609 final).

⁹² Direktiva 2003/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2003. o javnom pristupu informacijama o okolišu i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/313/EEZ (SL L 41, 14.2.2003., str. 26.).

⁹³ Direktiva 2007/2/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2007. o uspostavljanju infrastrukture za prostorne informacije u Europskoj zajednici (INSPIRE) (SL L 108, 25.4.2007., str. 1.).

⁹⁴ Direktiva (EU) 2019/1024 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o otvorenim podacima i ponovnoj uporabi informacija javnog sektora (SL L 172, 26.6.2019., str. 56.).

⁹⁵ Uredba (EU) 2021/240 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. veljače 2021. o uspostavi Instrumenta za tehničku potporu (SL L 57, 18.2.2021., str. 1.).

provedbu reformi. Tehnička potpora uključuje, na primjer, jačanje administrativnih kapaciteta, usklađivanje zakonodavnih okvira i razmjenu relevantnih primjera najbolje prakse.

- (69) Komisija bi trebala izvijestiti o napretku država članica u ispunjavanju ciljeva i obveza u pogledu obnove iz ove Uredbe na temelju izvješća o napretku na razini Unije koje sastavlja EEA te drugih analiza i izvješća koje države članice stave na raspolaganje u relevantnim područjima politike, kao što su priroda, pomorstvo i vode.
- (70) Kako bi se postigli ciljevi i obveze utvrđeni u ovoj Uredbi, iznimno je važno da se provedu odgovarajuća privatna i javna ulaganja u obnovu, a države članice trebale bi u svoje nacionalne proračune uključiti rashode za ciljeve bioraznolikosti, među ostalim u vezi s oportunitetnim i prijelaznim troškovima koji proizlaze iz provedbe nacionalnih planova obnove, i razmotriti način na koji se troše sredstva Unije. Kad je riječ o financiranju sredstvima Unije, rashodi u okviru proračuna Unije i programa Unije za financiranje, kao što su Program za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE)⁹⁶, Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPRA)⁹⁷, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)⁹⁸, Europski fond za jamstva u poljoprivredi (EFJP), Europski fond za regionalni razvoj (EFRR), Kohezijski fond⁹⁹ i Fond za pravednu tranziciju¹⁰⁰ te Okvirni program Unije za istraživanja i inovacije Obzor Europa¹⁰¹, pridonose ciljevima bioraznolikosti zahvaljujući ambiciji da se tim ciljevima 2024. namijeni 7,5 % godišnje potrošnje u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021.–2027.¹⁰² te da im se 2026. i 2027. namijeni 10 % godišnje potrošnje. Mehanizam za oporavak i otpornost (RRF)¹⁰³ dodatan je izvor financiranja za zaštitu i obnovu bioraznolikosti i ekosustava. Kad je riječ o programu LIFE, posebnu pozornost trebalo bi obratiti na odgovarajuću primjenu strateških projekata za prirodu kao posebnog alata koji bi mogao pomoći u provedbi ove Uredbe uključivanjem dostupnih financijskih sredstava na djelotvoran i učinkovit način.

---

⁹⁶ Uredba (EU) 2021/783 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Programa za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1293/2013 (SL L 172, 17.5.2021., str. 53.).

⁹⁷ Uredba (EU) 2021/1139 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu i izmjeni Uredbe (EU) 2017/1004 (SL L 247, 13.7.2021., str. 1.).

⁹⁸ Uredba (EU) 2020/2220 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. prosinca 2020. o utvrđivanju određenih prijelaznih odredaba za potporu iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) u godinama 2021. i 2022. i izmjeni uredaba (EU) br. 1305/2013, (EU) br. 1306/2013 i (EU) br. 1307/2013 u pogledu sredstava i primjene u godinama 2021. i 2022. te Uredbe (EU) br. 1308/2013 u pogledu sredstava i raspodjele takve potpore u godinama 2021. i 2022. (SL L 437, 28.12.2020., str. 1.).

⁹⁹ Uredba (EU) 2021/1058 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu (SL L 231, 30.6.2021., str. 60.).

¹⁰⁰ Uredba (EU) 2021/1056 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju (SL L 231, 30.6.2021., str. 1.).

¹⁰¹ Uredba (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013 (SL L 170, 12.5.2021., str. 1.).

¹⁰² Uredba Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027. (SL L 433I, 22.12.2020., str. 11.).

¹⁰³ Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

- (71) Dostupan je niz inicijativa EU-a te nacionalnih i privatnih inicijativa za poticanje privatnog financiranja, kao što je program InvestEU¹⁰⁴, koji nudi mogućnosti za mobilizaciju javnog i privatnog financiranja za, među ostalim, poboljšanje prirode i bioraznolikosti provedbom projekata zelene i plave infrastrukture te sekvenciranja ugljika kao zelenog poslovnog modela¹⁰⁵.
- (72) Pri izradi i provedbi svojih nacionalnih planova obnove države članice trebale bi promicati pošten pristup kojim se obuhvaćaju svi dijelovi društva tako što će predvidjeti procese za sudjelovanje javnosti i razmotriti potrebe lokalnih zajednica i dionika.
- (73) Prema Uredbi (EU) 2021/2115 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁰⁶ strateški planovi u okviru ZPP-a trebali bi pridonijeti postizanju dugoročnih nacionalnih ciljnih vrijednosti koje su utvrđene u zakonodavnim aktima navedenima u Prilogu XIII. toj uredbi ili proizlaze iz njih te bi trebali biti usklađeni s tim ciljnim vrijednostima. Ovu Uredbu o obnovi prirode trebalo bi uzeti u obzir kad Komisija, u skladu s člankom 159. Uredbe (EU) 2021/2115, do 31. prosinca 2025. bude preispitivala popis utvrđen u Prilogu XIII. toj uredbi.
- (74) U skladu s obvezom iz Osmog programa djelovanja za okoliš do 2030.¹⁰⁷ države članice trebale bi postupno ukinuti subvencije štetne za okoliš na nacionalnoj razini te ostvarivati najveću moguću korist od instrumenata koji se temelje na tržištu i zelenih proračunskih instrumenata, uključujući one koji su potrebni za osiguravanje socijalno pravedne tranzicije, te podupirati poduzeća i druge dionike u razvoju standardizirane prakse za računovodstvo prirodnog kapitala.
- (75) Kako bi se zajamčila potrebna prilagodba ove Uredbe, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u pogledu izmjene priloga od I. do VII. radi prilagodbe skupine staništa, ažuriranja informacija o indeksu čestih vrsta ptica poljoprivrednih staništa te prilagodbe popisa pokazatelja bioraznolikosti za poljoprivredne ekosustave, popisa pokazatelja bioraznolikosti za šumske ekosustave i popisa morskih vrsta u skladu s najnovijim znanstvenim dokazima i primjerima mjera obnove. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.⁵² Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kad i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (76) Radi osiguravanja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti kako bi se utvrdile metoda za praćenje oprašivača i

---

¹⁰⁴ Uredba (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi programa InvestEU i izmjeni Uredbe (EU) 2015/1017 (SL L 107, 26.3.2021., str. 30.).

¹⁰⁵ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću, Održivi ciklusi ugljika (COM(2021) 800 final).

¹⁰⁶ Uredba (EU) 2021/2115 Europskog parlamenta i Vijeća od 2. prosinca 2021. o utvrđivanju pravila o potpori za strateške planove koje izrađuju države članice u okviru zajedničke poljoprivredne politike (strateški planovi u okviru ZPP-a) i koji se financiraju iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1305/2013 i (EU) br. 1307/2013.

¹⁰⁷ [Dodati upućivanje nakon objave Osmog programa djelovanja za okoliš].

metode za praćenje pokazatelja za poljoprivredne ekosustave navedenih u Prilogu IV. ovoj Uredbi i pokazatelja za šumske ekosustave navedenih u Prilogu VI. ovoj Uredbi, kako bi se razvio okvir za utvrđivanje zadovoljavajućih razina oprašivača, pokazatelja za poljoprivredne ekosustave navedenih u Prilogu IV. ovoj Uredbi i pokazatelja za šumske ekosustave navedenih u Prilogu VI. ovoj Uredbi, kako bi se uspostavio jedinstveni format nacionalnih planova obnove te kako bi se utvrdili format, struktura i detaljni postupci za slanje podataka i informacija Komisiji elektroničkim putem. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁰⁸.

- (77) Komisija bi trebala provesti evaluaciju ove Uredbe. U skladu sa stavkom 22. Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva ta bi se evaluacija trebala temeljiti na kriterijima učinkovitosti, djelotvornosti, važnosti, usklađenosti i dodane vrijednosti za EU te bi trebala biti temelj za procjene učinka mogućih daljnjih djelovanja. Osim toga, Komisija bi trebala procijeniti potrebu za određivanjem dodatnih ciljeva obnove na temelju zajedničkih metoda za procjenu stanja ekosustava koji nisu obuhvaćeni člancima 4. i 5., uzimajući u obzir najnovije znanstvene dokaze.
- (78) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog njezina opsega ili učinaka oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet

1. Ovom Uredbom utvrđuju se pravila kako bi se pridonijelo:
  - (a) neprekidnom, dugoročnom i održivom oporavku biološki raznolike i otporne prirode na svim kopnenim i morskim područjima Unije obnovom ekosustava;
  - (b) postizanju sveobuhvatnih ciljeva Unije za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu tim promjenama;
  - (c) ispunjavanju međunarodnih obveza Unije.
2. Ovom Uredbom uspostavlja se okvir unutar kojeg države članice bez odgode uvode djelotvorne mjere obnove usmjerene na pojedina područja kojima će se do 2030.

---

¹⁰⁸ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

zajednički obuhvatiti barem 20 % kopnenih i morskih područja Unije, a do 2050. svi ekosustavi koje je potrebno obnoviti.

Članak 2. **Zemljopisno područje primjene**

Ova Uredba primjenjuje se na ekosustave navedene u člancima od 4. do 10.:

- (a) na području država članica;
- (b) u vodama, na morskom dnu i podtlu na morskoj strani od osnovne crte od koje se mjeri širina teritorijalnih voda sve do najdaljeg dosega područja na kojem država članica ostvaruje suverena prava u skladu s Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982.

Članak 3. **Definicije**

Primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) „ekosustav” znači dinamična cjelina zajednica biljaka, životinja i mikroorganizama i njihova neživog okoliša koji međusobno djeluju kao funkcionalna jedinica te uključuje stanišne tipove, staništa vrsta i populacije vrsta;
- (2) „stanište vrste” znači okoliš određen specifičnim abiotičkim i biotičkim čimbenicima, u kojima vrsta živi u bilo kojoj fazi svojeg biološkog ciklusa;
- (3) „obnova” znači postupak aktivnog ili pasivnog pomaganja, kao sredstvo očuvanja ili povećanja bioraznolikosti i otpornosti ekosustava, da se ekosustav vrati u dobro stanje ili usmjeri prema njemu, da se stanišni tip vrati na najvišu razinu stanja koja se može postići i u svoje povoljno referentno područje, da se vrati dostatna kvaliteta i količina staništa vrsta ili da se populacije vrsta vrate na zadovoljavajuće razine;
- (4) „dobro stanje” znači stanje u kojem ključna obilježja ekosustava, točnije njegovo fizikalno, kemijsko, kompozicijsko, strukturno i funkcionalno stanje, i njegova obilježja krajobraza i morskog krajobraza odražavaju visoku razinu ekološke cjelovitosti, stabilnosti i otpornosti koje su potrebne za njegovo dugoročno održavanje;
- (5) „povoljno referentno područje” znači ukupno područje stanišnog tipa u određenoj biogeografskoj ili morskoj regiji na nacionalnoj razini koje se smatra najmanjim potrebnim područjem za dugoročnu održivost tog stanišnog tipa i njegovih vrsta, te svih njezinih znatnih ekoloških varijacija u njezinu prirodnom arealu, i koje se sastoji od područja stanišnog tipa i, ako to područje nije dovoljno, od područja potrebnog za ponovnu uspostavu stanišnog tipa;
- (6) „dostatna kvaliteta staništa” znači kvaliteta staništa vrste koja omogućuje ispunjavanje ekoloških zahtjeva vrste u svakoj fazi njezina biološkog ciklusa tako da se ona dugoročno održava kao komponenta svojeg staništa sposobna za život u svojem prirodnom arealu;

- (7) „dostatna količina staništa” znači količina staništa vrste koja omogućuje ispunjavanje ekoloških zahtjeva vrste u svakoj fazi njezina biološkog ciklusa tako da se ona dugoročno održava kao komponenta svojeg staništa sposobna za život u svojem prirodnom arealu;
- (8) „oprašivač” znači divlja životinja koja prenosi pelud od prašnice biljke do njuške tučka biljke, čime omogućuje oplodnju i proizvodnju sjemena;
- (9) „pogoršanje stanja populacija oprašivača” znači smanjenje broja i/ili raznolikosti oprašivača;
- (10) „lokalna upravna jedinica” znači upravna jedinica niske razine u državi članici, koja se nalazi ispod pokrajine, regije ili države, a uspostavljena je u skladu s člankom 4. Uredbe (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁰⁹;
- (11) „gradovi” znači lokalne upravne jedinice u kojima najmanje 50 % stanovništva živi u jednom ili više urbanih središta, što se mjeri s pomoću stupnja urbanizacije utvrđenog u skladu s člankom 4.b stavkom 3. točkom (a) Uredbe (EZ) br. 1059/2003;
- (12) „manji gradovi i predgrađa” znači lokalne upravne jedinice u kojima manje od 50 % stanovništva živi u urbanom središtu, ali najmanje 50 % stanovništva živi u urbanom klasteru, što se mjeri s pomoću stupnja urbanizacije utvrđenog u skladu s člankom 4.b stavkom 3. točkom (a) Uredbe (EZ) br. 1059/2003;
- (13) „gradska zelena površina” znači sve zelene površine u gradovima, širokolisne šume, šume četinjača, mješovite šume, prirodni travnjaci, tresetišta i vrištine, sukcesija šume (zemljišta u zarastanju) i područja s oskudnom vegetacijom u gradovima i manjim gradovima i predgrađima koji se izračunavaju na temelju podataka dobivenih u okviru usluge praćenja stanja kopna programa Copernicus kako je uspostavljena Uredbom (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća¹¹⁰;
- (14) „prekrivenost gradova krošnjama stabala” znači ukupna površina pokrivenosti drvećem u gradovima i manjim gradovima i predgrađima koja se izračunava na temelju podataka o gustoći pokrivenosti drvećem dobivenih u okviru usluge praćenja stanja kopna programa Copernicus kako je uspostavljena Uredbom (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća.
- (15) „glavna područja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora” znači glavna područja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora kako su definirana u članku 2. točki 9.a Direktive 2018/2001/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹¹¹.

---

¹⁰⁹ Uredba (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. svibnja 2003. o uspostavi zajedničkog razvrstavanja prostornih jedinica za statistiku (NUTS) (SL L 154, 21.6.2003., str. 1.).

¹¹⁰ Uredba (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Svemirskog programa Unije i osnivanju Agencije Europske unije za svemirski program te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 i Odluke br. 541/2014/EU (SL L 170, 12.5.2021., str. 69.).

¹¹¹ Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive (EU) 2018/2001 o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora, Direktive 2010/31/EU o energetske svojstvima zgrada i Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti, COM(2022) 222 final.

POGLAVLJE II.

CILJEVI I OBVEZE U POGLEDU OBNOVE

Članak 4.

Obnova kopnenih, obalnih i slatkovodnih ekosustava

1. Države članice uspostavljaju mjere obnove koje su potrebne kako bi se u dobro stanje dovela područja stanišnih tipova navedenih u Prilogu I. koja nisu u dobrom stanju. Te se mjere do 2030. uspostavljaju za najmanje 30 % područja koje nije u dobrom stanju u svakoj skupini stanišnih tipova navedenoj u Prilogu I., kako je kvantificirano u nacionalnom planu obnove iz članka 12., te za najmanje 60 % tog područja do 2040. i najmanje 90 % tog područja do 2050.
2. Države članice uspostavljaju mjere obnove koje su potrebne za ponovnu uspostavu stanišnih tipova navedenih u Prilogu I. na područjima koja nisu pokrivena tim stanišnim tipovima. Te se mjere do 2030. uspostavljaju za područja koja čine najmanje 30 % dodatne ukupne površine koja je potrebna kako bi se postiglo ukupno povoljno referentno područje u svakoj skupini stanišnih tipova navedenoj u Prilogu I., kako je kvantificirano u nacionalnom planu obnove iz članka 12., te do 2040. za područja koja čine najmanje 60 % te površine i do 2050. za područja koja čine 100 % te površine.
3. Države članice uspostavljaju mjere obnove za kopnena, obalna i slatkovodna staništa vrsta navedenih u prilozima II., IV. i V. Direktivi 92/43/EEZ i za kopnena, obalna i slatkovodna staništa divljih ptica obuhvaćenih Direktivom 2009/147/EZ koje su potrebne za poboljšanje kvalitete i količine tih staništa, među ostalim njihovom ponovnom uspostavom, i za poboljšanje povezanosti dok se ne postigne dostatna kvaliteta i količina tih staništa.
4. Utvrđivanje najpogodnijih područja za mjere obnove u skladu sa stavcima 1., 2. i 3. ovog članka temelji se na najboljim dostupnim spoznajama i najnovijim znanstvenim dokazima o stanju stanišnih tipova navedenih u Prilogu I., koje se mjeri na temelju strukture i funkcija potrebnih za njihovo dugoročno održavanje, uključujući njihove tipične vrste, kako je navedeno u članku 1. točki (e) Direktive 92/43/EEZ, te o kvaliteti i količini staništa vrsta iz stavka 3. ovog članka. Ako je stanje stanišnih tipova navedenih u Prilogu I. nepoznato, smatra se da područje na kojem se ti stanišni tipovi nalaze nije u dobrom stanju.
5. Mjerama obnove iz stavaka 1. i 2. uzimaju se u obzir potreba za boljom povezanošću stanišnih tipova navedenih u Prilogu I. i ekološki zahtjevi vrsta iz stavka 3. koje obitavaju u tim stanišnim tipovima.
6. Države članice osiguravaju da se stanje stanišnih tipova navedenih u Prilogu I. na područjima na kojima se primjenjuju mjere obnove u skladu sa stavcima 1., 2. i 3. stalno poboljšava dok se ne postigne dobro stanje i da se kvaliteta staništa vrsta iz stavka 3. stalno unaprjeđuje dok se ne postigne dostatna kvaliteta tih staništa. Države članice osiguravaju da na područjima na kojima je postignuto dobro stanje i dostatna kvaliteta staništa vrsta ne dođe do pogoršanja.
7. Države članice osiguravaju da na područjima na kojima se nalaze stanišni tipovi navedeni u Prilogu I. ne dođe do pogoršanja.

8. Izvan područja mreže Natura 2000 neispunjavanje obveza utvrđenih u stavcima 6. i 7. opravdano je ako su mu uzrok:
  - (a) viša sila;
  - (b) neizbježne preobrazbe staništa koje izravno uzrokuju klimatske promjene; ili
  - (c) projekt od prevladavajućeg javnog interesa za koji nisu dostupna druga manje štetna rješenja, što se utvrđuje u svakom pojedinom slučaju.
9. Za područja mreže Natura 2000 neispunjavanje obveza utvrđenih u stavcima 6. i 7. opravdano je ako su mu uzrok:
  - (a) viša sila;
  - (b) neizbježne preobrazbe staništa koje izravno uzrokuju klimatske promjene; ili
  - (c) plan ili projekt odobren u skladu s člankom 6. stavkom 4. Direktive 92/43/EEZ.
10. Države članice osiguravaju sljedeće:
  - (a) povećanje površine staništa u dobrom stanju za stanišne tipove navedene u Prilogu I. dok se dobro stanje ne postigne na najmanje 90 % područja i dok se povoljno referentno područje ne postigne za svaki stanišni tip u svakoj biogeografskoj regiji na njihovu državnom području;
  - (b) trend povećanja u smjeru dostatne kvalitete i količine kopnenih, obalnih i slatkovodnih staništa vrsta iz priloga II., IV. i V. Direktivi 92/43/EEZ i vrsta obuhvaćenih Direktivom 2009/147/EZ.

Članak 5.

Obnova morskih ekosustava

1. Države članice uspostavljaju mjere obnove koje su potrebne kako bi se u dobro stanje dovela područja stanišnih tipova navedenih u Prilogu II. koja nisu u dobrom stanju. Te se mjere do 2030. uspostavljaju za najmanje 30 % područja koje nije u dobrom stanju u svakoj skupini stanišnih tipova navedenoj u Prilogu II., kako je kvantificirano u nacionalnom planu obnove iz članka 12., te za najmanje 60 % tog područja do 2040. i najmanje 90 % tog područja do 2050.
2. Države članice uspostavljaju mjere obnove koje su potrebne za ponovnu uspostavu stanišnih tipova navedenih u Prilogu II. na područjima koja nisu pokrivena tim stanišnim tipovima. Te se mjere do 2030. uspostavljaju za područja koja čine najmanje 30 % dodatne ukupne površine koja je potrebna kako bi se postiglo ukupno povoljno referentno područje u svakoj skupini stanišnih tipova, kako je kvantificirano u nacionalnom planu obnove iz članka 12., te do 2040. za područja koja čine najmanje 60 % te površine i do 2050. za područja koja čine 100 % te površine.
3. Države članice uspostavljaju mjere obnove za morska staništa vrsta navedenih u Prilogu III. i prilogima II., IV. i V. Direktivi 92/43/EEZ i za morska staništa divljih ptica obuhvaćenih Direktivom 2009/147/EZ koje su potrebne za poboljšanje kvalitete i količine tih staništa, među ostalim njihovom ponovnom uspostavom, i za poboljšanje povezanosti dok se ne postigne dostatna kvaliteta i količina tih staništa.
4. Utvrđivanje najpogodnijih područja za mjere obnove u skladu sa stavcima 1., 2. i 3. temelji se na najboljim dostupnim spoznajama i najnovijim znanstvenim dokazima o

stanju stanišnih tipova navedenih u Prilogu II., koje se mjeri na temelju strukture i funkcija potrebnih za njihovo dugoročno održavanje, uključujući njihove tipične vrste, iz članka 1. točke (e) Direktive 92/43/EEZ, te o kvaliteti i količini staništa vrsta iz stavka 3. Ako je stanje stanišnih tipova navedenih u Prilogu II. nepoznato, smatra se da područje na kojem se ti stanišni tipovi nalaze nije u dobrom stanju.

5. Mjerama obnove iz stavaka 1. i 2. uzimaju se u obzir potreba za boljom povezanošću stanišnih tipova navedenih u Prilogu II. i ekološki zahtjevi vrsta iz stavka 3. koje obitavaju u tim stanišnim tipovima.
6. Države članice osiguravaju da se stanje stanišnih tipova navedenih u Prilogu II. na područjima na kojima se primjenjuju mjere obnove u skladu sa stavcima 1., 2. i 3. stalno poboljšava dok se ne postigne dobro stanje i da se kvaliteta staništa vrsta iz stavka 3. stalno unaprjeđuje dok se ne postigne dostatna kvaliteta tih staništa. Države članice osiguravaju da na područjima na kojima je postignuto dobro stanje i dostatna kvaliteta staništa vrsta ne dođe do pogoršanja.
7. Države članice osiguravaju da na područjima na kojima se nalaze stanišni tipovi navedeni u Prilogu II. ne dođe do pogoršanja.
8. Izvan područja mreže Natura 2000 neispunjavanje obveza utvrđenih u stavcima 6. i 7. opravdano je ako su mu uzrok:
  - (a) viša sila;
  - (b) neizbježne preobrazbe staništa koje izravno uzrokuju klimatske promjene; ili
  - (c) projekt od prevladavajućeg javnog interesa za koji nisu dostupna druga manje štetna rješenja, što se utvrđuje u svakom pojedinom slučaju.
9. Za područja mreže Natura 2000 neispunjavanje obveza utvrđenih u stavcima 6. i 7. opravdano je ako su mu uzrok:
  - (a) viša sila;
  - (b) neizbježne preobrazbe staništa koje izravno uzrokuju klimatske promjene; ili
  - (c) plan ili projekt odobren u skladu s člankom 6. stavkom 4. Direktive 92/43/EEZ.
10. Države članice osiguravaju sljedeće:
  - (a) povećanje područja staništa u dobrom stanju za stanišne tipove navedene u Prilogu II. dok se dobro stanje ne postigne na najmanje 90 % područja i dok se povoljno referentno područje ne postigne za svaki stanišni tip u svakoj biogeografskoj regiji na njihovu državnom području;
  - (b) pozitivni trend prema dostatnoj kvaliteti i količini morskih staništa vrsta navedenih u Prilogu III. i prilogima II., IV. i V. Direktivi 92/43/EEZ i vrsta obuhvaćenih Direktivom 2009/147/EZ.

Članak 6.

Obnova urbanih ekosustava

1. Države članice osiguravaju da do 2030. ne dođe do neto gubitka gradskih zelenih površina i prekrivenosti gradova krošnjama stabala u odnosu na 2021. u svim gradovima te manjim gradovima i predgrađima.

2. Države članice do 2040. osiguravaju povećanje ukupne nacionalne površine gradskih zelenih površina u gradovima te manjim gradovima i predgrađima u iznosu od najmanje 3 % ukupne površine gradova te manjih gradova i predgrađa u 2021., a do 2050. u iznosu od najmanje 5 %. Osim toga, države članice osiguravaju sljedeće:
  - (a) najmanje 10 % prekrivenosti gradova krošnjama stabala u svim gradovima te manjim gradovima i predgrađima do 2050.; i
  - (b) neto povećanje gradskih zelenih površina koje su integrirane u postojeće i nove zgrade i projekte razvoja infrastrukture, među ostalim renoviranjem i obnovom, u svim gradovima te manjim gradovima i predgrađima.

Članak 7.

Obnova prirodne povezanosti rijeka i prirodnih funkcija povezanih poplavnih područja

1. Države članice sastavljaju inventar prepreka longitudinalnoj i lateralnoj povezanosti površinskih voda i utvrđuju koje je prepreke potrebno ukloniti kako bi se pridonijelo ostvarenju ciljeva obnove utvrđenih u članku 4. ove Uredbe i cilja da se do 2030. najmanje 25 000 km rijeka ponovno pretvori u rijeke slobodnog toka u Uniji, ne dovodeći u pitanje Direktivu 2000/60/EZ, a posebno njezin članak 4. stavke 3., 5. i 7., i Uredbu 1315/2013, posebno njezin članak 15.
2. Države članice uklanjaju prepreke longitudinalnoj i lateralnoj povezanosti površinskih voda utvrđene na temelju stavka 1. ovog članka u skladu s planom za njihovo uklanjanje iz članka 12. stavka 2. točke (f). Prilikom uklanjanja prepreka države članice prvenstveno uklanjaju zastarjele prepreke koje više nisu potrebne za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, unutarnju plovidbu, opskrbu vodom ili druge namjene.
3. Uz uklanjanje prepreka iz stavka 2. države članice uspostavljaju i mjere koje su potrebne kako bi se poboljšale prirodne funkcije povezanih poplavnih područja.

Članak 8.

Obnova populacija oprašivača

1. Države članice dužne su do 2030. zaustaviti opadanje i potom ostvarivati sve veći porast populacija oprašivača, koje će se mjeriti svake tri godine nakon 2030., dok se ne postignu zadovoljavajuće razine, kako je utvrđeno u skladu s člankom 11. stavkom 3.
2. Komisija donosi provedbene akte kako bi utvrdila metodu za praćenje populacija oprašivača. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 21. stavka 2.
3. Metodom iz stavka 2. omogućuje se primjena standardiziranog pristupa za prikupljanje godišnjih podataka o brojnosti i raznolikosti vrsta oprašivača i za procjenu populacijskih trendova oprašivača.

Članak 9.

Obnova poljoprivrednih ekosustava

1. Osim za područja na kojima se mjere obnove primjenjuju u skladu s člankom 4. stavcima 1., 2. i 3., države članice uspostavljaju i mjere obnove koje su potrebne kako bi se poboljšala bioraznolikost poljoprivrednih ekosustava.
2. Države članice dužne su za svaki od sljedećih pokazatelja u poljoprivrednim ekosustavima, kako su detaljnije opisani u Prilogu IV., ostvarivati trend povećanja na nacionalnoj razini, što će se mjeriti od datuma stupanja na snagu ove Uredbe do 31. prosinca 2030. i svake tri godine nakon toga, dok se ne postignu zadovoljavajuće razine utvrđene u skladu s člankom 11. stavkom 3.:
  - (a) indeks populacije travnjačkih leptira;
  - (b) zalihe organskog ugljika u mineralnim tlima zemljišta pod usjevima;
  - (c) udio poljoprivrednog zemljišta s obilježjima krajobraza velike raznolikosti.
3. Države članice uvode mjere obnove kojima osiguravaju da indeks čestih vrsta ptica poljoprivrednih staništa na nacionalnoj razini koji se temelji na vrstama navedenima u Prilogu V., indeksiran ... [*Ured za publikacije: unijeti datum = prvi dan u mjesecu nakon 12 mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe*] u vrijednosti 100, dosegne sljedeće razine:
  - (a) 110 do 2030., 120 do 2040. i 130 do 2050., za države članice navedene u Prilogu V. s povijesno iscrpljenijim populacijama ptica poljoprivrednih staništa;
  - (b) 105 do 2030., 110 do 2040. i 115 do 2050., za države članice navedene u Prilogu IV. s povijesno manje iscrpljenim populacijama ptica poljoprivrednih staništa.
4. Države članice uspostavljaju mjere obnove za organska tla koja čine isušena tresetišta i upotrebljavaju se u poljoprivredne svrhe. Te se mjere uspostavljaju za najmanje:
  - (a) 30 % tih područja do 2030., pri čemu barem četvrtina mora biti ponovno natopljena;
  - (b) 50 % tih područja do 2040., pri čemu barem polovina mora biti ponovno natopljena;
  - (c) 70 % tih područja do 2050., pri čemu barem polovina mora biti ponovno natopljena.
- (16) Države članice mogu uspostaviti mjere obnove, uključujući ponovno natapanje, na područjima na kojima se vadi treset i smatrati da ta područja pridonose postizanju odgovarajućih ciljeva iz točaka (a), (b) i (c) prvog podstavka.
- (17) Osim toga, države članice mogu uvesti mjere obnove kako bi ponovno natopile organska tla koja čine isušena tresetišta koja se upotrebljavaju u svrhe koje nisu poljoprivredne svrhe i vađenje treseta te ta ponovno natopljena područja računati kao područja koja doprinose, do najviše 20 %, postizanju ciljeva iz točaka (a), (b) i (c) prvog podstavka.

Članak 10.

Obnova šumskih ekosustava

1. Osim za područja na kojima se mjere obnove primjenjuju u skladu s člankom 4. stavcima 1., 2. i 3., države članice uspostavljaju i mjere obnove koje su potrebne kako bi se poboljšala bioraznolikost šumskih ekosustava.
2. Države članice dužne su za svaki od sljedećih pokazatelja u šumskim ekosustavima, kako su detaljnije utvrđeni u Prilogu VI., ostvarivati trend povećanja na nacionalnoj razini, što će se mjeriti u razdoblju od datuma stupanja na snagu ove Uredbe do 31. prosinca 2030. i svake tri godine nakon toga, dok se ne postignu zadovoljavajuće razine utvrđene u skladu s člankom 11. stavkom 3.:
  - (a) stojeće mrtvo drvo;
  - (b) ležeće mrtvo drvo;
  - (c) udio šuma raznodobne strukture;
  - (d) povezanost šuma;
  - (e) indeks čestih vrsta ptica šumskih staništa;
  - (f) zalihe organskog ugljika.

POGLAVLJE III.

NACIONALNI PLANOVI OBNOVE

Članak 11.

Izrada nacionalnih planova obnove

1. Države članice izrađuju nacionalne planove obnove i provode potrebne aktivnosti pripremnog praćenja i istraživanja kako bi utvrdile mjere obnove koje su potrebne za ispunjavanje ciljeva i obveza utvrđenih u člancima od 4. do 10., uzimajući pritom u obzir najnovije znanstvene dokaze.
2. Države članice kvantitativno određuju područje koje je potrebno obnoviti kako bi se ostvarili ciljevi obnove utvrđeni u člancima 4. i 5., uzimajući u obzir stanje stanišnih tipova iz članka 4. stavaka 1. i 2. te članka 5. stavaka 1. i 2., kao i kvalitetu i količinu staništa vrsta iz članka 4. stavka 3. i članka 5. stavka 3. koje se nalaze na njihovu državnom području. Kvantifikacija se temelji, među ostalim, na sljedećim podacima:
  - (a) za svaki stanišni tip:
    - i. ukupnoj površini staništa i karti njegove rasprostranjenosti u tom trenutku;
    - ii. površini staništa koje nije u dobrom stanju;
    - iii. povoljnoj referentnoj površini, uzimajući u obzir dokumentirane gubitke barem u posljednjih 70 godina i predviđene promjene okolišnih uvjeta zbog klimatskih promjena;
    - iv. područjima koja su najpogodnija za ponovnu uspostavu stanišnih tipova s obzirom na trenutačne i predviđene promjene okolišnih uvjeta zbog klimatskih promjena;

- (b) dostatnoj kvaliteti i količini staništa vrsta potrebnima kako bi se za njih postiglo povoljno stanje očuvanosti, uzimajući u obzir područja koja su najpogodnija za ponovnu uspostavu tih staništa, povezanost među staništima potrebna za napredovanje populacija tih vrsta te trenutačne i predviđene promjene okolišnih uvjeta zbog klimatskih promjena.
3. Države članice najkasnije do 2030. određuju zadovoljavajuće razine za svaki od pokazatelja iz članka 8. stavka 1., članka 9. stavka 2. i članka 10. stavka 2. u okviru otvorenog i učinkovitog postupka i procjene na temelju najnovijih znanstvenih dokaza i, ako im je dostupan, okvira iz članka 17. stavka 9.
  4. Države članice utvrđuju i izrađuju karte poljoprivrednih i šumskih područja koja je potrebno obnoviti, posebno područja na kojima je zbog intenzifikacije ili drugih čimbenika povezanih s gospodarenjem potrebna bolja povezanost i krajobrazna raznolikost.
  5. Države članice utvrđuju sinergije s ublažavanjem klimatskih promjena, prilagodbom tim promjenama i sprečavanjem katastrofa te u skladu s tim određuju prioritete mjere obnove. Države članice u obzir uzimaju i sljedeće:
    - (a) svoje integrirane nacionalne energetske i klimatske planove iz članka 3. Uredbe (EU) 2018/1999;
    - (b) svoju dugoročnu strategiju iz članka 15. Uredbe (EU) 2018/1999;
    - (c) obvezujući cilj Unije za 2030. utvrđen u članku 3. Direktive 2018/2001/EU Europskog parlamenta i Vijeća.
  6. Države članice koordiniraju razvoj nacionalnih planova obnove i određivanje glavnih područja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora. Tijekom pripreme planova za obnovu prirode države članice osiguravaju sinergije s već određenim glavnim područjima za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora te osiguravaju da njihovo funkcioniranje, uključujući postupke izdavanja dozvola za ta područja predviđene Direktivom (EU) 2018/2001, ostane nepromijenjeno.
  7. Pri izradi nacionalnih planova obnove države članice u obzir uzimaju sljedeće:
    - (a) mjere očuvanja utvrđene za područja mreže Natura 2000 u skladu s Direktivom 92/43/EEZ;
    - (b) prioritete akcijske okvire razvijene u skladu s Direktivom 92/43/EEZ;
    - (c) mjere za postizanje dobrog ekološkog i kemijskog stanja vodnih tijela uključene u planove upravljanja riječnim slivovima izrađene u skladu s Direktivom 2000/60/EZ,
    - (d) morske strategije za postizanje dobrog stanja okoliša u svim morskim regijama u Uniji razvijene u skladu s Direktivom 2008/56/EZ,
    - (e) nacionalne programe kontrole onečišćenja zraka razvijene u skladu s Direktivom (EU) 2016/2284,
    - (f) nacionalne strategije i akcijske planove za bioraznolikost razvijene u skladu s člankom 6. Konvencije o biološkoj raznolikosti;
    - (g) mjere očuvanja donesene u okviru zajedničke ribarstvene politike.
  8. Pri izradi nacionalnih planova obnove države članice služe se različitim primjerima mjera obnove koji su navedeni u Prilogu VII., ovisno o posebnim nacionalnim i lokalnim uvjetima, i najnovijim znanstvenim dokazima.

9. Prilikom pripreme nacionalnih planova obnove države članice nastoje optimirati ekološke, gospodarske i socijalne funkcije ekosustava, kao i njihov doprinos održivom razvoju relevantnih regija i zajednica.
10. Države članice, kad je to moguće, potiču sinergije s nacionalnim planovima obnove drugih država članica, posebno u pogledu ekosustava koji se prostiru preko granica.
11. Države članice osiguravaju da je postupak izrade plana obnove otvoren, uključiv i djelotvoran te da se javnosti omogući pravodobno i djelotvorno sudjelovanje u njegovoj pripremi. Savjetovanja moraju ispunjavati zahtjeve utvrđene u člancima od 4. do 10. Direktive 2001/42/EZ.

Članak 12.

Sadržaj nacionalnih planova obnove

1. Nacionalni plan obnove obuhvaća razdoblje do 2050. i uključuje prijelazne rokove koji odgovaraju ciljevima i obvezama utvrđenima u člancima od 4. do 10.
2. Države članice u nacionalni plan obnove uključuju sljedeće elemente, služeći se pritom jedinstvenim formatom utvrđenim u skladu sa stavkom 4. ovog članka:
  - (a) kvantitativno određena područja koja treba obnoviti kako bi se ostvarili ciljevi obnove utvrđeni u člancima od 4. do 10. na temelju pripremljenih aktivnosti provedenih u skladu s člankom 11. i georeferenciranih karata tih područja;
  - (b) opis predviđenih ili uvedenih mjera obnove kojima se ispunjavaju ciljevi i obveze utvrđeni u člancima od 4. do 10. i pobliže utvrđene mjere obnove koje su predviđene odnosno uvedene u sklopu mreže Natura 2000 uspostavljene u skladu s Direktivom 92/43/EEZ;
  - (c) prikaz mjera kojima se osigurava da na područjima pokrivenima stanišnim tipovima koji su navedeni u prilogima I. i II. ne dođe do pogoršanja u dijelovima gdje je postignuto dobro stanje i da se stanje staništa vrsta iz članka 4. stavka 3. i članka 5. stavka 3. ne naruši na područjima na kojima je postignuta dostatna kvaliteta staništa vrsta u skladu s člankom 4. stavkom 6. i člankom 5. stavkom 6.;
  - (d) prikaz mjera kojima se osigurava da na područjima pokrivenima stanišnim tipovima koji su navedeni u prilogima I. i II. ne dođe do pogoršanja u skladu s člankom 4. stavkom 7. i člankom 5. stavkom 7.;
  - (e) inventar prepreka i prepreke za koje je utvrđeno da ih treba ukloniti u skladu s člankom 7. stavkom 1., plan njihova uklanjanja u skladu s člankom 7. stavkom 2. i procjena duljine rijeka slobodnog toka koja će se postići uklanjanjem tih prepreka do 2030. i do 2050. te sve druge mjere kojima se ponovno uspostavljaju prirodne funkcije poplavnih područja u skladu s člankom 7. stavkom 3.;
  - (f) vremenski tijek uspostavljanja mjera obnove u skladu s člancima od 4. do 10.;
  - (g) poseban odjeljak u kojem utvrđuju prilagođene mjere obnove za svoje najudaljenije regije, ovisno o slučaju;
  - (h) praćenje područja koja se trebaju obnoviti u skladu s člancima 4. i 5., postupak procjene djelotvornosti mjera obnove uspostavljenih u skladu s člancima od 4

do 10. i prema potrebi postupak revidiranja tih mjera kako bi se ispunili ciljevi i obveze utvrđeni u člancima od 4. do 10.;

- (i) prikaz načina na koji su osigurani neprekidni, dugoročni i održivi učinci mjera obnove iz članaka od 4. do 10.;
  - (j) procijenjene dodatne koristi za ublažavanje klimatskih promjena koje bi se tijekom vremena mogle ostvariti u vezi s mjerama obnove te šire društveno-gospodarske koristi tih mjera;
  - (k) poseban odjeljak u kojem se utvrđuje kako se u nacionalnom planu obnove uzimaju u obzir:
    - i. važnost scenarija klimatskih promjena za planiranje vrste mjera obnove i područja na kojima će se primjenjivati;
    - ii. potencijal mjera obnove za smanjenje utjecaja klimatskih promjena na prirodu na najmanju moguću mjeru, sprečavanje prirodnih katastrofa i potporu prilagodbi;
    - iii. sinergije s nacionalnim strategijama ili planovima prilagodbe i izvješćima o nacionalnoj procjeni rizika od katastrofa;
    - iv. pregled međudjelovanja mjera uključenih u nacionalni plan obnove i nacionalni energetske i klimatski plan;
  - (l) procjenu financijskih potreba za provedbu mjera obnove, u okviru koje se opisuje i potpora dionicima na koje utječu mjere obnove ili druge nove obveze koje proizlaze iz ove Uredbe, i oblik predviđenog financiranja, bilo javnog ili privatnog, uključujući (su)financiranje Unijinim instrumentima za financiranje;
  - (m) prikaz subvencija koje negativno utječu na ispunjavanje ciljeva i obveza utvrđenih u ovoj Uredbi;
  - (n) sažetak postupka izrade i uspostave nacionalnog plana obnove, uključujući informacije o sudjelovanju javnosti i načinu na koji su uzete u obzir potrebe lokalnih zajednica i dionika;
  - (o) poseban odjeljak u kojem se u skladu s člankom 14. stavkom 5. navodi kako su uzete u obzir primjedbe Komisije o nacrtu nacionalnog plana obnove iz članka 14. stavka 4. Ako dotična država članica ne djeluje u skladu s primjedbom Komisije ili njezinim znatnim dijelom, dužna je to obrazložiti.
3. Nacionalni planovi obnove prema potrebi obuhvaćaju mjere očuvanja koje država članica namjerava donijeti u okviru zajedničke ribarstvene politike, uključujući mjere očuvanja u zajedničkim preporukama čije donošenje država članica namjerava pokrenuti u skladu s postupkom utvrđenim u Uredbi (EU) br. 1380/2013, i sve relevantne informacije o tim mjerama.
4. Komisija donosi provedbene akte kako bi utvrdila jedinstveni format za nacionalne planove obnove. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 21. stavka 2. Pri izradi jedinstvenog formata Komisiji pomaže Europska agencija za okoliš (EEA).

Članak 13.

Podnošenje nacrt nacionalnog plana obnove

Države članice Komisiji podnose nacrt nacionalnog plana obnove iz članka 11. i 12. do...
[Ured za publikacije: unijeti datum = prvi dan u mjesecu 24 mjeseca nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe].

Članak 14.

Ocjenjivanje nacionalnih planova obnove

1. Komisija ocjenjuje nacrt nacionalnog plana obnove u roku od šest mjeseci od datuma primitka. Pri ocjenjivanju Komisija blisko surađuje s predmetnom državom članicom.
2. Komisija pri ocjenjivanju nacrt nacionalnog plana obnove procjenjuje njegovu usklađenost s člankom 12. i njegovu primjerenost za ispunjavanje ciljeva i obveza utvrđenih u člancima od 4. do 10. te Unijinih sveobuhvatnih ciljeva iz članka 1., posebnih ciljeva i obveza iz članka 7. stavka 1. da se do 2030. u Uniji najmanje 25 000 km rijeka ponovno pretvori u rijeke slobodnog toka i cilja da do 2030. barem 10 % poljoprivrednog zemljišta u Uniji ima obilježja krajobraza velike raznolikosti.
3. U svrhu ocjenjivanja nacrt nacionalnih planova obnove Komisiji pomažu stručnjaci ili EEA.
4. Komisija može uputiti primjedbe državama članicama u roku od šest mjeseci od datuma na koji primi nacrt nacionalnog plana obnove.
5. Države članice u konačnim nacionalnim planovima obnove uzimaju u obzir sve primjedbe koje im je uputila Komisija.
6. Države članice dovršavaju i objavljuju nacionalni plan obnove te ga podnose Komisiji u roku od šest mjeseci od datuma primitka Komisijinih primjedbi.

Članak 15.

Preispitivanje nacionalnih planova obnove

1. Države članice dužne su preispitati svoj nacionalni plan obnove najmanje jedanput svakih 10 godina, u skladu s člancima 11. i 12., uzimajući u obzir napredak u provedbi plana, najbolje dostupne znanstvene dokaze i dostupne spoznaje o promjenama, odnosno očekivanim promjenama okolišnih uvjeta zbog klimatskih promjena.
2. Kad postane jasno da mjere utvrđene u nacionalnom planu obnove neće biti dostatne za ispunjavanje ciljeva i obveza navedenih u člancima od 4. do 10., na temelju praćenja u skladu s člankom 17., države članice će revidirati svoj nacionalni plan obnove i u njega uključiti dopunske mjere.
3. Na temelju informacija iz članka 18. stavaka 1. i 2. i procjene iz članka 18. stavaka 4. i 5., ako Komisija smatra da napredak koji je država članica ostvarila nije dostatan za ispunjavanje ciljeva i obveza utvrđenih u člancima od 4. do 10., Komisija može od te države članice zatražiti da podnese ažurirani nacrt nacionalnog plana obnove s dopunskim mjerama. Ažurirani nacionalni plan obnove s dopunskim mjerama

objavljuje se i podnosi u roku od šest mjeseci od datuma primitka Komisijina zahtjeva.

Članak 16.

Pristup pravosuđu

1. Države članice osiguravaju da se, u skladu s nacionalnim pravom, pripadnicima javnosti koji imaju dovoljan interes ili koji tvrde da im je povrijeđeno pravo omogućiti pristup postupku preispitivanja pred sudom ili zakonski utemeljenim neovisnim i nepristranim tijelom kako bi osporili materijalnu ili postupovnu zakonitost nacionalnih planova obnove i bilo kakav izostanak djelovanja nadležnih tijela, bez obzira na ulogu koju su pripadnici javnosti imali u tijeku izrade i uspostave nacionalnog plana obnove.
2. Države članice određuju što predstavlja dovoljan interes i povredu prava u skladu s ciljem da se javnosti omogućiti širok pristup pravosuđu. Za potrebe stavka 1. smatra se da svaka nevladina organizacija koja promiče zaštitu okoliša i ispunjava eventualne zahtjeve u okviru nacionalnog prava ima prava koja se mogu povrijediti i dovoljan interes.
3. Postupci preispitivanja iz stavka 1. moraju biti pravedni, nepristrani, pravodobni i dostupni bez naknade, odnosno ne toliko skupi da bi se time onemogućilo njihovo provođenje, i omogućiti odgovarajuće i djelotvorne pravne lijekove, uključujući sudsku zabranu ako je to potrebno.
4. Države članice osiguravaju da se javnosti stave na raspolaganje praktične informacije o pristupu postupcima upravnog i sudskog preispitivanja iz ovog članka.

POGLAVLJE IV.

PRAĆENJE I IZVJEŠĆIVANJE

Članak 17.

Praćenje

1. Države članice prate sljedeće:
  - (a) stanje i kretanje stanja stanišnih tipova te kvalitetu i kretanje kvalitete staništa vrsta iz članaka 4. i 5. na područjima obuhvaćenima mjerama obnove na temelju praćenja iz članka 12. stavka 2. točke (h);
  - (b) područje gradskih zelenih površina i prekrivenost gradova te manjih gradova i predgrađa krošnjama stabala kako je navedeno u članku 6.;
  - (c) pokazatelje bioraznolikosti u poljoprivrednim ekosustavima navedene u Prilogu IV.;
  - (d) populacije čestih vrsta ptica poljoprivrednih staništa navedenih u Prilogu V.;
  - (e) pokazatelje bioraznolikosti u šumskim ekosustavima navedene u Prilogu VI.;
  - (f) brojnost i raznolikost vrsta oprašivača, prema metodi uspostavljenoj u skladu s člankom 8. stavkom 2.;

- (g) površinu i stanje površina pokrivenih stanišnim tipovima navedenima u prilogima I. i II. na cijelom svojem državnom području;
- (h) područje i kvalitetu staništa vrsta iz članka 4. stavka 3. i članka 5. stavka 3. na cijelom svojem državnom području.
2. Praćenje u skladu sa stavkom 1. točkom (a) započinje odmah po uspostavljanju mjera obnove.
  3. Praćenje u skladu sa stavkom 1. točkama (b), (c), (d) i (e) započinje [*Ured za publikacije: unijeti datum stupanja na snagu ove Uredbe*].
  4. Praćenje u skladu sa stavkom 1. točkom (f) ovog članka započinje godinu dana nakon stupanja na snagu provedbenog akta iz članka 8. stavka 2.
  5. Praćenje u skladu sa stavkom 1. točkama (a), (b) i (c) ovog članka koje se odnosi na zalihe organskog ugljika u mineralnim tlima zemljišta pod usjevima i udio poljoprivrednog zemljišta s obilježjima krajobraza velike raznolikosti te točkom (e) koje se odnosi na stojeće mrtvo drvo, ležeće mrtvo drvo, udio šuma raznodobne strukture, povezanost šuma i zalihe organskog ugljika provodi se najmanje svake tri godine odnosno, ako je moguće, svake godine. Praćenje u skladu s točkom (c) tog stavka koje se odnosi na indeks populacije travnjačkih leptira, točkama (d) i (e) tog stavka koje se odnosi na indeks čestih vrsta ptica šumskih staništa i točkom (f) tog stavka koje se odnosi na vrste oprašivača provodi se svake godine. Praćenje u skladu s točkama (g) i (h) tog stavka provodi se najmanje svakih šest godina te se usklađuje s ciklusom izvješćivanja iz članka 17. Direktive 92/43/EEZ.
  6. Države članice osiguravaju da je praćenje pokazatelja za poljoprivredne sustave iz članka 9. stavka 2. točke (b) i pokazatelja za šumske ekosustave iz članka 10. stavka 2. točaka (a), (b) i (f) ove Uredbe usklađeno s praćenjem propisanim uredbama (EU) 2018/841 i (EU) 2018/1999.
  7. Države članice javno objavljuju podatke dobivene praćenjem provedenim na temelju ovog članka u skladu s Direktivom 2007/2/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹¹² te u skladu s učestalosti praćenja propisanom u stavku 5.
  8. U sustavima za praćenje država članica, koji djeluju na temelju elektroničkih baza podataka i geografskih informacijskih sustava, u najvećoj mogućoj mjeri pristupa se i upotrebljavaju se podaci i usluge dobiveni tehnologijama daljinskog istraživanja, promatranjem Zemlje (usluge programa Copernicus) te sensorima i uređajima *in situ* odnosno podaci prikupljeni građanskim inicijativama u području znanosti, koristeći se prednostima umjetne inteligencije te napredne analize i obrade podataka.
  9. Komisija može donijeti provedbene akte kako bi:
    - (a) utvrdila metode za praćenje pokazatelja za poljoprivredne ekosustave navedenih u Prilogu IV.;
    - (b) utvrdila metode za praćenje pokazatelja za šumske ekosustave navedenih u Prilogu VI.;
    - (c) razvila okvir za određivanje zadovoljavajućih razina iz članka 11. stavka 3.
- Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 21. stavka 2.

---

¹¹² Direktiva 2007/2/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2007. o uspostavljanju infrastrukture za prostorne informacije u Europskoj zajednici (INSPIRE) (SL L 108, 25.4.2007., str. 1.).

Članak 18.
Izvješćivanje

1. Države članice na godišnjoj osnovi izvješćuju Komisiju elektroničkim putem koja područja podliježu mjerama obnove iz članka od 4. do 10. i preprekama iz članka 7. koje su uklonjene, počevši od [*Ured za publikacije: unijeti datum = datum stupanja na snagu ove Uredbe*].
2. Države članice dužne su uz pomoć Europske agencije za okoliš najmanje svake tri godine Komisiji elektroničkim putem dostaviti sljedeće podatke i informacije:
  - (a) napredak u provedbi nacionalnog plana obnove, uspostavi mjera obnove te postizanju ciljeva i obveza utvrđenih u skladu s člancima od 4. do 10.;
  - (b) rezultate praćenja koje se provodi u skladu s člankom 17. Izvješće o rezultatima praćenja koje se provodi u skladu s člankom 17. stavkom 1. točkama (g) i (h) potrebno je, među ostalim, podnijeti u obliku georeferenciranih karata;
  - (c) lokaciju i opseg područja obuhvaćenih mjerama obnove iz članka 4., članka 5. i članka 9. stavka 4., uključujući georeferenciranu kartu tih područja;
  - (d) ažurirani inventar prepreka iz članka 7. stavka 1.;
  - (e) informacije o napretku postignutom u zadovoljavanju financijskih potreba u skladu s člankom 12. stavkom 2. točkom (l), uključujući preispitivanje stvarnog ulaganja naspram početnih pretpostavki o ulaganju.

Prva izvješća podnose se u lipnju 2031. i obuhvaćaju razdoblje do 2030. godine.

3. Komisija donosi provedbene akte kako bi utvrdila format, strukturu i detaljno razrađena rješenja za iznošenje informacija iz stavaka 1. i 2. ovog članka. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 21. stavka 2. Pri izradi formata, strukture i detaljno razrađenih rješenja za elektroničko izvješćivanje Komisiji pomaže EEA.
4. EEA Komisiji dostavlja godišnji tehnički pregled napretka postignutog u ispunjavanju ciljeva i obveza utvrđenih u ovoj Uredbi, na temelju podataka koje su države članice stavile na raspolaganje u skladu sa stavkom 1. ovog članka i člankom 17. stavkom 7.
5. EEA Komisiji dostavlja tehničko izvješće na razini Unije o napretku postignutom u ispunjavanju ciljeva i obveza utvrđenih u ovoj Uredbi, na temelju podataka koje su države članice stavile na raspolaganje u skladu sa stavcima 1., 2. i 3. ovog članka. Može se koristiti i informacijama dostavljenima na temelju članka 17. Direktive 92/43/EEZ, članka 15. Direktive 2000/60/EZ, članka 12. Direktive 2009/147/EZ i članka 18. Direktive 2008/56/EZ. Izvješće se dostavlja do lipnja 2032., a nakon toga se daljnja izvješća dostavljaju svake tri godine.
6. Komisija je od 2029. godine dužna svake tri godine podnositi izvješće o provedbi ove Uredbe Europskom parlamentu i Vijeću.
7. Države članice dužne su osigurati da su informacije iz stavaka 1. i 2. prikladne, ažurirane i dostupne javnosti u skladu s Direktivom 2003/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te direktivama 2007/2/EZ i (EU) 2019/1024 Parlamenta i Vijeća.

POGLAVLJE V.

DELEGIRANJE OVLASTI I POSTUPAK ODBORA

Članak 19.

Izmjena priloga

1. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 20. kako bi se izmijenio Prilog I. radi prilagodbe skupina stanišnih tipova.
2. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 20. kako bi se izmijenio Prilog II. radi prilagodbe popisa stanišnih tipova i skupina stanišnih tipova.
3. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 20. kako bi se izmijenio Prilog III. radi prilagodbe popisa morskih vrsta iz članka 5. u skladu s najnovijim znanstvenim dokazima.
4. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 20. kako bi se izmijenio Prilog IV. radi prilagodbe opisa, jedinica i metodologije pokazatelja za poljoprivredne ekosustave u skladu s najnovijim znanstvenim dokazima.
5. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 20. kako bi se izmijenio Prilog V. radi ažuriranja popisa vrsta koje se upotrebljavaju u okviru indeksa čestih vrsta ptica poljoprivrednih staništa u državama članicama.
6. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 20. kako bi se izmijenio Prilog VI. radi prilagodbe opisa, jedinica i metodologije pokazatelja za šumske ekosustave u skladu s najnovijim znanstvenim dokazima.
7. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 20. kako bi se izmijenio Prilog VII. radi prilagodbe popisa primjera mjera obnove.

Članak 20.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji u skladu s uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 19. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od pet godina počevši od [*Ured za publikacije: unijeti datum stupanja na snagu ove Uredbe*]. Komisija izrađuje izvješće o delegiranju ovlasti najkasnije devet mjeseci prije kraja razdoblja od pet godina. Delegiranje ovlasti prešutno se produljuje za razdoblja jednakog trajanja osim ako se Europski parlament ili Vijeće tom produljenju usprotive najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 19. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u Službenom listu Europske unije ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.¹¹³
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 19. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 21.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

POGLAVLJE VI.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 22.

Preispitivanje

1. Komisija je dužna ocijeniti primjenu ove Uredbe do 31. prosinca 2035.
2. Komisija podnosi izvješće s glavnim nalazima evaluacije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija. Ako Komisija to smatra prikladnim, izvješće se podnosi uz zakonodavni prijedlog za izmjenu odgovarajućih odredbi ove Uredbe, uzimajući u obzir potrebu za određivanjem dodatnih ciljeva obnove na temelju zajedničkih metoda za procjenu stanja ekosustava koji nisu obuhvaćeni člancima 4. i 5. te najnovijih znanstvenih dokaza.

Članak 23.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

---

¹¹³ Međuinstitucijski sporazum Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o boljoj izradi zakonodavstva (SL L 123, 12.5.2016., str. 1.).

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

*Za Europski parlament
Predsjednica*

*Za Vijeće
Predsjednik*

ZAKONODAVNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o obnovi prirode.

1.2. Predmetna područja politike

Područje politike: 09 Okoliš i djelovanje u području klime

Aktivnosti:

09 02 – Program za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE)

09 10 – Europska agencija za okoliš (EEA)

1.3. Prijedlog/inicijativa odnosi se na:

novo djelovanje

novo djelovanje nakon pilot-projekta/pripremnog djelovanja¹¹⁴

produženje postojećeg djelovanja

spajanje ili preusmjeravanje jednog ili više djelovanja u drugo/novo djelovanje

1.4. Ciljevi

1.4.1. Opći ciljevi

Cilj je predložene uredbe pridonijeti neprekidnom, dugoročnom i održivom oporavku biološki raznolike i otporne prirode na svim kopnenim i morskim područjima Unije obnovom ekosustava, staništa i vrsta te pridonijeti postizanju ciljeva Unije za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu tim promjenama i ispunjenju međunarodnih obveza EU-a.

Posebni cilj ove predložene uredbe koji proizlazi iz općeg cilja jest:

– ponovno uspostaviti dobro stanje narušenih ekosustava na području cijelog EU-a do 2050. te ih usmjeriti prema oporavku do 2030. Nakon što se ekosustavi obnove, potrebno ih je održavati u dobrom stanju.

Operativni ciljevi koji proizlaze iz posebnog cilja su sljedeći:

– utvrditi pravno obvezujuće ciljeve u pogledu obnove ekosustava i zadržavanja njihova dobrog stanja,

– utvrditi djelotvoran okvir kojim će se osigurati provedba, ponajprije obvezom država članica da procjenjuju stanje ekosustava i izrade nacionalni plan obnove, kao i obvezom izvješćivanja i preispitivanja.

1.4.2. Očekivani rezultati i učinak

Navesti očekivane učinke prijedloga/inicijative na ciljane korisnike/skupine.

Društvo u cjelini ima koristi od obnove prirode zbog izraženije prilagodbe klimatskim promjenama i njihovog ublažavanja te boljeg upravljanja rizicima od

¹¹⁴ Kako je navedeno u članku 58. stavku 2. točkama (a) ili (b) Financijske uredbe.

katastrofa. Nadalje, obnova prirode omogućuje otvaranje radnih mjesta i ostvarenje prihoda te ima pozitivne učinke na zdravlje građana, jačanje prirodne i kulturne baštine i identiteta, kao i poboljšanje kvalitete i sigurnosti hrane i vode. Koristi će imati i širok raspon gospodarskih sektora, posebice oni koji snažno ovise o uslugama ekosustava, kao što su poljoprivredno-prehrambeni sektor, sektori ribarstva, šumarstva, vodoprivrede i turizma te financijski sektor.

Pokazalo se da je obnova ekosustava troškovno učinkovita (koristi uvelike premašuju troškove), no zahtijeva ulaganje koje uzrokuje financijske i oportunitetne troškove za upravitelje zemljišnih i prirodnih resursa, koje je moguće nadoknaditi poticajima vlade i kupaca usluga ekosustava. Metodom i opsegom mjera obnove i održavanja te kompenzacijskih mjera koje odaberu države članice kako bi provele Uredbu preciznije će se utvrditi koji su dionici te kako i kada njima zahvaćeni. Mogući kratkoročni troškovi zbog gubitka prihoda koji bi mogli nastati za određene skupine stanovništva kao što su poljoprivrednici, vlasnici šuma ili ribari dok prelaze na održivije prakse mogli bi se djelomično ili u potpunosti pokriti sredstvima EU-a i drugim izvorima financiranja.

Predložena uredba utječe i na javna tijela na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini jer bi ona imala ulogu u mapiranju i procjeni ekosustava i njihovih usluga te u planiranju, financiranju, provedbi i praćenju programa obnove. Administrativna opterećenja pokušavaju se što više smanjiti uporabom mehanizama za praćenje i izvješćivanje u skladu s postojećim zakonodavstvom za ciljeve utvrđene u prvom koraku (konkretno, direktive o pticama i staništima, Okvirna direktiva o vodama i Okvirna direktiva o morskoj strategiji te Uredba o LULUCF-u), kao i podataka koje su već izravno prikupili Europska agencija za okoliš i Zajednički istraživački centar (JRC), primjerice u okviru programa Copernicus. U drugom će se koraku uspostaviti dodatni ciljevi i osnovni scenariji za ekosustave za koje mehanizmi prikupljanja podataka i praćenja još nisu u potpunosti razvijeni. Stoga će se postojeći mehanizmi nadopuniti razvojem metode za procjenu stanja svih ekosustava.

1.4.3. *Pokazatelji uspješnosti*

Navesti pokazatelje za praćenje napretka i postignuća.

Provedbom Prijedloga trebalo bi se osigurati da ekosustavi na području cijelog EU-a do 2030. budu usmjereni prema oporavku, a da se do 2050. ponovno uspostavi njihovo dobro stanje.

Za praćenje provedbe predviđena su dva glavna pokazatelja:

- mjere/aktivnosti obnove i ponovne uspostave koje države članice uvedu kako bi se osigurao oporavak ekosustava,
- stanje ekosustava i njihovo stanje očuvanosti na nacionalnoj razini i/ili razini (biogeografskih) regija, pri čemu se prati pokazuju li pozitivna kretanja u odnosu na relevantni osnovni scenarij predmetnog ekosustava.

Definicija dobrog stanja ekosustava i prikladnih mjera obnove i ponovnog stvaranja razlikuje se od ekosustava do ekosustava. Za staništa obuhvaćena Prilogom I. Direktivi o staništima dostupne su definicije, osnovni scenariji, ciljevi i praćenje. Za ostale ekosustave, za koje još nisu u potpunosti razvijeni mehanizmi prikupljanja podataka i praćenja, u Prijedlogu se utvrđuje postupak za razvoj metodologije na razini EU-a za procjenu uvjeta tih ekosustava, čime se omogućuje kasnije

određivanje dodatnih posebnih ciljeva i osnovnih scenarija. Međutim, za nekoliko tih ekosustava, kao što su gradska, poljoprivredna i šumska zemljišta, informacije o više pokazatelja povezanih sa stanjem ekosustava već postoje u paneuropskim sustavima za praćenje (npr. Forest Europe) ili ih već izravno prikupljaju Europska agencija za okoliš ili Komisija, primjerice u okviru programa Copernicus. Pokazatelji bi trebali biti relevantni, prihvaćeni, pouzdani, jednostavni i čvrsti.

1.5. Osnova prijedloga/inicijative

1.5.1. *Zahtjevi koje treba ispuniti u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju, uključujući detaljan vremenski plan provedbe inicijative*

Europskim zelenim planom naglašava se važnost bolje zaštite i obnove prirode. Strategijom EU-a za bioraznolikost do 2030. utvrđuje se opći cilj preokretanja procesa gubitka bioraznolikosti čime se bioraznolikost Europe usmjerava prema oporavku do 2030. te se osigurava da do 2050. svi ekosustavi u EU-u budu obnovljeni, otporni i primjereno zaštićeni. I Europski parlament i Europsko vijeće zalagali su se za intenzivniji rad na obnovi ekosustava.

Predložena uredba izravno će se primjenjivati od dana njezina stupanja na snagu.

Međutim, bit će potrebno čim prije započeti s obavljanjem niza administrativnih zadaća – nekima već i u 2022. (npr. tijekom priprema za stupanje na snagu, prije nego što Uredbu odobre Europski parlament i Vijeće), a nekima nakon stupanja na snagu. Dok će neke zadaće biti jednokratne (izgradnja infrastrukture IT-a), druge će se opetovano obavljati dokle god se Uredba primjenjuje. Konkretno:

S početkom prije stupanja na snagu Uredbe:

(a) 2022.–2023.: Komisija (Glavna uprava ENV i JRC) u suradnji s EEA-om i državama članicama izradit će metodologiju za procjenu stanja ekosustava za koje još nisu dostupni praćenje i osnovni scenariji, tako da se dodatni ciljevi obnove mogu odrediti izmjenom Uredbe. JRC će u okviru administrativnog dogovora podupirati Glavnu upravu ENV u razvoju jedne ili više odgovarajućih metodologija te osnovnih scenarija.

(b) 2022.–2024.: Komisija će izraditi smjernice o mjerama obnove i praksama upravljanja obnovom kako bi potaknula države članice i omogućila im da rano krenu s aktivnostima obnove, među ostalim za one ekosustave za koje još nisu utvrđeni ciljevi.

Nakon stupanja na snagu Uredbe:

(c) 2024.: Komisija će u postupku komitologije donijeti jedinstven format nacionalnih planova obnove (među ostalim formate elektroničkog izvješćivanja za inventar riječnih prepreka) i format izvješćivanja.

(d) 2024. i 2025.: Komisija će donijeti smjernice o tumačenju stanišnih tipova iz Priloga II. i o novoj metodologiji odnosno metodologijama za procjenu stanja ekosustava (npr. ekosustavi najudaljenijih regija koje nisu obuhvaćene Direktivom o staništima), kao i provedbene akte o metodi praćenja oprašivača (metodom će se omogućiti primjena standardiziranog pristupa za prikupljanje godišnjih podataka o brojnosti i raznolikosti vrsta oprašivača i za procjenu trendova populacija oprašivača) te za metode praćenja pokazatelja u poljoprivrednim i šumskim ekosustavima.

Države članice dužne su što prije nakon stupanja na snagu Uredbe započeti s procjenom ekosustava u smislu područja ekosustava u dobrom stanju, u narušenom stanju, onih koja su izgubljena tijekom posljednjih 70 godina te područja koja bi bila najpogodnija za ponovnu uspostavu ekosustava.

(e) 2026.–2027.: Komisija će zaprimiti nacionalne planove obnove od država članica, koje su one dužne podnijeti u roku od dvije godine od stupanja na snagu Uredbe. Nacionalni planovi obnove uključivat će, primjerice, rezultate procjene ekosustava, potrebe i mjere obnove za pojedina područja koje su kvantitativno i prostorno određene, a temelje se na mapiranju i inventaru, prekogranične aspekte, vremenski tijek provedbe mjera obnove, troškove provedbe i praćenje planirano nakon obnove te mehanizam preispitivanja.

(f) 2026.–2027. (1. faza, moguće kasnije dopune država članica): Glavna uprava ENV uz potporu vanjskih stručnjaka (s kojima se sklapa ugovor) i EEA-e ocijenit će nacionalne planove obnove koje podnesu države članice.

(g) 2026.–2027.: nabava (ugovor o uslugama) koja se provodi za jednu ili više procjena učinka i/ili administrativni dogovor s JRC-om kako bi se utvrdili novi ciljevi i odgovarajući osnovni scenariji.

Države članice morat će podnositi izvješće o uspostavljenim mjerama obnove i rezultatima njihova praćenja najmanje svake tri godine (s početkom pet godina od datuma stupanja na snagu ove Uredbe).

(h) od 2030., provodi se svake tri godine: EEA će pripremiti izvješće o napretku na razini Unije koje će se zasnivati na napretku država članica u smislu ispunjenja ciljeva, a na temelju mjera obnove i trendova stanja koje dostave države članice u skladu sa svojim obvezama izvješćivanja, kao i rezultata trendova stanja očuvanosti staništa i vrsta prema podacima o praćenju koje dostave države članice u skladu s člankom 17. Direktive o staništima i člankom 12. Direktive o pticama te informacijama dostavljenima u skladu s člankom 15. Direktive 2000/60/EZ, člankom 12. Direktive 2009/147/EZ te člankom 18. Direktive 2008/56/EZ. Na temelju izvješća EEA-e o napretku na razini Unije Komisija svake tri godine Vijeću i Europskom parlamentu podnosi izvješće o provedbi ove Uredbe.

(i) 2027. ili poslije: na temelju rezultata procjene odnosno procjena učinka Komisija će predložiti reviziju/izmjenu Uredbe kako bi se uključio novi cilj odnosno ciljevi.

Po donošenju novih ciljeva obnove države članice morat će na odgovarajući način preispitati i prilagoditi svoje nacionalne planove obnove.

(j) 2033.–2034.: Glavna uprava ENV uz potporu EEA-e ocijenit će revidirane nacionalne planove obnove.

(k) 2030.–2050. (kontinuirano): Glavna uprava ENV uz potporu JRC-a i EEA-e pratit će provedbu Uredbe u državama članicama EU-a kako bi osigurala da se predviđeni ciljevi ostvaruju i da sve države članice EU-a provode zakonodavstvo EU-a.

(l) Komisija će do 31. prosinca 2035. preispitati provedbu Uredbe i podnijeti izvješće o _____ preispitivanju _____ Europskom _____ parlamentu i Vijeću.

Europska agencija za okoliš (EEA) pružit će potporu u okviru sljedećih zadaća:

Prije stupanja na snagu Uredbe (2022.–2023.):

Ovisno o napredovanju rasprava između suzakonodavaca, EEA će započeti sljedeća djelovanja:

- razviti formate i informacijski sustav za nacionalne planove obnove (uključujući planove za uklanjanje riječnih prepreka),
- razviti format i informacijski sustav za periodično izvješćivanje o provedenim mjerama te obnovljenim i ponovno uspostavljenim područjima, kao i o uvjetima ekosustava i populacijama vrsta,
- izraditi priručnik za tumačenje stanišnih tipova iz Priloga II.,
- pružati potporu pri utvrđivanju metodologije za praćenje, pokazatelje i procjenu dobrog stanja tih ekosustava/staništa/vrsta za koje to još nije dostupno kao temelj određivanja ciljeva u drugom koraku (npr. određeni ekosustavi najudaljenijih regija); ta će se zadaća obavljati u suradnji s JRC-om i Glavnom upravom ENV.

Nakon stupanja na snagu (koje se očekuje u 2024.):

- 2024.–2026.: potpora utvrđivanju ciljeva povezanih s područjima koja treba ponovno uspostaviti: države članice podupiru se u procjeni područja koja treba ponovno uspostaviti kako bi se postiglo povoljno stanje očuvanosti (pripreme mogu započeti i prije stupanja na snagu);
- 2024.–2050.: preuzimanje podataka, njihova obrada i kontrola njihove kvalitete te upravljanje sustavima/zahtjevima elektroničkog izvješćivanja. To uključuje objavu i osiguravanje pristupa podacima (npr. interaktivne karte, kontrolni prikazi podataka, izvješća);
- od 2024.: praćenje određenih ciljeva kao što su ciljevi povezani s urbanim ekosustavima koji se odnose na gradske zelene površine i prekrivenost gradova krošnjama stabala, npr. u okviru programa Copernicus;
- 2024.–2050. (kontinuirano): objava, vizualizacija i pristup podacima (izvješća, kontrolni prikazi podataka, karte) pri čemu se upotrebljavaju postojeći informacijski sustavi (Europski informacijski sustav za bioraznolikost, Centar znanja za bioraznolikost, Europski informacijski sustav za vode, Europski sustav informiranja o šumama itd.) kad god je to moguće;
- ~2026.–2027. (1. faza): potpora pri ocjenjivanju nacionalnih planova obnove koje podnesu države članice (zajedno s Komisijom i vanjskim izvođačem);
- od 2030., provodi se svake tri godine: ocjena izvješća o napretku koje države članice podnesu u vezi s napretkom postignutim na razini država članica i na razini Unije u smislu ispunjenja ciljeva, a na temelju mjera obnove i trendova stanja o kojima izvijeste države članice u skladu sa svojim obvezama izvješćivanja (primjenjujući format izvješćivanja izrađen u skladu s drugom točkom ove tablice), kao i rezultata trendova stanja očuvanosti staništa i vrsta prema podacima o praćenju koje dostave države članice u skladu s člankom 17. Direktive o staništima i člankom 12. Direktive o pticama te informacijama dostavljenima u skladu s člankom 15. Direktive 2000/60/EZ, člankom 12. Direktive 2009/147/EZ te člankom 18. Direktive 2008/56/EZ;
- 2024.–2050.: služba za podršku državama članicama: sustavna podrška državama članicama u vezi s pitanjima više tehničke prirode koja se odnose na praćenje, izvješćivanje, određivanje ciljeva, izradu nacionalnog plana obnove.

U nekoliko navedenih provedbenih koraka, uporabom rezultata istraživanja (npr. iz IPBES-a i Okvirnog programa EU-a za istraživanja i inovacije) te uporabom znanstvenih alata (npr. modeliranje, scenariji, izvješća stručnih povjerenstava) poduprijet će se i nadopuniti rad EEA-e, JCR-a i Glavne uprave ENV.

- 1.5.2. *Dodana vrijednost sudjelovanja Unije (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ove točke „dodana vrijednost sudjelovanja Unije” vrijednost je koja proizlazi iz intervencije Unije i predstavlja dodatnu vrijednost u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.*

Razlozi za djelovanje na europskoj razini (*ex ante*):

– gubitak bioraznolikosti i propadanje ekosustava, uključujući pritiske na ekosustave, dalekosežan je i prekograničan izazov koji se ne može učinkovito svladati samo na razini država članica.

Očekivana dodana vrijednost Unije (*ex post*):

– potrebno je usklađeno djelovanje na razini EU-a u odgovarajućem opsegu kako bi se postigle znatne razine obnove i kako bi bilo koristi od sinergija i povećanja učinkovitosti. Primjerice, obnova jednog ekosustava (čime se podupire njegova bioraznolikost) ima pozitivne učinke na druge susjedne ili povezane ekosustave i njihovu bioraznolikost. Mnoge vrste bolje napreduju u povezanim mrežama ekosustava;

– djelovanjem na razini EU-a stvorili bi se jednaki uvjeti, pri čemu bi se pristupilo rješavanju problema „šlepanja”, koji se odnosi na činjenicu da neke države članice koje ne poduzimaju inicijative za obnovu ekosustava na vlastitim državnim područjima mogu steći nepravedne kratkoročne prednosti u odnosu na one države članice koje poduzimaju inicijativu za obnovu. To se u pravilu može dogoditi u prekograničnim regijama;

– ambiciozno, usklađeno djelovanje usmjereno na bioraznolikost i obnovu ekosustava na razini EU-a osigurat će mu potrebnu vjerodostojnost da pruži primjer svojim djelovanjem na međunarodnoj razini.

- 1.5.3. *Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava*

Nastojanja da se obnove ekosustavi dosad su bila nedostatna. Uočena su tri propusta politika:

1. Dobrovoljni ciljevi bili su neučinkoviti. Dobrovoljni cilj Strategije EU-a o bioraznolikosti do 2020. da se obnovi barem 15 % narušenih ekosustava nije postignut. Studijom o evaluaciji te strategije utvrđeno je da su među razlozima neuspješne obnove ekosustava bili dobrovoljni umjesto pravno obvezujućih ciljeva. Nedostatak predanosti i davanja političkog prioriteta aktivnostima obnove koji su iz toga proizašli bili su glavna prepreka, zbog koje za obnovu nisu izdvojena dostatna financijska i druga sredstva. Nasuprot tomu, drugi cilj Strategije EU-a o bioraznolikosti do 2020. koji se odnosio na invazivne strane vrste, a koji je donošenjem novog propisa postao pravno obvezujuć polučio je provedbu ovog cilja u velikoj mjeri te koristi koje ne bi bile postignute da je bio dobrovoljan.

2. Nedostaci u postojećem zakonodavstvu. Evaluacija Strategije EU-a o bioraznolikosti do 2020. te nekih od glavnih zakonodavnih akata otkrila je probleme u provedbi, što ukazuje na kompleksnost predmetnih pitanja. Osim toga, i dalje postoji niz nedostataka s obzirom na to da neki aspekti zakonodavstva nisu dovoljno precizni (Okvirna direktiva o morskoj strategiji), vremenski ograničeni (Direktiva o staništima) odnosno mjerljivi (Okvirna direktiva o morskoj strategiji) da bi se postigli ciljevi obnove.

3. Nepostojanje sveobuhvatnog pristupa. Različiti zakonodavni akti ekosustavima se bave odvojeno, što je dovelo do određenih izazova u usklađenoj provedbi. Direktive o pticama i staništima, Okvirna direktiva o vodama i Okvirna direktiva o morskoj strategiji općenito su usklađene, no provjera primjerenosti direktiva o pticama i staništima ipak je otkrila neke izazove u provedbi u slučajevima kad se te direktive preklapaju, npr. u slučaju vodnih tijela čije stanje ovisi o obalnim staništima koja ih okružuju te bi ih se trebalo sagledavati cjelovito kako bi se postigli posebni ciljevi obnove, kao što su oni za poplavna područja.

1.5.4. *Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima*

Inicijativa potpada pod okvir europskog zelenog plana, strategije EU-a za održivi rast. To uključuje cilj kojim se želi osigurati da se bioraznolikost u EU-u do 2030. usmjeri prema oporavku i da se do 2050. omogući obnova svih ekosustava u EU-a. Inicijativom se određuju obvezujući ciljevi kojima se nastoji ponovno uspostaviti dobro stanje narušenih ekosustava, staništa i vrsta. Nadovezuje se na ambicije utvrđene u Strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030. i pridonosi njihovom ostvarenju.

Inicijativa je obuhvaćena naslovom 3. (Prirodni resursi i okoliš), glavom 9. (Okoliš i djelovanje u području klime) višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje 2021.–2027. Zakonodavstvom će se pridonijeti mobilizaciji sredstava za ostvarenje ambicije da se 7,5 % godišnje potrošnje u okviru VFO-a 2024. osigura za ciljeve povezane s bioraznolikošću, a da se 2026. i 2027. tim ciljevima namijeni 10 % godišnje potrošnje, imajući pritom u vidu postojeća preklapanja ciljeva u području klime i bioraznolikosti.

Prijedlogom se dopunjuju druge mjere opisane u Strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030., a posebno: 1. partnerska suradnja s industrijskim i poslovnim sektorom radi jačanja održivog korporativnog upravljanja; 2. razvoj taksonomije EU-a za održivo financiranje i obnovljene strategije održivog financiranja radi osiguravanja ulaganja povoljnih za bioraznolikost; 3. jačanje međunarodne suradnje radi poticanja donošenja sličnih mjera (obuhvaćeno poglavljem 14. VFO-a pod naslovom „Vanjsko djelovanje”).

Strategijom EU-a za bioraznolikost određen je cilj od najmanje 20 milijardi EUR koje bi godišnje trebalo izdvojiti za prirodu, uključujući investicijske prioritete za mrežu Natura 2000 i zelenu infrastrukturu, i cilj da se u okviru programa InvestEU uspostavi posebna inicijativa za ulaganje u prirodni kapital i kružno gospodarstvo kako bi se u sljedećih 10 godina mobiliziralo najmanje 10 milijardi EUR. Nadalje, obnovljenom strategijom održivog financiranja iz srpnja 2021. podupiru se gospodarske aktivnosti koje pridonose smanjenju emisija stakleničkih plinova te se uspostavlja okvir kojim se osigurava da financijski sustav daje doprinos ublažavanju postojećih i budućih rizika za bioraznolikost i kojim se bolje uzima u obzir način na

koji gubitak bioraznolikosti utječe na profitabilnost poduzeća i njihove dugoročne izgleda.

U razdoblju 2021.–2027. rashodi za potporu (u svrhu provedbe u državama članicama) pokrit će se u okviru Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi, Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, Europskog fonda za regionalni razvoj, Kohezijskog fonda, Programa za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE), Okvirnog programa za istraživanja i inovacije (Obzor Europa), Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu, sporazuma o partnerstvu u održivom ribarstvu i regionalnih organizacija za upravljanje ribarstvom, Svemirskog programa EU-a, Instrumenta za povezivanje Europe, Europskog socijalnog fonda plus, programa InvestEU i Mehanizma Unije za civilnu zaštitu te financirati nacionalnim sredstvima država članica EU-a i iz privatnih izvora.

1.5.5. Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele

Provedba Prijedloga nove uredbe za Komisiju će podrazumijevati nove zadaće i aktivnosti. Za to će biti potrebni ljudski resursi, podrška EEA-e, resursi namijenjeni nabavi za vanjske izvođače i jedan ili više administrativnih dogovora s JRC-om.

U Glavnoj upravi ENV bit će potrebno pet dodatnih EPRV-a, odnosno zaposlenika u ekvivalentu punog radnog vremena (četiri u skupini AD i jedan u skupini AST) za provedbu Uredbe.

Zadaće provedbe navedene pod točkom 1.5.1. znatno će povećati radno opterećenje Glavne uprave ENV, primjerice u pogledu:

- ocjenjivanja nacionalnih planova obnove i dodatnog izvješćivanja država članica (periodično izvješćivanje o praćenju i provedbi mjera obnove),
- izrade različitih akata povezanih s komitologijom i njihovih budućih izmjena,
- upravljanja posebnim novim odborom osnovanim u okviru tog zakonodavstva (sastanci barem dva puta godišnje), kao i sastanaka stručnih skupina,
- izrade različitih smjernica i informativnih materijala potrebnih kako bi se državama članicama pružila potpora pri provedbi nove uredbe.

Za potrebe dodatnih zadata država članica u pogledu planiranja i izvješćivanja te protoka podataka koji su s njima povezani Glavna uprava ENV morat će provoditi aktivnosti pripreme, procjene i praćenja. Provedbeni akti predviđeni u Uredbi i buduće izmjene akta radi određivanja novih ciljeva obnove isto tako će stvoriti znatno radno opterećenje u pogledu pripreme i zakonodavnih postupaka. Budući da će se (tehnički) rad djelomično povjeravati vanjskim izvođačima ili EEA-i/JRC-u, Glavnoj upravi ENV bit će potrebni resursi kako bi taj rad mogla koordinirati i nadzirati te njime upravljati.

Zbog posebne političke važnosti i širokog područja primjene nove uredbe, koje zalazi i u područje nadležnosti nekoliko drugih službi Komisije, bit će potrebno mnogo pripreme i analitičkog rada kako bi se upravljalo većim brojem interakcija, kako na političkoj tako i na operativnoj razini, s drugim službama Komisije, EEA-om, Vijećem i Europskim parlamentom, dionicima i tijelima vlasti u državama članicama.

U dugoročnoj provedbi zakonodavstva za sve navedene zadaće potrebno je na visokoj razini održavati političku prosudbu, znanje o politici, analitičke vještine,

neovisnost i otpornost, stoga su potrebni stalni administrativni dužnosnici, a ne ugovorno osoblje s kratkoročnim ugovorom.

Eksternalizacija će se upotrebljavati koliko je god to moguće, ali i to zahtijeva nadzor. Osim toga, postoje temeljne zadaće koje uključuju visok stupanj političke osjetljivosti i koje mora obavljati Komisija.

JRC:

Predviđeni su jedan ili više administrativnih dogovora s JRC-om kako bi se utvrdila metodologija za praćenje, odabir pokazatelja i procjenu dobrog stanja ekosustava za koje to još nije dostupno i za određivanje novih ciljeva i odgovarajućih osnovnih scenarija u drugom koraku. Procijenjena proračunska sredstva za tu aktivnost iznose 350 000 EUR godišnje. Ta se procjena temelji na prethodnim administrativnim dogovorima i/ili ugovorima sa sličnim značajkama.

Ugovori o uslugama:

Za nekoliko zadaća provedbe bit će potrebna potpora vanjskih savjetnika, primjerice:

- ocjenjivanje nacionalnih planova obnove (koje države članice moraju podnijeti do početka 2026.¹¹⁵),
- izradu smjernica o obnovi za države članice.

Procijenjena proračunska sredstva za te ugovore iznose 600 000 EUR godišnje. U prvim godinama naglasak će biti na izradi smjernica, dok će se kasnijih godina on preusmjeriti na nacionalne planove obnove (2026.). Procjena se temelji na proračunskim sredstvima potrebnima za usporedivu zadaću u okviru Okvirne direktive o vodama, odnosno za preispitivanje planova upravljanja riječnim slivovima.

Proračunska sredstva namijenjena nabavi (ugovori o uslugama) koja se provodi za jednu ili više procjena učinka za nove ciljeve (u drugom koraku) procjenjuju se na 300 000 EUR godišnje tijekom tri godine.

EEA:

EEA će podupirati rad Komisije u pripreмноj fazi (u razdoblju 2022.–2023., iako će se dodatni resursi staviti na raspolaganje tek od 2023.) i tijekom provedbe Uredbe. To podrazumijeva znatno radno opterećenje povezano s nizom novih zadaća za EEA-u (vidjeti zadaće navedene pod točkom 1.5.1.). Broj dodatnih EPRV-a koji će za te zadaće biti potrebni EEA-i procjenjuje se na sedam članova privremenog osoblja i pet članova ugovornog osoblja. Među njima jedan će član privremenog osoblja biti raspoređen na razinu AST kako bi obavljao poslove asistenta (administrativno i financijsko upravljanje te podrška). Povrh toga EEA-i bila bi potrebna dodatna proračunska sredstva, prije svega za infrastrukturu IT-a, u iznosu od 1 433 000 EUR do 2027., stručnjaci za ekosustave (150 000 EUR godišnje do 2027.) i operativni proračun u iznosu od 3 406 000 EUR do 2027.

¹¹⁵

Ovisno o tome kad će Uredba stupiti na snagu, a to ovisi o datumu donošenja.

Ta se procjena temelji na kapacitetima i stručnim znanjima te infrastrukturi IT-a koji su potrebni za obavljanje navedenih zadaća. Detaljno obrazloženje navedeno je u nastavku.

EEA-i će biti potrebni sljedeći profili osoblja:

1. Područje	2. Dodatna radna mjesta	3. Proračun	4. Zadaće	5. Vremenski okvir
<p>Tematska stručnost u području „ciljeva za ekosustave“:</p> <p>Cilj ovih radnih mjesta bio bi pružiti visoku razinu tematske stručnosti za svih sedam „vrsta ekosustava“ za koje će u aktu o obnovi prirode biti postavljeni ciljevi (valja napomenuti da neki stručnjaci mogu pokrivati više „vrsta ekosustava“ i da je za neke „vrste ekosustava“ potrebno više stručnjaka, npr. kad je riječ o oprašivačima). Ti bi stručnjaci podupirali rad na cijelom nizu zadata od njih 11 koje su navedene u prethodnoj tablici.</p>	<p>Pet članova osoblja razine AD6 s bilo kojom kombinacijom stručnih znanja u sljedećim područjima:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obnova močvarnih područja (uključujući ponovno natapanje tresetišta, močvare i obalna močvarna područja) – obnova šumskih ekosustava – agroekosustavi i travnjaci, uključujući vrištine i makije, ptice poljoprivrednih staništa – obnova slatkovodnih staništa: jezera i aluvijalna staništa, uključujući riječne prepreke – obnova morskih ekosustava, uključujući kopnena područja 	<p>Proračunska sredstva u iznosu od 150 000 EUR godišnje namijenjena podršci stručnjacima za ekosustave koji ne bi bili dobro obuhvaćeni stručnim znanjima šest novozaposlenih članova osoblja ili za koje bi bio potreban dodatni rad, npr. kategorija morskih ekosustava obuhvaća velik broj ekosustava koji su svi svrstani u tu jednu kategoriju, a slično tomu šumski i poljoprivredni ekosustavi pokrivaju 85 % kopnene površine EU-a.</p>	<p>Ključno tehničko stručno znanje povezano s glavnim vrstama ekosustava potrebno za preuzimanje vođeće uloge u provedbi sljedećih zadata u okviru zadata predviđenih u aktu o obnovi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vođenje aktivnosti izrade i uvođenja formata nacionalnog plana obnove za vrste ekosustava (ako se resursi mogu staviti na raspolaganje prije uvođenja) 2. potpora utvrđivanju ciljeva povezanih s područjima koja treba ponovno uspostaviti, za svaku vrstu ekosustava 3. vođenje aktivnosti povezanih s izradom formata izvješćivanja 6. potpora ocjenjivanju nacionalnih planova obnove za ključnu vrstu ekosustava 7. vođenje aktivnosti povezanih s ocjenjivanjem izvješća o napretku država članica 9. potpora utvrđivanju metode za praćenje, pokazatelje i procjenu dobrog stanja za ključne vrste ekosustava 10. vođenje aktivnosti za ključne odgovore u okviru službe za podršku državama članicama <p>Ta će radna mjesta pridonijeti i sljedećem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potpori usmjerenoj na povećanje trenutačno nedostatne kvalitete podataka koji se primaju u okviru izvješćivanja u skladu s direktivama o prirodi • povezivanju i usklađivanju s JRC-om u pogledu zadata koja se odnosi na razvoj metodologija za mjerenje napretka prema obnovi <p>Ključno tehničko stručno znanje potrebno za potporu sljedećim</p>	<p>od početka 2023. nadalje: zadata 1., 2., 3., 9., 10.</p> <p>2026.–2027.: zadata 6.</p> <p>od početka 2030. nadalje: zadata 7.</p>

	<p>– obnova urbanih ekosustava</p> <p>– oprašivači</p> <p>1 član osoblja skupine FG IV kao tehnička podrška obnovi</p>		<p>zadacama predviđenima u aktu o obnovi:</p> <p>7. potpora ocjenjivanju izvješća o napretku država članica, posebno kad je riječ o većim ključnim ekosustavima</p> <p>8. potpora praćenju ciljeva povezanih s urbanim ekosustavima</p> <p>9. utvrđivanje metode za praćenje, pokazatelje i procjenu dobrog stanja</p> <p>10. služba za podršku državama članicama, pri čemu će ti stručnjaci s tematskim tehničkim znanjima osigurati i sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dodatnu potporu tehničkim stručnim znanjima potrebnima za praćenje svih vrsta ekosustava • osiguravanje i kontrolu kvalitete prikupljenih tehničkih podataka 	
	<p>1 član osoblja skupine AST za pružanje potpore administrativnom i financijskom upravljanju</p>			

<p>Stručnost u području analitike podataka (baze podataka, GIS, izvješćivanje, analiza itd.) kao potpora izvješćivanju itd.:</p> <p>Cilj ovih radnih mjesta bio bi pružiti podršku analitici podataka koja je potrebna za procjenu kvalitete napretka postignutog u vezi s aktom o obnovi prirode i nacionalnim planovima obnove. To bi područje rada obuhvatilo izvješćivanje (preuzimanje i obrada podataka te kontrola njihove kvalitete) te podršku informacijskim sustavima (npr. preglednici, kontrolni prikazi podataka, interaktivne karte) i analitici podataka, uključujući geografske informacijske sustave (GIS). Služba za podatke i informacije EEA-e trenutačno je preopterećena, stoga će dodatni resursi koji bi pružili dostatnu informatičku podršku biti ključni kako bi EEA mogla preuzeti obavljanje tih novih zadaća.</p>	<p>1 član osoblja skupine FG IV u području podatkovne podrške za izvješćivanje, baze podataka i preglednike, analize podataka itd.</p>	<p>Početni troškovi okvira za izvješćivanje 600 000 za daljnji razvoj sadašnje infrastrukture IT-a</p> <p>Godišnji troškovi održavanja 200 000 godišnje</p>	<p>Vodeća uloga u provedbi zadaća povezanih s osmišljavanjem javnog dijeljenja podataka u stvarnom vremenu. To bi uključivalo i već navedene predviđene zadaće:</p> <p>4. podršku pri preuzimanju i obradi podataka te kontroli njihove kvalitete, što uključuje podršku informacijskim sustavima i troškove u području IT-a za osiguravanje odnosno kontrolu kvalitete</p> <p>5. javan pristup podacima i njihovu objavu (npr. interaktivne karte, kontrolni prikazi podataka, izvješća?) i održavanje baza podataka</p> <p>8. tehničku podršku pri praćenju ciljeva povezanih s urbanim ekosustavima</p> <p>10. uspostavu i održavanje službe za podršku državama članicama</p>	<p>prije provedbe u 2022.</p> <p>održavanje u skladu s aktom o obnovi</p>
	<p>2 člana osoblja skupine FG IV koji su stručnjaci za GIS iz područja statistike</p>		<p>Tehnički stručnjak u području</p> <ul style="list-style-type: none"> • prostornog mapiranja vrsta ekosustava radi procjene područja koje se obnavlja • mapiranja inventara rijeka i mapiranja podataka prikupljenih praćenjem (statistika i interpolacija) 	
<p>Sveukupna koordinacija i upravljanje izvješćivanjem o usklađivanju, Eionet,</p>	<p>1 član osoblja razreda AD7 za usklađivanje preispitivanja nacionalnih</p>	<p>Sastanci 20 000 godišnje Komunikacija</p>	<p>Ovaj će ključni stručnjak imati koordinacijsku funkciju u okviru koje će pomagati pri usklađivanju preispitivanja nacionalnih planova obnove, aktivnosti izgradnje kapaciteta za države</p>	<p>početak provedbe</p>

<p>usklađivanje među državama članicama</p> <p>Cilj ovog radnog mjesta bio bi voditi sveukupnu koordinaciju postupka izvješćivanja, pri čemu će se najveći dio poslova obavljati u okviru prethodno navedenog radnog mjesta.</p>	<p>planova obnove i upravljanje njime, izgradnju kapaciteta za države članice pri izradi, preispitivanju i provedbi nacionalnih planova obnove</p>		<p>članice i provedbe nacionalnih planova obnove. Predviđeno je i da će ta osoba imati sljedeće zadaće:</p> <p>5. pristup podacima i njihova objava (npr. interaktivne karte, kontrolni prikazi podataka, izvješćivanje)</p> <p>6. potpora pri ocjenjivanju nacionalnih planova obnove</p> <p>7. potpora ocjenjivanju izvješća o napretku država članica</p> <p>10. koordinacija službe za podršku državama članicama</p>	
<p>MEĐUZBROJ</p>	<p>1 x AD 7 5 x AD 6 1 x AST 4 x FG IV</p>	<p>Ugovor o uslugama (stručnost u području ekosustava): 150 000 EUR godišnje Troškovi u području IT-a: početni troškovi u visini 600 000 + 200 000 po godini provedbe</p>		
<p>Dodatna potpora za oprašivače – mreža za praćenje oprašivača</p>	<p>1 član osoblja skupine FG IV za područje oprašivača/statističke metode</p>		<ul style="list-style-type: none"> povezivanje i usklađivanje sa stručnjacima za oprašivače iz JRC-a 	
<p>UKUPNO</p>	<p>1 x AD 7 5 x AD 6 1 x AST 5 x FG IV</p>			

1.6. Trajanje i financijski učinak prijedloga/inicijative

- Ograničeno trajanje
  - na snazi od [DD/MM]GGGG do [DD/MM]GGGG
  - financijski učinak od GGGG do GGGG za odobrena sredstva za preuzete obveze i od GGGG do GGGG za odobrena sredstva za plaćanje
- Neograničeno trajanje
  - provedba s početnim razdobljem od 1.1.2022. do 1.1.2024.,
  - nakon čega slijedi redovna provedba.

1.7. Predviđeni načini upravljanja¹¹⁶

- Izravno upravljanje** koje provodi Komisija
  - putem svojih službi, uključujući osoblje u delegacijama Unije
  - putem izvršnih agencija
- Podijeljeno upravljanje** s državama članicama
- Neizravno upravljanje** povjeravanjem zadaća izvršenja proračuna:
  - trećim zemljama ili tijelima koja su one odredile
  - međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti)
  - EIB-u i Europskom investicijskom fondu
  - tijelima iz članaka 70. i 71. Financijske uredbe
  - tijelima javnog prava
  - tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge, u mjeri u kojoj su im dana odgovarajuća financijska jamstva
  - tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i kojima su dana odgovarajuća financijska jamstva
  - osobama kojima je povjerena provedba određenih djelovanja u području ZVSP-a u skladu s glavom V. UEU-a i koje su navedene u odgovarajućem temeljnom aktu.
  - Ako je navedeno više načina upravljanja, potrebno je pojasniti u odjeljku „Napomene”.

Napomene

---

¹¹⁶ Informacije o načinima upravljanja i upućivanja na Financijsku uredbu dostupni su na internetskim stranicama BudgWeb:
<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

Navesti učestalost i uvjete.

Inicijativa uključuje nabavu, administrativne dogovore, povećanje doprinosa za EEA i učinak na ljudske resurse u Komisiji. Primjenjuju se standardna pravila za ovakvu vrstu rashoda.

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. Obrazloženje načina upravljanja, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole

Nije primjenjivo – usporediti s prethodno navedenim

2.2.2. Informacije o utvrđenim rizicima i uspostavljenim sustavima unutarnje kontrole za ublažavanje rizika

Nije primjenjivo – usporediti s prethodno navedenim

2.2.3. Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)

Nije primjenjivo – usporediti s prethodno navedenim

2.3. Mjere za sprečavanje prijevара i nepravilnosti

Navesti postojeće ili predviđene mjere za sprečavanje i zaštitu, npr. iz strategije za borbu protiv prijevara.

Nije primjenjivo – usporediti s prethodno navedenim

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak

- Postojeće proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	dif./nedif. ¹¹⁷	zemalja EFTA-e ¹¹⁸	zemalja kandidatkinja ¹¹⁹	trećih zemalja	u smislu članka 21. stavka 2. točke (b) Financijske uredbe
3.	09 02 01 Priroda i bioraznolikost	dif.	DA	NE	/NE	NE
3.	09 10 02 Europska agencija za okoliš	dif.	DA	DA	NE	NE
7.	20 01 02 01 – Primici od rada i naknade	nedif.	NE	NE	NE	NE
7.	20 02 01 01 Ugovorno osoblje	nedif.	NE	NE	NE	NE

- Zatražene nove proračunske linije: nije primjenjivo

¹¹⁷ dif. = diferencirana odobrena sredstva; nedif. = nediferencirana odobrena sredstva

¹¹⁸ EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.

¹¹⁹ Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalni kandidati sa zapadnog Balkana.

3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena sredstva za poslovanje.
- Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća odobrena sredstva za poslovanje:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	3.	Naslov 3.: Prirodni resursi i okoliš
---	----	--------------------------------------

Glavna uprava: ENV			Godina 2022.	Godina 2023.	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO
• Odobrena sredstva za poslovanje									
09 02 01 Priroda i bioraznolikost	Obveze	(1a)	0,950	0,950	0,950	1,250	1,250	1,250	6,600
	Plaćanja	(2a)	0,950	0,950	0,950	1,250	1,250	1,250	6,600
Proračunska linija	Obveze	(1b)							
	Plaćanja	(2b)							
Administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe ¹²⁰									
Proračunska linija		(3)							
UKUPNA odobrena sredstva za GU ENV	Obveze	=1a+1b+3	0,950	0,950	0,950	1,250	1,250	1,250	6,600
	Plaćanja	=2a+2b+3	0,950	0,950	0,950	1,250	1,250	1,250	6,600

¹²⁰

Tehnička i/ili administrativna pomoć i rashodi za potporu provedbi programa i/ili djelovanja EU-a (prijašnje linije „BA”), neizravno istraživanje, izravno istraživanje.

Prethodno navedeni iznos bit će potreban za podupiranje različitih zadaća provedbe povezanih sa zakonodavnim odredbama koje će izvršavati GU ENV i JRC.

Aktivnosti koje su predmet nabave uključuju ugovor o općoj potpori za provedbu akta o obnovi prirode i ugovor o potpori procjeni učinka za određivanje novih ciljeva obnove.

Osim toga, u ovu su kategoriju uključeni administrativni dogovori s JRC-om, posebno za utvrđivanje metode za praćenje, pokazatelje i procjenu dobrog stanja u vezi s ciljevima obnove za koje to još nije dostupno, kao i za pripremu i potporu pri uspostavljanju sustava za praćenje određenih ciljeva.

Svi troškovi osim ljudskih resursa i administrativnih troškova		(u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta))						
Zadaće	Resursi	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO
Opća potpora provedbi akta o obnovi prirode (ocjenjivanju nacionalnih planova obnove, izradi smjernica za države članice itd.)	Ugovor o uslugama / vanjski stručnjaci	0,600	0,600	0,600	0,600	0,600	0,600	3,600
Utvrđivanje metodologije za praćenje, pokazatelje i procjenu dobrog stanja. Priprema i potpora za praćenje određenih ciljeva obnove.	Administrativni dogovor ENV-a i JRC-a	0,350	0,350	0,350	0,350	0,350	0,350	2,100
Procjena učinka novih ciljeva obnove	Ugovor(i) o potpori procjeni učinka				0,300	0,300	0,300	0,900
UKUPNO:		0,950	0,950	0,950	1,250	1,250	1,250	6,600

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira			3.	Prirodni resursi i okoliš					
EEA				2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO
Glava 1.: Rashodi za osoblje	Obveze	(1)		1,023	2,086	2,128	2,170	2,214	9,621
	Plaćanja	(2)		1,023	2,086	2,128	2,170	2,214	9,621
Glava 2.: Infrastruktura, administrativni rashodi	Obveze	(1a)		0,275	0,281	0,287	0,292	0,298	1,433
	Plaćanja	(2a)		0,275	0,281	0,287	0,292	0,298	1,433
Glava 3.: Rashodi poslovanja	Obveze	(3a)		1,004	0,587	0,596	0,605	0,614	3,406
	Plaćanja	(3b)		1,004	0,587	0,596	0,605	0,614	3,406
UKUPNA odobrena sredstva za EEA	Obveze	=1 + 1a + 3a		2,302	2,954	3,011	3,067	3,126	14,460
	Plaćanja	=2 + 2a + 3b		2,302	2,954	3,011	3,067	3,126	14,460

Napomene o rashodima EEA-e:

Glava 1. Trošak po EPRV-u izračunava se:

- za privremeno osoblje (AD/AST) prema prosječnom trošku za osoblje u iznosu od 157 000 EUR godišnje pomnoženom s 1,342 (koeficijent za troškove života u Kopenhagenu),
- za ugovorno osoblje prema prosječnom trošku za osoblje u iznosu od 85 000 EUR godišnje pomnoženom s 1,342,
- uz godišnju stopu inflacije od 2 % koja se primjenjuje od 2024.,
- u prvoj godini (2023.) troškovi osoblja računaju se samo za polovinu godine jer se pretpostavlja da se neće svi članovi osoblja zaposliti već u siječnju 2023.

Glava 2.: ova glava obuhvaća komunalne naknade, najam i druge usluge te potrebe krajnjih korisnika u pogledu IT-a i komunikacija, npr. prijenosna računala, licence za softver, telefonija, usluge smještaja na poslužitelju. Troškovi su prilagođeni stopi inflacije od 2 % godišnje.

Troškovi u okviru **Glave 3.** obuhvaćaju:

- troškove u području IT-a potrebne za osiguravanje i kontrolu kvalitete podataka prikupljenih od država članica (600 000 EUR za početni razvoj i strukturu IT sustava, 200 000 za godišnje održavanje). EEA će nastojati angažirati vanjske IT stručnjake (*intra* ili *extra muros* kako bi se ostvarile dodatne učinkovitosti). Važno je napomenuti da je riječ o dodatnim troškovima uz troškove u području IT-a u okviru Glave 2. koji su povezani s postojećim bazama podataka i IT sustavima EEA-e;
- godišnje ažuriranje informacijskog sustava povezanog s aktom o obnovi prirode u pogledu smještaja podataka na poslužitelj i prije svega njihova prezentiranja te drugih aplikacija koje se odnose na komunikaciju (200 000 EUR);
- ugovore o potpori za stručnjake u području ekosustava (ugovori o uslugama, istraživanja): 150 000 EUR godišnje;
- razvoj i izradu devet pokazatelja te jednog složenog pokazatelja (60 stranica): 15 000 EUR godišnje;
- komunikacijske aktivnosti: objavu jednog glavnog izvješća na godinu (digitalno, ne u papirnatom obliku): 15 000 EUR godišnje;
- jedan fizički sastanak godišnje u vezi s mrežom Eionet: 20 000 EUR.

Potrebno povećanje doprinosa EU-a za EEA nadoknadit će se odgovarajućim smanjenjem iznosa omotnice za program LIFE (proračunska linija 09.0201 – *Priroda i bioraznolikost*).

EUR (u milijunima)

			2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO
• UKUPNA odobrena sredstva za poslovanje	Obveze	(4)							
	Plaćanja	(5)							
• UKUPNA administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe		(6)							
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 3. (ENV + EEA) višegodišnjeg financijskog okvira	Obveze	=4+6	0,950	3,252	3,904	4,261	4,317	4,376	21,060
	Plaćanja	=5+6	0,950	3,252	3,904	4,261	4,317	4,376	21,060

• UKUPNA odobrena sredstva za poslovanje (svi naslovi za poslovanje)	Obveze	(4)							
	Plaćanja	(5)							
UKUPNA administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe (svi naslovi za poslovanje)		(6)							

UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1.–6. (ENV+ EEA) višegodišnjeg financijskog okvira (referentni iznos)	Obveze	=4+6	0,950	3,252	3,904	4,261	4,317	4,376	21,060
	Plaćanja	=5+6	0,950	3,252	3,904	4,261	4,317	4,376	21,060

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	7.	„Administrativni rashodi”
---	-----------	---------------------------

U ovaj se dio unose „administrativni proračunski podaci”, koji se najprije unose u prilog zakonodavnom financijskom izvještaju (Prilog V. internim pravilima), koji se učitava u sustav DECIDE za potrebe savjetovanja među službama.

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		Godina 2022.	Godina 2023.	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)	UKUPNO
Glavna uprava: ENV									
• Ljudski resursi			0,785	0,85	0,785	0,785	0,785		3,925
• Ostali administrativni rashodi ¹²¹			0,114	0,114	0,114	0,114	0,114		0,570
UKUPNO GU ENV	Odobrena sredstva		0,899	0,899	0,899	0,899	0,899		4,495

Izračunano je da trošak po EPRV-u (AD/AST) iznosi 157 000 EUR godišnje. Ostali administrativni rashodi odnose se na sastanke Odbora i stručnih skupina, službena putovanja i druge troškove povezane s tim osobljem.

UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	(ukupne obveze = ukupna plaćanja)		0,899	0,899	0,899	0,899	0,899		4,495
---	-----------------------------------	--	-------	-------	-------	-------	-------	--	--------------

¹²¹ Potrebna administrativna odobrena sredstva pokrit će se odobrenim sredstvima koja su već dodijeljena za upravljanje djelovanjem i/ili koja su preraspodijeljena te, prema potrebi, dodatnim odobrenim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir postojeća proračunska ograničenja.

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		Godina 2022.	Godina 2023.	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1.–7. višegodišnjeg financijskog okvira	Obveze	0,950	4,151	4,803	5,160	5,216	5,275	25,555
	Plaćanja	0,950	4,151	4,803	5,160	5,216	5,275	25,555

3.2.2. Procijenjeni rezultati financirani odobrenim sredstvima za poslovanje

Odobrena sredstva za preuzimanje obveza u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Navesti ciljeve i rezultate ↓			Godina N	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)										UKUPNO			
	REZULTATI																			
	Vrsta 122	Prosječni trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Ukupni broj	Ukupni trošak
POSEBNI CILJ br. 1 ¹²³ ...																				
– Rezultat																				
– Rezultat																				
– Rezultat																				
Međubroj za posebni cilj br. 1																				

¹²² Rezultati se odnose na proizvode i usluge koji se isporučuju (npr.: broj financiranih studentskih razmjena, kilometri izgrađenih prometnica itd.).

¹²³ Kako je opisan u odjeljku 1.4.2. „Posebni ciljevi...”.

POSEBNI CILJ br. 2 ...																		
- Rezultat																		
Meduzbroj za posebni cilj br. 2																		
UKUPNO																		

3.2.3. Sažetak procijenjenog učinka na ljudske resurse

u EEA-i

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna administrativna odobrena sredstva.
- Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća administrativna odobrena sredstva:

Potrebe u pogledu osoblja EEA-e (u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta))

	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO
Privremeno osoblje (razredi AD)		0,632	1,289	1,315	1,342	1,368	5,947
Privremeno osoblje (razredi AST)		0,105	0,215	0,219	0,224	0,228	0,991
Ugovorno osoblje		0,285	0,582	0,593	0,605	0,617	2,683
Upućeni nacionalni stručnjaci							
UKUPNO		1,023	2,086	2,128	2,170	2,214	9,621

Trošak po EPRV-u izračunava se:

- za privremeno osoblje (AD/AST) prema prosječnom trošku za osoblje u iznosu od 157 000 EUR godišnje pomnoženom s 1,342 (koeficijent za troškove života u Kopenhagenu),
- za ugovorno osoblje prema prosječnom trošku za osoblje u iznosu od 85 000 EUR godišnje pomnoženom s 1,342,
- u prvoj godini (2023.) troškovi osoblja računaju se samo za polovinu godine jer se pretpostavlja da se neće svi članovi osoblja zaposliti već u siječnju 2023.

Potrebe u pogledu osoblja EEA-e (u EPRV-u)

	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO
Privremeno osoblje (1 razine AD7 + 5 razine AD6)		6	6	6	6	6	
Privremeno osoblje (razred AST)		1	1	1	1	1	
Ugovorno osoblje (3 razine FGIV + 1 razine FGIII)		5	5	5	5	5	
Upućeni nacionalni stručnjaci							
UKUPNO		12	12	12	12	12	

U Komisiji

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.
- Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

Procjenu navesti u ekvivalentima punog radnog vremena

		Godina 2022.	Godina 2023.	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)			
		• Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)									
20 01 02 01	(sjedište i predstavništva Komisije)	65,0	65,0	65,0	65,0	65,0	65,0				
20 01 02 03	(delegacije)										
01 01 01 01	(neizravno istraživanje)										
01 01 01 11	(izravno istraživanje)										
		• Vanjsko osoblje (u ekvivalentu punog radnog vremena: EPRV)¹²⁴									
20 02 01	(UO, UNS, UsO iz „globalne omotnice”)										
20 02 03	(UO, LO, UNS, UsO i MSD u delegacijama)										
XX 01 xx yy zz ¹²⁵	– u sjedištima										
	– u delegacijama										
01 01 01 02	(UO, UNS, UsO – neizravno istraživanje)										
01 01 01 12	(UO, UNS, UsO – izravno istraživanje)										
UKUPNO		65,0	65,0	65,0	65,0	65,0	65,0				

Potrebe za ljudskim resursima pokrit će se osobljem glavne uprave kojem je već povjereno upravljanje djelovanjem i/ili koje je preraspoređeno unutar glavne uprave te, prema potrebi, resursima koji se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

Opis zadaća:

Dužnosnici i privremeno osoblje	Za Glavnu upravu ENV potrebna su četiri dodatna radna mjesta u skupini AD radi opće provedbe Uredbe i osiguravanja kontinuiteta za postupke pripreme, izrade i odobrenja sekundarnog zakonodavstva u skladu s rokovima predloženima u Uredbi. Osim toga, jedno radno mjesto u skupini AST potrebno je radi potpore općoj provedbi zakonodavstva.
Vanjsko osoblje	nije primjenjivo

¹²⁴ UO = ugovorno osoblje; LO = lokalno osoblje; UNS = upućeni nacionalni stručnjaci; UsO = ustupljeno osoblje; MSD = mladi stručnjaci u delegacijama.

¹²⁵ U okviru gornje granice za vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijašnje linije „BA”).

Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

Prijedlog/inicijativa:

- može se u potpunosti financirati preraspodjelom unutar relevantnog naslova višegodišnjeg financijskog okvira (VFO).

Dodatne zadaće koje Komisija treba preuzeti iziskuju dodatna sredstva u pogledu iznosa doprinosa Unije i radnih mjesta prema planu radnih mjesta Europske agencije za okoliš. Financirat će se iz proračunske linije 09.0201 – Priroda i bioraznolikost u okviru programa LIFE.

Troškovi predviđeni proračunskom linijom 09 02 01 podmirit će se u okviru programa LIFE i planirat će se u okviru provedbe godišnjih planova upravljanja Glavne uprave ENV. Zahtjevi u pogledu ljudskih resursa po mogućnosti se ispunjavaju dodatnom raspodjelom u okviru godišnjeg postupka raspodjele ljudskih resursa.

- zahtijeva upotrebu nedodijeljene razlike u okviru relevantnog naslova VFO-a i/ili upotrebu posebnih instrumenata kako su definirani u Uredbi o VFO-u.

Objasniti što je potrebno te navesti predmetne naslove i proračunske linije, odgovarajuće iznose te instrumente čija se upotreba predlaže.

- zahtijeva reviziju VFO-a.

Objasniti što je potrebno te navesti predmetne naslove i proračunske linije te odgovarajuće iznose.

Doprinos trećih strana

U prijedlogu/inicijativi:

- ne predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju.
- predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju prema sljedećoj procjeni:

Odobrena sredstva u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	Godina N ¹²⁶	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)			Ukupno
Navesti tijelo koje sudjeluje u financiranju								
UKUPNO sufinancirana odobrena sredstva								

¹²⁶ Godina N je godina početka provedbe prijedloga/inicijative. Umjesto „N” upisati predviđenu prvu godinu provedbe (na primjer: 2021.). Isto vrijedi i za ostale godine.

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

- Prijedlog/inicijativa nema financijski učinak na prihode.
- Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski učinak:
  - na vlastita sredstva
  - na ostale prihode

navesti jesu li prihodi namijenjeni proračunskim linijama rashoda

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Proračunska prihoda:	linija	Odobrena sredstva dostupna za tekuću financijsku godinu	Učinak prijedloga/inicijative ¹²⁷					
			Godina N	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)	
Članak								

Za namjenske prihode navesti odgovarajuće proračunske linije rashoda.

[...]

Ostale napomene (npr. metoda/formula za izračun učinka na prihode ili druge informacije)

[...]

¹²⁷

Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carine, pristojbe na šećer), navedeni iznosi moraju biti neto iznosi, to jest bruto iznosi nakon odbitka od 20 % na ime troškova naplate.

Bruxelles, 22.6.2022.
COM(2022) 304 final

ANNEXES 1 to 7

PRILOZI

Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o obnovi prirode

{SEC(2022) 256 final} - {SWD(2022) 167 final} - {SWD(2022) 168 final}

PRILOG I.

KOPNENI, OBALNI I SLATKOVODNI EKOSUSTAVI – STANIŠNI TIPOVI I SKUPINE STANIŠNIH TIPOVA IZ ČLANKA 4. STAVAKA 1. I 2.

Popis u nastavku uključuje sve kopnene, obalne i slatkovodne stanišne tipove navedene u Prilogu I. Direktivi 92/43/EEZ, na koji se upućuje u članku 4. stavcima 1. i 2., te šest skupina tih stanišnih tipova, odnosno 1. močvarna područja (obalna i kontinentalna), 2. travnjaci i druga pastoralna staništa, 3. rijeke, jezera te aluvijalna i obalna staništa, 4. šume, 5. stepe, vrištine i makije i 6. stjenovita staništa i sipine.

1. SKUPINA 1: MOČVARNA PODRUČJA (OBALNA I KONTINENTALNA)

Oznaka stanišnog tipa iz Priloga I. Direktivi Vijeća 92/43/EEZ	Naziv stanišnog tipa iz Priloga I. Direktivi Vijeća 92/43/EEZ
Obalna i slana staništa	
1130	estuariji
140	muljevita i pješčana dna izložena zraku za vrijeme oseke
1150	obalne lagune
1310	muljevite i pjeskovite obale obrasle svojstama roda <i>Salicornia</i> i drugim jednogodišnjim halofitima
1320	sastojine roda <i>Spartina</i> (<i>Spartinion maritimae</i>)
1330	atlantske slane livade (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>)
1340	kontinentalne slane livade
1410	mediteranske sitine (<i>Juncetalia maritimi</i>)
1420	mediteranska i termoatlantska vegetacija halofilnih grmova (<i>Sarcocornetea fruticosi</i>)
1530	panonske slane stepe i slane močvare
1650	uske uvale borealnog Baltika
Vlažne vrištine i tresetasti travnjaci	

4010	sjevernoatlantske vlažne vrištine s vrstom <i>Erica tetralix</i>
4020	umjerene atlantske vlažne vrištine s vrstama <i>Erica ciliaris</i> i <i>Erica tetralix</i>
6460	tresetasti travnjaci <i>Troodosa</i>
Cretovi	
7110	aktivni nadignuti cretovi
7120	degradirani nadignuti cretovi kod kojih je moguća prirodna obnova
7130	kompleksni cretovi
7140	prijelazni cretovi
7150	depresije na tresetnoj podlozi <i>Rhynchosporion</i>
7160	fenoskandinavski mineralni izvori i izvorski ritovi
7210	bazofilni cretovi s vrstama <i>Cladium mariscus</i> i <i>Caricion davallianae</i>
7220	sedrotvorni izvori (<i>Cratoneurion</i>)
7230	bazofilni cretovi
7240	planinske pionirske sastojine sveze <i>Caricion bicoloris-atrofuscae</i>
7310	aapa cretovi
7320	palsa cretovi
Vlažne šume	
9080	fenoskandinavske listopadne močvarne šume
91D0	cretne šume

2. SKUPINA 2: TRAVNJACI I DRUGA PASTORALNA STANIŠTA

Ozna ka staniš nog tipa iz Prilo ga I. Direk tivi Vijeć a 92/43 /EEZ	Naziv stanišnog tipa iz Priloga I. Direktivi Vijeća 92/43/EEZ
Obalna staništa i sipine	
1630	obalne livade borealnog Baltika
21A0	<i>machair</i>
Vrištine i makije	
4030	europske suhe vrištine
4040	atlantske suhe vrištine s vrstom <i>Erica vagans</i>
4090	endemske oromediteranske vrištine sa štipavcem
5130	sastojine obične borovice <i>Juniperus communis</i> na vrištinama ili vapnenačkim travnjacima
8240	vapnenačke ploče
Travnjaci	
6110	travnjaci na vapnenačkom kamenjaru ili bazofilni travnjaci <i>Alyso-Sedion albi</i>
6120	suhi pješčani vapnenački travnjaci
6130	travnjaci <i>Violetalia calaminariae</i> na kalaminskoj podlozi
6140	silikatni travnjaci vrste <i>Festuca eskia</i> u Pirinejima
6150	silikatni alpski i borealni travnjaci
6160	oroiberijski travnjaci vrste <i>Festuca indigesta</i>
6170	planinski i predplaninski vapnenački travnjaci

6180	makaronezijski mezofilni travnjaci
6190	panonski kamenjarski travnjaci (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)
6210	poluprirodni suhi travnjaci i grmoliki facijes na vapnenačkoj podlozi (<i>Festuco-Brometalia</i>)
6220	pseudostepe s travama i jednogodišnjim svojama <i>Thero-Brachypodietea</i>
6230	travnjaci tvrdače <i>Nardus</i> bogati vrstama na silikatnoj podlozi u brdskom pojasu (i brežuljkastom pojasu kontinentalne Europe)
6240	subpanonski stepski travnjaci
6250	panonski stepski travnjaci na praporu
6260	panonske pješčane stepe
6270	fenoskandinavski nizinski suhi do srednje vlažni travnjaci bogati vrstama
6280	nordijske alvarske i predkambrijske zaravni od vapnenačkih stijena
62A0	istočni submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneratalia villosae</i>)
62B0	serpentinofilni travnjaci na Cipru
62C0	pontsko-sarmatske stepe
62D0	oromezijski acidofilni travnjaci
6410	livade <i>Molinia</i> na vapnenačkom, tresetnom ili glineno-muljevitoj tlu (<i>Molinion caeruleae</i>)
6420	mediteranske vlažne livade visokih zeleni <i>Molinio-Holoschoenion</i>
6510	nizinske livade košanice (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)
6520	planinske livade košanice
Deheze i šumovite livade	
6310	deheze sa zimzelenom vegetacijom <i>Quercus</i> spp.
6530	fenoskandinavske šumovite livade
9070	fenoskandinavski šumoviti pašnjaci

3. SKUPINA 3: RIJEKE, JEZERA TE ALUVIJALNA I OBALNA STANIŠTA

Oznaka stanišnog tipa iz Priloga I. Direktivi Vijeća 92/43/EEZ	Naziv stanišnog tipa iz Priloga I. Direktivi Vijeća 92/43/EEZ
Rijeke i jezera	
3110	oligotrofne vode koje sadržavaju vrlo malo minerala u pješčanim nizinama (<i>Littorelletalia uniflorae</i>)
3120	oligotrofne vode koje sadržavaju vrlo malo minerala uglavnom u pješčanim nizinama zapadnog Mediterana, sa svojatama roda <i>Isoetes</i> spp.
3130	oligotrofne do mezotrofne stajačice s vegetacijom <i>Littorelletea uniflorae</i> i/ili <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>
3140	tvrde oligo-mezotrofne vode s dnom obraslim svojatama paražina <i>Chara</i> spp.
3150	prirodna eutrofna jezera s vegetacijom sveze <i>Hydrocharition</i> ili <i>Magnopotamion</i>
3160	prirodna distrofična jezera i lokve
3170	mediteranske povremene lokve
3180	povremena krška jezera
3190	jezera u sadrenom kršu
31A0	naselja lotusa na transilvanijskim vrućim izvorima
3210	fenoskandinavske prirodne rijeke
3220	planinske rijeke i zeljasta vegetacija uz njihove obale
3230	drvenasta vegetacija s kebračem <i>Myricaria germanica</i> uz planinske rijeke
3240	drvenasta vegetacija sa sivkastom vrbom <i>Salix eleagnos</i> uz planinske rijeke
3250	mediteranski stalni riječni tokovi s vrstom <i>Glaucium flavum</i>
3260	vodni tokovi od ravničarske do planinske razine s vegetacijom <i>Ranunculion fluitantis</i> i <i>Callitricho-Batrachion</i>
3270	rijeke muljevitih obala s vegetacijom <i>Chenopodion rubri</i> p.p. i <i>Bidention</i> p.p.

3280	mediteranski stalni riječni tokovi s vegetacijom sveze <i>Paspalo-Agrostidion</i> zastirani sastojinama roda <i>Salix</i> i vrste <i>Populus alba</i>
3290	mediteranski povremeni riječni tokovi s vegetacijom sveze <i>Paspalo-Agrostidion</i>
32A0	sedrene barijere krških rijeka u dinarskim alpama
Aluvijalne livade	
6430	hidrofilne rubne ravničarske, planinske i alpske zajednice visokih zeleni
6440	aluvijalne livade <i>Cnidion dubii</i> u riječnim dolinama
6450	aluvijalne livade borealnih šuma četinjača
6540	submediteranski travnjaci sveze <i>Molinio-Hordeion secalini</i>
Aluvijalne/obalne šume	
9160	subatlantske i srednjoeuropske hrastove ili hrastovo-grabove šume <i>Carpinion betuli</i>
91E0	aluvijalne šume s vrstama <i>Alnus glutinosa</i> i <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
91F0	obalne miješane šume <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> i <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> ili <i>Fraxinus angustifolia</i> , duž velikih rijeka (<i>Ulmion minoris</i>)
92A0	galerije bijele vrbe <i>Salix alba</i> i bijele topole <i>Populus alba</i>
92B0	obalne sastojine na povremenim mediteranskim vodotocima s vrstom <i>Rhododendron ponticum</i> , svojatama roda <i>Salix</i> i drugima
92C0	šume vrste <i>Platanus orientalis</i> i <i>Liquidambar orientalis</i> (<i>Platanion orientalis</i>)
92D0	južne priobalne galerije i šikare (<i>Nerio-Tamaricetea</i> i <i>Securinegion tinctoriae</i>)
9370	šumarci palmi iz roda <i>Phoenix</i>

4. SKUPINA 4: ŠUME

Označka stanišnog tipa iz Priloga I. Direktivi Vijeća 92/43/EEZ	Naziv stanišnog tipa iz Priloga I. Direktivi Vijeća 92/43/EEZ
Borealne šume	
9010	zapadne tajge
9020	fenoskandinavske polusjeverne prirodne stare širokolisne listopadne šume (<i>Quercus</i> , <i>Tilia</i> , <i>Acer</i> , <i>Fraxinus</i> ili <i>Ulmus</i>) bogate epifitima
9030	prirodne šume prvog nasljednog stupnja na vulkanskoj obali
9040	nordijske subalpske/subarktičke šume s vrstom <i>Betula pubescens</i> subsp. <i>czerepanovii</i>
9050	fenoskandinavske šume bogate travama s vegetacijom <i>Picea abies</i>
9060	šume četinjača koje se nalaze na ili su povezane s glaciofluvijalnim eskerima
Šume umjerenog pojasa	
9110	bukove šume <i>Luzulo-Fagetum</i>
9120	atlanske acidofilne bukove šume s vegetacijom <i>Ilex</i> , a ponekad i <i>Taxus</i> u zoni grmlja (<i>Quercion robori-petraeae</i> ili <i>Ilici-Fagenion</i>)
9130	bukove šume <i>Asperulo-Fagetum</i>
9140	srednjoeuropske subalpske bukove šume sa svojnama roda <i>Acer</i> i planinskom kiselicom <i>Rumex arifolius</i>
9150	srednjoeuropske šume bukve <i>Cephalanthero-Fagion</i> na vapnencu
9170	hrastovo-grabove šume <i>Galio-Carpinetum</i>
9180	šume <i>Tilio-Acerion</i> na obroncima, točilima i u klancima

9190	stare hrastove acidofilne šume s lužnjakom <i>Quercus robur</i> na pješčanim nizinama
91A0	stare šume hrasta kitnjaka sa svojama roda <i>Ilex</i> i <i>Blechnum</i> na Britanskim otocima
91B0	termofilne šume vrste <i>Fraxinus angustifolia</i>
91G0	panonske šume s vrstama <i>Quercus petraea</i> i <i>Carpinus betulus</i>
91H0	panonske šume s vrstom <i>Quercus pubescens</i>
91I0	europsko-sibirске stepske šume sa svojama roda <i>Quercus</i> spp.
91J0	šume <i>Taxus baccata</i> Britanskih otoka
91K0	ilirске šume <i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion)
91L0	ilirске hrastovo-grabove šume (Erythronio-Carpinion)
91M0	panonsko-balkanske šume kitnjaka i sladuna
91P0	jelova šuma (<i>Abietetum polonicum</i>)
91Q0	kalcikolne šume <i>Pinus sylvestris</i> zapadnih Karpata
91R0	dinarske šume škotskog bora (<i>Genisto januensis-Pinetum</i>) na dolomitu
91S0	zapadnopontske bukove šume
91T0	srednjoeuropske šume škotskog bora, bogate lišajevima
91U0	borove šume sarmatske stepe
91V0	dacijske bukove šume (<i>Symphyto-Fagion</i>)
91W0	mezijske bukove šume
91X0	dobrudžanske bukove šume
91Y0	dacijske hrastove i grabove šume
91Z0	mezijske šume srebrne lipe
91AA	istočne šume bijelog hrasta
91BA	mezijske šume srebrne jele
91CA	šume škotskog bora planinskog vijenca Balkana i Rodopa
Mediterranske i makaronezijske šume	

9210	apeninske bukove šume s tisom <i>Taxus</i> i božikovinom <i>Ilex</i>
9220	apeninske bukove šume s običnom jelom <i>Abies alba</i> i bukove šume s vrstom <i>Abies nebrodensis</i>
9230	galicijsko-portugalske hrastove šume s lužnjakom <i>Quercus robur</i> i vrstom <i>Quercus pyrenaica</i>
9240	iberijske šume vrste <i>Quercus faginea</i> i <i>Quercus canariensis</i>
9250	šume vrste <i>Quercus trojana</i>
9260	šume vrste <i>Castanea sativa</i>
9270	grčke bukove šume s vrstom <i>Abies borisii-regis</i>
9280	šume vrste <i>Quercus frainetto</i>
9290	šume vrsta roda <i>Cupressus</i> (<i>Acero-Cupression</i>)
9310	egejske šume vrste <i>Quercus brachyphylla</i>
9320	šume masline i rogača (<i>Olea</i> i <i>Ceratonia</i>)
9330	šume vrste <i>Quercus suber</i>
9340	vazdazelene šume česmne <i>Quercus ilex</i> i <i>Quercus rotundifolia</i>
9350	šume vrste <i>Quercus macrolepis</i>
9360	makaronezijske lovorolisne šume (<i>Laurus</i> , <i>Ocotea</i>)
9380	šume božikovine <i>Ilex aquifolium</i>
9390	makija i niska šumska vegetacija s vegetacijom <i>Quercus alnifolia</i>
93A0	šumovita područja s vrstom <i>Quercus infectoria</i> (<i>Anagyro foetidae-Quercetum infectoriae</i>)
Brdske šume četinjača	
9410	acidofilne šume <i>Picea</i> na razinama od planinskih do alpskih (<i>Vaccinio-Piceetea</i>)
9420	alpske šume <i>Larix decidua</i> i/ili <i>Pinus cembra</i>
9430	predplaninske i planinske šume vrste <i>Pinus uncinata</i>
9510	južnoapeninske šume vrste <i>Abies alba</i>
9520	šume vrste <i>Abies pinsapo</i>

9530	(sub)mediteranske borove šume s endemičnim crnim borom
9540	mediteranske borove šume s endemičnim primorskim borom
9550	kanarske šume endemičnih borova
9560	endemične šume sa svojama roda <i>Juniperus</i> spp.
9570	šume s vrstom <i>Tetraclinis articulata</i>
9580	mediteranske šume tise <i>Taxus baccata</i>
9590	šume <i>Cedrus brevifolia</i> (<i>Cedrosetum brevifoliae</i>)
95A0	borove šume visokog oromediteranskog područja

5. SKUPINA 5: STEPE, VRIŠTINE I MAKIJE

Ozna ka staniš nog tipa iz Prilo ga I. Direk tivi Vijeć a 92/43 /EEZ	Naziv stanišnog tipa iz Priloga I. Direktivi Vijeća 92/43/EEZ
Slane i sadrene stepe	
1430	halofilno-nitrofilna vegetacija grmova (<i>Pegano-Salsoletea</i>)
1510	mediteranske slane stepe (<i>Limonietalia</i>)
1520	iberijska vegetacija na sadri (<i>Gypsophiletalia</i>)
Vrištine i makije umjerenog pojasa	
4050	endemske makaronezijske vrištine
4060	planinske i borealne vrištine
4070	klekovina bora krivulja (<i>Pinus mugo</i>) s dlakavim pjenišnikom (<i>Mugo-Rhododendron hirsutum</i>)

4080	subarktička makija sa svojama roda <i>Salix</i> spp.
40A0	subkontinentalna peripanonska makija
40B0	šikare vrste <i>Potentilla fruticosa</i> u Rodopima
40C0	pontsko-sarmatske listopadne šikare
Tvrđolisne makije (<i>matorral</i>)	
5110	postojane kserotermofilne sastojine s vrstom <i>Buxus sempervirens</i> na kamenitim kosinama (<i>Berberidion</i> p.p.)
5120	planinske sastojine vrste <i>Cytisus purgans</i>
5140	sastojine vrste <i>Cistus palhinhae</i> na primorskim vlažnim vrištinama
5220	šumolika tvrđolisna makija sa svojama roda <i>Zyziphus</i>
5230	šumolika tvrđolisna makija s lovorom <i>Laurus nobilis</i>
5310	šikare lovora <i>Laurus nobilis</i>
5320	niske sastojine svojiti roda <i>Euphorbia</i> uz grebene i strmce
5330	termomediteranska i pretpustinjska makija
5410	zapadnomediteranska frigana na vrhovima klifova (<i>Astragalo-Plantaginetum subulatae</i>)
5420	frigane vrste <i>Sarcopoterium spinosum</i>
5430	endemske frigane <i>Euphorbio-Verbascion</i>

6. SKUPINA 6: STJENOVITA STANIŠTA I SIPINE

Oznaka stanišnog tipa iz Priloga I. Direktivi Vijeća 92/43/EEZ	Naziv stanišnog tipa iz Priloga I. Direktivi Vijeća 92/43/EEZ
Morski grebeni i strmci, plaže i otočići	
1210	vegetacija pretežno jednogodišnjih halofita na obalama s organskim nanosima
1220	višegodišnja vegetacija kamenih obala

1230	vegetacijom obrasli morski grebeni i strmci atlantskih i baltičkih obala
1240	mediteranski grebeni i strmci obrasli endemičnim svojama roda <i>Limonium</i> spp.
1250	vegetacijom obrasli morski grebeni s endemičnom florom makaronezijskih obala
1610	baltički eskerski otoci s vegetacijom pješčanih, stjenovitih i šljunčanih obala i sublitoralnom vegetacijom
1620	otočići i mali otoci borealnog Baltika
1640	pješčane plaže borealnog Baltika s višegodišnjom vegetacijom
Obalne i kontinentalne sipine	
2110	obalne pomične sipine u nastajanju
2120	pomične priobalne sipine s vrstom <i>Ammophila arenaria</i> („bijeke dine”)
2130	nepomične obalne sipine obrasle zeljastom vegetacijom („sive dine”)
2140	dekalificirane nepomične sipine s vrstom <i>Empetrum nigrum</i>
2150	atlantske dekalificirane nepomične sipine (<i>Calluno-Ulicetea</i>)
2160	sipine s vrstom <i>Hippophaë rhamnoides</i>
2170	sipine s vrstom <i>Salix repens</i> ssp. <i>argentea</i> (<i>Salicion arenariae</i>)
2180	šumom obrasle sipine atlantske, kontinentalne i borealne regije
2190	vlažna uleknuća sipina
2210	nepomične sipine na plažama obrasle vegetacijom sveze <i>Crucianellion maritimae</i>
2220	sipine s vrstom <i>Euphorbia terracina</i>
2230	travnjaci reda <i>Malcolmietalia</i> na sipinama
2240	travnjaci na sipinama s jednogodišnjom vegetacijom reda <i>Brachypodietalia</i>
2250	obalne sipine sa svojama roda <i>Juniperus</i> spp.
2260	tvrdolisne makije <i>Cisto-Lavenduletalia</i> na sipinama
2270	šumom prekrivene sipine s pinijom <i>Pinus pinea</i> i/ili primorskim borom <i>Pinus pinaster</i>

2310	suhe pješčane vrištine sa svojama roda <i>Calluna</i> i <i>Genista</i>
2320	suhe pješčane vrištine sa svojama roda <i>Calluna</i> i vrstom <i>Empetrum nigrum</i>
2330	kontinentalne sipine s otvorenim travnjacima i svojama roda <i>Corynephorus</i> i <i>Agrostis</i>
2340	kontinentalne panonske sipine
91N0	vrištine panonskih kopnenih pješčanih sipina (<i>Junipero-Populetum albae</i>)
Stjenovita staništa	
8110	silikatna točila na razinama od planinskih do snježnih (<i>Androsacetalia alpinae</i> i <i>Galeopsietalia ladani</i>)
8120	vapnenačka točila na razinama od planinskih do snježnih (<i>Thlaspietea rotundifolii</i>)
8130	zapadnomediteranska i termofilna točila
8140	istočnomediteranska točila
8150	silikatna točila srednjoeuropskih visoravni
8160	srednjoeuropska vapnenačka točila na brdskim i planinskim razinama
8210	obronci vapnenačkih stijena s hazmofitskom vegetacijom
8220	obronci silikonskih stijena s hazmofitskom vegetacijom
8230	silikonske stijene s pionirskom vegetacijom <i>Sedo-Scleranthion</i> ili <i>Sedo albi-Veronicion dillenii</i>
8310	špilje i jame zatvorene za javnost
8320	polja lave i prirodne špilje/jame u lavi
8340	stalni ledenjaci

PRILOG II.
MORSKI EKOSUSTAVI – STANIŠNI TIPOVI I SKUPINE STANIŠNIH TIPOVA IZ
ČLANKA 5. STAVAKA 1. I 2.

Popis u nastavku uključuje morske stanišne tipove iz članka 5. stavaka 1. i 2. te sedam skupina tih stanišnih tipova, odnosno 1. dna prekrivena morskom travom, 2. šume makroalgi, 3. naselja školjkaša, 4. dna prekrivena maerlom, 5. dna prekrivena spužvama i koraljima te koraligenska dna, 6. izvori i prodori i 7. meki sedimenti (dubina veća od 1 000 metara). Prikazana je i poveznica sa stanišnim tipovima navedenima u Prilogu I. Direktivi 92/43/EEZ.

Primijenjena klasifikacija morskih stanišnih tipova, razvrstanih prema biogeografskim regijama, izrađena je u skladu s europskim informacijskim sustavom o prirodi (EUNIS), kako ga je Europska agencija za okoliš (EEA) revidirala 2022. s obzirom na tipologiju morskih staništa. Informacije o povezanim staništima navedenima u Prilogu I. Direktivi Vijeća 92/43/EEZ temelje se na usporedbi koju je EEA objavila 2021.¹

1. SKUPINA 1: DNA PREKRIVENA MORSKOM TRAVOM

Oznaka u EUNIS-u	Naziv stanišnog tipa u EUNIS-u	Povezana oznaka stanišnog tipa iz Priloga I. Direktivi Vijeća 92/43/EEZ
Atlantski ocean		
MA522	dna prekrivena morskom travom na atlantskim litoralnim pijescima	1140; 1160
MA623	dna prekrivena morskom travom na atlantskim litoralnim muljevima	1140; 1160
MB522	dna prekrivena morskom travom na atlantskim infralitoralnim pijescima	1110; 1150; 1160
Baltičko more		
MA332	baltički hidrolitoralni krupnozrnasti sedimenti obilježeni potopljenom vegetacijom	1130; 1160; 1610; 1620
MA432	baltički hidrolitoralni miješani sedimenti obilježeni potopljenom vegetacijom	1130; 1140; 1160; 1610
MA532	baltički hidrolitoralni pijesci obilježeni potopljenim ukorijenjenim biljkama	1130; 1140; 1160; 1610

¹ [Klasifikacija morskih staništa prema EUNIS-u za 2022. Europska agencija za okoliš.](#)

MA632	baltički hidrolitoralni muljevi u kojima prevladavaju potopljene ukorijenjene biljke	1130; 1140; 1160; 1650
MB332	baltički infralitoralni krupnozrnasti sedimenti obilježeni potopljenim ukorijenjenim biljkama	1110; 1160
MB432	baltički infralitoralni miješani sedimenti obilježeni potopljenim ukorijenjenim biljkama	1110; 1160; 1650
MB532	baltički infralitoralni pijesci obilježeni potopljenim ukorijenjenim biljkama	1110; 1130; 1150; 1160
MB632	baltički infralitoralni muljeviti sedimenti obilježeni potopljenim ukorijenjenim biljkama	1130; 1150; 1160; 1650
Crno more		
MB546	morske trave i rizomatske livade algi u infralitoralnim muljevitim pijescima pod utjecajem slatke vode iz Crnog mora	1110; 1130; 1160
MB547	livade morskih trava na umjereno izloženim čistim pijescima gornjeg infralitorala Crnog mora	1110; 1160
MB548	livade morskih trava na pijescima donjeg infralitorala Crnog mora	1110; 1160
Sredozemno more		
MB252	biocenoza posidonije <i>Posidonia oceanica</i>	1120
MB2521	ekomorfoza trakastih livada posidonije <i>Posidonia oceanica</i>	1120; 1130; 1160
MB2522	ekomorfoza livada posidonije <i>Posidonia oceanica</i> na barijernim koraljnim grebenima	1120; 1130; 1160
MB2523	facijes mrtvih naslaga rizoma posidonije <i>Posidonia oceanica</i> bez epiflore	1120; 1130; 1160
MB2524	asocijacija s vrstom <i>Caulerpa prolifera</i> na naseljima posidonije	1120; 1130; 1160
MB5521	asocijacija s vrstom <i>Cymodocea nodosa</i> na sitnim ujednačenim pijescima	1110; 1130; 1160
MB5534	asocijacija s vrstom <i>Cymodocea nodosa</i> na površinskim muljevitim pijescima u zaštićenim vodama	1110; 1130; 1160
MB5535	asocijacija s vrstom <i>Zostera noltei</i> na površinskim muljevitim pijescima u zaštićenim vodama	1110; 1130; 1160

MB5541	asocijacija s vrstama <i>Ruppia cirrhosa</i> i/ili <i>Ruppia maritima</i> na pijescima	1110; 1130; 1160
MB5544	asocijacija s vrstom <i>Zostera noltei</i> u eurihalinom i euritermalnom okolišu na pijescima	1110; 1130; 1160
MB5545	asocijacija s vrstom <i>Zostera marina</i> u eurihalinom i euritermalnom okolišu	1110; 1130; 1160

2. SKUPINA 2: ŠUME MAKROALGI

Oznaka u EUNIS-u	Naziv stanišnog tipa u EUNIS-u	Povezane oznake iz Priloga I. Direktivi o staništima
Atlantski ocean		
MA123	zajednice morskih trava na atlantskim litoralnim stijenama sa stalnim salinitetom	1160; 1170; 1130
MA125	fukoidi na atlantskim litoralnim stijenama s promjenjivim salinitetom	1170; 1130
MB121	zajednice kelpa i morskih trava na atlantskim infralitoralnim stijenama	1170; 1160
MB123	zajednice kelpa i morskih trava na atlantskim infralitoralnim stijenama na koje utječu ili koje remete sedimenti	1170; 1160
MB124	zajednice kelpa na atlantskim infralitoralnim stijenama s promjenjivim salinitetom	1170; 1130; 1160
MB321	zajednice kelpa i morskih trava na atlantskim infralitoralnim krupnozrnastim sedimentima	1160
MB521	zajednice kelpa i morskih trava na atlantskim infralitoralnim pijescima	1160
MB621	vegetacijom obrasle zajednice na atlantskim infralitoralnim muljevima	1160
Baltičko more		
MA131	baltičke hidrolitoralne stijene i kamenje obilježeni višegodišnjim algama	1160; 1170; 1130; 1610; 1620
MB131	višegodišnje alge na baltičkim infralitoralnim stijenama i kamenju	1170; 1160

MB232	baltička infralitoralna dna obilježena šljunkom s ljušturim elementima	1160; 1110
MB333	baltički infralitoralni krupnozrnasti sedimenti obilježeni višegodišnjim algama	1110; 1160
MB433	baltički infralitoralni miješani sedimenti obilježeni višegodišnjim algama	1110; 1130; 1160; 1170
Crno more		
MB144	izložene stijene gornjeg infralitorala Crnog mora prekrivene smeđim algama na kojima prevladavaju dagnje	1170; 1160
MB149	umjereno izložene stijene gornjeg infralitorala Crnog mora prekrivene smeđim algama na kojima prevladavaju dagnje	1170; 1160
MB14A	smeđe i druge alge na dobro osvijetljenim zaštićenim stijenama gornjeg infralitorala Crnog mora	1170; 1160
Sredozemno more		
MA1548	asocijacija s vrstom <i>Fucus virsoides</i>	1160; 1170
MB1512	asocijacija s vrstama <i>Cystoseira tamariscifolia</i> i <i>Saccorhiza polyschides</i>	1170; 1160
MB1513	asocijacija s vrstom <i>Cystoseira amentacea</i> (var. <i>amentacea</i> , var. <i>stricta</i> , var. <i>spicata</i>)	1170; 1160
MB151F	asocijacija s vrstom <i>Cystoseira brachycarpa</i>	1170; 1160
MB151G	asocijacija s vrstom <i>Cystoseira crinita</i>	1170; 1160
MB151H	asocijacija s vrstom <i>Cystoseira crinitophylla</i>	1170; 1160
MB151J	asocijacija s vrstom <i>Cystoseira sauvageauana</i>	1170; 1160
MB151K	asocijacija s vrstom <i>Cystoseira spinosa</i>	1170; 1160
MB151L	asocijacija s vrstom <i>Sargassum vulgare</i>	1170; 1160
MB151M	asocijacija s vrstom <i>Dictyopteris polypodioides</i>	1170; 1160
MB151W	asocijacija s vrstom <i>Cystoseira compressa</i>	1170; 1160
MB1524	asocijacija s vrstom <i>Cystoseira barbata</i>	1170; 1160
MC1511	asocijacija s vrstom <i>Cystoseira zosteroides</i>	1170; 1160
MC1512	asocijacija s vrstom <i>Cystoseira usneoides</i>	1170; 1160

MC1513	asocijacija s vrstom <i>Cystoseira dubia</i>	1170; 1160
MC1514	asocijacija s vrstom <i>Cystoseira corniculata</i>	1170; 1160
MC1515	asocijacija s vrstom <i>Sargassum</i> spp.	1170; 1160
MC1518	asocijacija s vrstom <i>Laminaria ochroleuca</i>	1170; 1160
MC3517	asocijacija s vrstom <i>Laminaria rodriguezii</i> na detritusnim dnima	1160

3. SKUPINA 3: NASELJA ŠKOLJKAŠA

Oznaka u EUNIS-u	Naziv stanišnog tipa u EUNIS-u	Povezane oznake iz Priloga I. Direktivi o staništima
Atlantski ocean		
MA122	zajednice vrste <i>Mytilus edulis</i> i/ili vitičara na atlantskim litoralnim stijenama izloženima valovima	1160; 1170
MA124	zajednice dagnji i/ili vitičara s morskim travama na atlantskim litoralnim stijenama	1160; 1170
MA227	grebeni školjkaša u atlantskoj litoralnoj zoni	1170; 1140
MB222	grebeni školjkaša u atlantskoj infralitoralnoj zoni	1170; 1130; 1160
MC223	grebeni školjkaša u atlantskoj cirkalitoralnoj zoni	1170
Baltičko more		
MB231	baltička infralitoralna dna na kojima prevladavaju epibentički školjkaši	1170; 1160
MC231	baltička cirkalitoralna dna na kojima prevladavaju epibentički školjkaši	1170; 1160; 1110
MD231	baltička cirkalitoralna biogena dna otvorenog mora obilježena epibentičkim školjkašima	1170
MD232	baltička cirkalitoralna šljunkovita dna otvorenog mora s ljuštunim elementima obilježena školjkašima	1170
MD431	baltička cirkalitoralna mješovita dna otvorenog mora obilježena makroskopskim epibentičkim biotičkim strukturama	

MD531	baltički cirkalitoralni pijesci otvorenog mora obilježeni makroskopskim epibentičkim biotičkim strukturama	
MD631	baltički cirkalitoralni muljevi otvorenog mora obilježeni epibentičkim školjkašima	
Crno more		
MB141	donje infralitoralne stijene Crnog mora na kojima prevladavaju beskralježnjaci	1170
MB143	izložene stijene gornjeg infralitorala Crnog mora prekrivene folioznim algama (bez smeđih algi) na kojima prevladavaju dagnje	1170; 1160
MB148	umjereno izložene stijene gornjeg infralitorala Crnog mora prekrivene folioznim algama (osim smeđih algi) na kojima prevladavaju dagnje	1170; 1160
MB242	naselja dagnji u infralitoralnoj zoni Crnog mora	1170; 1130; 1160
MB243	grebeni kamenica na stijenama donjeg infralitorala Crnog mora	1170
MB642	infralitoralni terigeni muljevi Crnog mora	1160
MC141	cirkalitoralne stijene Crnog mora na kojima prevladavaju beskralježnjaci	1170
MC241	naselja dagnji u cirkalitoralnim terigenim muljevima Crnog mora	1170
MC645	muljevi donjeg cirkalitorala Crnog mora	
Sredozemno more		
MA1544	facijes s vrstom <i>Mytilus galloprovincialis</i> u vodama obogaćenima organskom tvari	1160; 1170
MB1514	facijes s vrstom <i>Mytilus galloprovincialis</i>	1170; 1160

4. SKUPINA 4: DNA PREKRIVENA MAERLOM

Oznaka u EUNIS-u	Naziv stanišnog tipa u EUNIS-u	Povezane oznake iz Priloga I. Direktivi o staništima
Atlantski ocean		

MB322	dna prekrivena maerlom na atlantskim infralitoralnim krupnozrnastim sedimentima	1110; 1160
MB421	dna prekrivena maerlom na atlantskim infralitoralnim miješanim sedimentima	1110; 1160
MB622	dna prekrivena maerlom na atlantskim infralitoralnim muljevitim sedimentima	1110; 1160
Sredozemno more		
MB3511	asocijacija s rodolitima na krupnozrnastim pijescima i sitnom šljunku koji se miješaju pod utjecajem valova	1110; 1160
MB3521	asocijacija s rodolitima na krupnozrnastim pijescima i sitnom šljunku pod utjecajem pridnenih struja	1110; 1160
MB3522	asocijacija s maerlom (= asocijacija s vrstama <i>Lithothamnion corallioides</i> i <i>Phymatolithon calcareum</i>) na mediteranskim krupnozrnastim pijescima i šljunku	1110; 1160
MC3521	asocijacija s rodolitima na obalnim detritusnim dnima	1110
MC3523	asocijacija s maerlom (<i>Lithothamnion corallioides</i> i <i>Phymatolithon calcareum</i>) na obalnim detritusnim dnima	1110

5. SKUPINA 5: DNA PREKRIVENA SPUŽVAMA I KORALJIMA TE KORALIGENSKA DNA

Oznaka u EUNIS-u	Naziv stanišnog tipa u EUNIS-u	Povezane oznake iz Priloga I. Direktivi o staništima
Atlantski ocean		
MC121	zajednice faune u busenastim algama na atlantskim cirkalitoralnim stijenama	1170
MC124	zajednice faune na atlantskim cirkalitoralnim stijenama s promjenjivim salinitetom	1170; 1130
MC126	zajednice atlantskih cirkalitoralnih špilja i udubina	8330; 1170
MC222	hladnomorski koraljni grebeni u atlantskoj cirkalitoralnoj zoni	1170
MD121	zajednice spužvi na atlantskim cirkalitoralnim stijenama otvorenog mora	1170

MD221	hladnomorski koraljni grebeni u atlantskoj cirkalitoralnoj zoni otvorenog mora	1170
ME122	zajednice spužvi na stijenama atlantskog gornjeg batijala	1170
ME123	mješovite hladnomorske zajednice koralja na stijenama atlantskog gornjeg batijala	1170
ME221	hladnomorski koraljni greben na stijenama atlantskog gornjeg batijala	1170
ME322	mješovite hladnomorske zajednice koralja na krupnozrnastim sedimentima atlantskog gornjeg batijala	
ME324	nakupine spužvi na krupnozrnastim sedimentima atlantskog gornjeg batijala	
ME422	nakupine spužvi na miješanim sedimentima atlantskog gornjeg batijala	
ME623	nakupine spužvi na muljevima atlantskog gornjeg batijala	
ME624	uspravno polje koralja na muljevima atlantskog gornjeg batijala	
MF121	mješovite hladnomorske zajednice koralja na stijenama atlantskog donjeg batijala	1170
MF221	hladnomorski koraljni greben na stijenama atlantskog donjeg batijala	1170
MF321	mješovite hladnomorske zajednice koralja na krupnozrnastim sedimentima atlantskog donjeg batijala	
MF622	nakupine spužvi na muljevima atlantskog donjeg batijala	
MF623	uspravno polje koralja na muljevima atlantskog donjeg batijala	
Baltičko more		
MB138	baltičke infralitoralne stijene i kamenje obilježeni epibentičkim spužvama	1170; 1160
MB43A	baltički infralitoralni miješani sedimenti obilježeni epibentičkim spužvama (<i>Porifera</i>)	1160; 1170
MC133	baltičke cirkalitoralne stijene i kamenje obilježeni epibentičkim žarnjacima	1170; 1160

MC136	baltičke cirkalitoralne stijene i kamenje obilježeni epibentičkim spužvama	1170; 1160
MC433	baltički cirkalitoralni miješani sedimenti obilježeni epibentičkim žarnjacima	1160; 1170
MC436	baltički cirkalitoralni miješani sedimenti obilježeni epibentičkim spužvama	1160
Crno more		
MD24	crnomorska cirkalitoralna biogena staništa otvorenog mora	1170
ME14	stijene gornjeg batijala Crnog mora	1170
ME24	biogena staništa gornjeg batijala Crnog mora	1170
MF14	stijene donjeg batijala Crnog mora	1170
Sredozemno more		
MB151E	facijes s vrstom <i>Cladocora caespitosa</i>	1170; 1160
MB151Q	facijes s vrstom <i>Astroides calycularis</i>	1170; 1160
MB151 α	facijes i asocijacija koraligene biocenoze (u enklavi)	1170; 1160
MC1519	facijes s vrstom <i>Eunicella cavolini</i>	1170; 1160
MC151A	facijes s vrstom <i>Eunicella singularis</i>	1170; 1160
MC151B	facijes s vrstom <i>Paramuricea clavata</i>	1170; 1160
MC151E	facijes s vrstom <i>Leptogorgia sarmentosa</i>	1170; 1160
MC151F	facijes s vrstom <i>Anthipatella subpinnata</i> i prorijeđenim crvenim algama	1170; 1160
MC151G	facijes s velikim spužvama i prorijeđenim crvenim algama	1170; 1160
MC1522	facijes s vrstom <i>Corallium rubrum</i>	8330; 1170
MC1523	facijes s vrstom <i>Leptopsammia pruvoti</i>	8330; 1170
MC251	koraligene platforme	1170
MC6514	facijes ljepljivih muljeva s vrstama <i>Alcyonium palmatum</i> i <i>Parastichopus regalis</i> na cirkalitoralnim muljevima	1160
MD151	biocenoza mediteranskih stijena uz rub epikontinentalnog pojasa	1170

MD25	mediteranska cirkalitoralna biogena staništa otvorenog mora	1170
MD6512	facijes ljepljivih muljeva s vrstama <i>Alcyonium palmatum</i> i <i>Parastichopus regalis</i> na muljevima donjeg cirkalitorala	
ME1511	grebeni vrste <i>Lophelia pertusa</i> mediteranskog gornjeg batijala	1170
ME1512	grebeni vrste <i>Madrepora oculata</i> mediteranskog gornjeg batijala	1170
ME1513	grebeni vrste <i>Madrepora oculata</i> i <i>Lophelia pertusa</i> mediteranskog gornjeg batijala	1170
ME6514	facijes s vrstom <i>Pheronema carpenteri</i> mediteranskog gornjeg batijala	
MF1511	grebeni vrste <i>Lophelia pertusa</i> mediteranskog donjeg batijala	1170
MF1512	grebeni vrste <i>Madrepora oculata</i> mediteranskog donjeg batijala	1170
MF1513	grebeni vrste <i>Madrepora oculata</i> i <i>Lophelia pertusa</i> mediteranskog donjeg batijala	1170
MF6511	facijes pjeskovitih muljeva mediteranskog donjeg batijala s vrstom <i>Thenea muricata</i>	
MF6513	facijes tvrdih muljeva mediteranskog donjeg batijala s vrstom <i>Isidella elongata</i>	

6. SKUPINA 6: IZVORI I PRODORI

Oznaka u EUNIS-u	Naziv stanišnog tipa u EUNIS-u	Povezane oznake iz Priloga I. Direktivi o staništima
Atlantski ocean		
MB128	izvori i prodori u atlantskim infralitoralnim stijenama	1170; 1160; 1180
MB627	izvori i prodori u atlantskim infralitoralnim muljevima	1130; 1160
MC127	izvori i prodori u atlantskim cirkalitoralnim stijenama	1170; 1180
MC622	izvori i prodori u atlantskim cirkalitoralnim muljevima	1160

MD122	izvori i prodori u atlantskim cirkalitoralnim stijenama otvorenog mora	1170
MD622	izvori i prodori u atlantskim cirkalitoralnim muljevima otvorenog mora	

7. SKUPINA 7: MEKI SEDIMENTI (DUBINA VEĆA OD 1 000 METARA)

Oznaka u EUNIS-u	Naziv stanišnog tipa u EUNIS-u	Povezane oznake iz Priloga I. Direktivi o staništima
Atlantski ocean		
MA32	atlantski litoralni krupnozrnasti sedimenti	1130; 1160
MA42	atlantski litoralni miješani sedimenti	1130; 1140; 1160
MA52	atlantski litoralni pijesci	1130; 1140; 1160
MA62	atlantski litoralni muljevi	1130; 1140; 1160
MB32	atlantski infralitoralni krupnozrnasti sedimenti	1110; 1130; 1160
MB42	atlantski infralitoralni miješani sedimenti	1110; 1130; 1150; 1160
MB52	atlantski infralitoralni pijesci	1110; 1130; 1150; 1160
MB62	atlantski infralitoralni muljevi	1110; 1130; 1160
MC32	atlantski cirkalitoralni krupnozrnasti sedimenti	1110; 1160
MC42	atlantski cirkalitoralni miješani sedimenti	1110; 1160
MC52	atlantski cirkalitoralni pijesci	1110; 1160
MC62	atlantski cirkalitoralni muljevi	1160
MD32	atlantski cirkalitoralni krupnozrnasti sedimenti otvorenog mora	
MD42	atlantski cirkalitoralni miješani sedimenti otvorenog mora	
MD52	atlantski cirkalitoralni pijesci otvorenog mora	
MD62	atlantski cirkalitoralni muljevi otvorenog mora	
ME32	atlantski krupnozrnasti sedimenti gornjeg batijala	

ME42	atlantski miješani sedimenti gornjeg batijala	
ME52	atlantski pijesci gornjeg batijala	
ME62	atlantski muljevi gornjeg batijala	
MF32	atlantski krupnozrnasti sedimenti donjeg batijala	
MF42	atlantski miješani sedimenti donjeg batijala	
MF52	atlantski pijesci donjeg batijala	
MF62	atlantski muljevi donjeg batijala	
Baltičko more		
MA33	baltički hidrolitoralni krupnozrnasti sedimenti	1130; 1160; 1610; 1620
MA43	baltički hidrolitoralni miješani sedimenti	1130; 1140; 1160; 1610
MA53	baltički hidrolitoralni pijesci	1130; 1140; 1160; 1610
MA63	baltički hidrolitoralni muljevi	1130; 1140; 1160; 1650
MB33	baltički infralitoralni krupnozrnasti sedimenti	1110; 1150; 1160
MB43	baltički infralitoralni miješani sedimenti	1110; 1130; 1150; 1160; 1170; 1650
MB53	baltički infralitoralni pijesci	1110; 1130; 1150; 1160
MB63	baltički infralitoralni muljevi	1130; 1150; 1160; 1650
MC33	baltički cirkalitoralni krupnozrnasti sedimenti	1110; 1160
MC43	baltički cirkalitoralni miješani sedimenti	1160; 1170
MC53	baltički cirkalitoralni pijesci	1110; 1160
MC63	baltički cirkalitoralni muljevi	1160; 1650
MD33	baltički cirkalitoralni krupnozrnasti sedimenti otvorenog mora	
MD43	baltički cirkalitoralni miješani sedimenti otvorenog mora	

MD53	baltički cirkalitoralni pijesci otvorenog mora	
MD63	baltički cirkalitoralni muljevi otvorenog mora	
Crno more		
MA34	litoralni krupnozrnasti sedimenti Crnog mora	1160
MA44	litoralni miješani sedimenti Crnog mora	1130; 1140; 1160
MA54	litoralni pijesci Crnog mora	1130; 1140; 1160
MA64	litoralni muljevi Crnog mora	1130; 1140; 1160
MB34	infralitoralni krupnozrnasti sedimenti Crnog mora	1110; 1160
MB44	infralitoralni miješani sedimenti Crnog mora	1110; 1170
MB54	infralitoralni pijesci Crnog mora	1110; 1130; 1160
MB64	infralitoralni muljevi Crnog mora	1130; 1160
MC34	cirkalitoralni krupnozrnasti sedimenti Crnog mora	1160
MC44	cirkalitoralni miješani sedimenti Crnog mora	
MC54	cirkalitoralni pijesci Crnog mora	1160
MC64	cirkalitoralni muljevi Crnog mora	1130; 1160
MD34	crnomorski cirkalitoralni krupnozrnasti sedimenti otvorenog mora	
MD44	crnomorski cirkalitoralni miješani sedimenti otvorenog mora	
MD54	crnomorski cirkalitoralni pijesci otvorenog mora	
MD64	crnomorski cirkalitoralni muljevi otvorenog mora	
Sredozemno more		
MA35	mediteranski litoralni krupnozrnasti sedimenti	1160; 1130
MA45	mediteranski litoralni miješani sedimenti	1140; 1160
MA55	mediteranski litoralni pijesci	1130; 1140; 1160
MA65	mediteranski litoralni muljevi	1130; 1140; 1150; 1160
MB35	mediteranski infralitoralni krupnozrnasti sedimenti	1110; 1160

MB45	mediteranski infralitoralni miješani sedimenti	
MB55	mediteranski infralitoralni pijesci	1110; 1130; 1150; 1160
MB65	mediteranski infralitoralni muljevi	1130; 1150
MC35	mediteranski cirkalitoralni krupnozrnasti sedimenti	1110; 1160
MC45	mediteranski cirkalitoralni miješani sedimenti	
MC55	mediteranski cirkalitoralni pijesci	1110; 1160
MC65	mediteranski cirkalitoralni muljevi	1130; 1160
MD35	mediteranski cirkalitoralni krupnozrnasti sedimenti otvorenog mora	
MD45	mediteranski cirkalitoralni miješani sedimenti otvorenog mora	
MD55	mediteranski cirkalitoralni pijesci otvorenog mora	
MD65	mediteranski cirkalitoralni muljevi otvorenog mora	
ME35	mediteranski krupnozrnasti sedimenti gornjeg batijala	
ME45	mediteranski miješani sedimenti gornjeg batijala	
ME55	mediteranski pijesci gornjeg batijala	
ME65	mediteranski muljevi gornjeg batijala	
MF35	mediteranski krupnozrnasti sedimenti donjeg batijala	
MF45	mediteranski miješani sedimenti donjeg batijala	
MF55	mediteranski pijesci donjeg batijala	
MF65	mediteranski muljevi donjeg batijala	

PRILOG III.

MORSKE VRSTE IZ ČLANKA 5. STAVKA 3.

- (1) pilašica vrste *Anoxypristis cuspidata*;
- (2) pilašica vrste *Pristis clavata*;
- (3) pilašica vrste *Pristis pectinata*;
- (4) pilašica vrste *Pristis pristis*;
- (5) pilašica vrste *Pristis zijsron*;
- (6) psina golema (*Cetorhinus maximus*) i velika bijela psina (*Carcharodon carcharias*);
- (7) glatki kostelj crnac (*Etmopterus pusillus*);
- (8) grebenska manta (*Manta alfredi*);
- (9) divovska manta (*Mobula birostris*);
- (10) golub uhan (*Mobula mobular*);
- (11) raža vrste *Mobula rochebrunei*;
- (12) raža vrste *Mobula japanica*;
- (13) raža vrste *Mobula thurstoni*;
- (14) raža vrste *Mobula eregoodootenkee*;
- (15) raža vrste *Mobula munkiana*;
- (16) raža vrste *Mobula tarapacana*;
- (17) raža vrste *Mobula kuhlii*;
- (18) raža vrste *Mobula hypostoma*;
- (19) norveška raža (*Raja (Dipturus) nidarosiensis*);
- (20) bijela raža (*Raja alba*);
- (21) ražopsi (*Rhinobatidae*);
- (22) sklat sivac (*Squatina squatina*);
- (23) losos (*Salmo salar*);
- (24) morska pastrva (*Salmo trutta*);
- (25) ozimica (*Coregonus oxyrhynchus*).

PRILOG IV.

POPIS POKAZATELJA BIORAZNOLIKOSTI ZA POLJOPRIVREDNE EKOSUSTAVE IZ ČLANKA 9. STAVKA 2.

Pokazatelj	Opis, jedinice i metodologija za određivanje i praćenje pokazatelja
Indeks populacije travnjačkih leptira	<p>Opis: pokazatelj čine vrste koje se smatraju karakterističnima za europske travnjake i pojavljuju se u velikom dijelu Europe te su obuhvaćene većinom programa za praćenje leptira. Temelji se na geometrijskoj sredini kretanja za pojedine vrste.</p> <p>Jedinica: indeks.</p> <p>Metodologija: kako ju je izradila i upotrebljava je organizacija Butterfly Conservation Europe, Van Swaay, C.A.M, <i>Assessing Butterflies in Europe – Butterfly Indicators 1990-2018</i> (Procjena leptira u Europi – pokazatelji za leptire za razdoblje 1990.–2018.), tehničko izvješće, Butterfly Conservation Europe, 2020.</p>
Zalihe organskog ugljika u mineralnim tlima zemljišta pod usjevima	<p>Opis: pokazateljem se opisuju zalihe organskog ugljika u mineralnim tlima zemljišta pod usjevima na dubini od 0 do 30 cm.</p> <p>Jedinica: tone organskog ugljika po hektaru.</p> <p>Metodologija: kako je utvrđena u Prilogu V. Uredbi 2018/1999 u skladu sa smjernicama IPCC-a iz 2006. za nacionalne inventare stakleničkih plinova te potkrijepljena istraživanjem LUCAS (<i>Land Use/Cover Area frame Survey</i>, Okvirno istraživanje o uporabi i pokrovu zemljišta) u pogledu tla za 2022., Jones A. i sur., <i>LUCAS Soil 2022</i>, tehničko izvješće Zajedničkog istraživačkog centra (JRC), Ured za publikacije Europske unije, 2021.</p>
Udio poljoprivrednog zemljišta s obilježjima krajobraza velike raznolikosti	<p>Opis: obilježja krajobraza velike raznolikosti elementi su trajne prirodne ili poluprirodne vegetacije prisutni u poljoprivrednom kontekstu, koji pružaju usluge ekosustava i pridonose bioraznolikosti. U tu svrhu obilježja krajobraza moraju biti izložena što manjoj količini vanjskih poremećaja kako bi se omogućila sigurna staništa za različite taksone i stoga moraju ispunjavati sljedeće uvjete:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) ne mogu se upotrebljavati u produktivne poljoprivredne svrhe (uključujući ispašu ili proizvodnju krme); i b) ne bi se trebali tretirati gnojivom ili pesticidima. <p>Zemljište ostavljeno na ugaru može se smatrati obilježjem krajobraza velike raznolikosti ako ispunjava navedene kriterije (a) i (b). Plodonosna stabla koja su dio poljoprivredno-šumarskih sustava za obradiva zemljišta i produktivni elementi neplodonosnih živica isto se tako mogu smatrati obilježjima krajobraza velike raznolikosti ako ispunjavaju navedeni kriterij (b) i ako se žetva obavlja samo kad to ne bi ugrozilo visoke razine bioraznolikosti.</p> <p>Jedinica: postotak (udio korištene poljoprivredne površine).</p> <p>Metodologija: kako je izrađena u okviru pokazatelja I.21 iz Priloga I. Uredbi 2021/2115 u skladu s istraživanjem LUCAS u pogledu</p>

	krajobraznih elemenata, Ballin M. i sur., <i>Redesign sample for Land Use/Cover Area frame Survey (LUCAS)</i> (Izmijenjeni plan uzorkovanja za potrebe istraživanja LUCAS), Eurostat 2018., i u pogledu zemljišta ostavljenog na ugaru, <i>Farm Structure, Reference Metadata in Single Integrated Metadata Structure</i> (Struktura poljoprivrednih gospodarstava, referentni metapodaci u jedinstvenoj integriranoj strukturi metapodataka), internetska publikacija, Eurostat.

PRILOG V.

INDEKS ČESTIH VRSTA PTICA POLJOPRIVREDNIH STANIŠTA NA NACIONALNOJ RAZINI

Opis

Indeksom ptica poljoprivrednih staništa sažimaju se populacijski trendovi čestih i raširenih vrsta ptica poljoprivrednih staništa te bi on trebao služiti kao zamjenski pokazatelj za ocjenu stanja bioraznolikosti poljoprivrednih ekosustava u Europi. Nacionalni indeks ptica poljoprivrednih staništa skupni je indeks za više vrsta kojim se određuje stopa promjene relativne brojnosti vrsta ptica poljoprivrednih staništa na odabranim mjestima nadzora na nacionalnoj razini. Pokazatelj se temelji na posebno odabranim vrstama koje ovise o poljoprivrednim staništima kako bi se hranile i/ili gnijezdile. Nacionalni indeksi čestih vrsta ptica poljoprivrednih staništa temelje se na skupovima vrsta koji su relevantni za svaku državu članicu. Pokazatelj se izračunava s obzirom na baznu godinu u kojoj je vrijednost indeksa obično postavljena na 100. Vrijednostima kretanja iskazuje se ukupna promjena do koje je došlo u veličini populacije ptica poljoprivrednih staništa koje čine tu populaciju tijekom nekoliko godina.

Metodologija: Brlík i sur. (2021.): *Long-term and large-scale multispecies dataset tracking population changes of common European breeding birds* (Dugoročni i opsežni skup podataka za više vrsta kojim se prate promjene u populaciji čestih europskih ptica gnjezdarica). *Sci Data* 8, 21. <https://doi.org/10.1038/s41597-021-00804-2>

„Države članice s povijesno iscrpljenijim populacijama ptica poljoprivrednih staništa” znači države članice u kojima polovina ili više vrsta uključenih u nacionalni indeks čestih vrsta ptica poljoprivrednih staništa imaju negativan dugoročni populacijski trend. U državama članicama u kojima informacije o dugoročnim populacijskim trendovima nisu dostupne za neke vrste upotrebljavaju se informacije o statusu na razini Europe.

Te su države članice:

Češka

Danska

Estonija

Finska

Francuska

Njemačka

Mađarska

Italija

Luksemburg

Nizozemska

Španjolska.

„Države članice s povijesno manje iscrpljenim populacijama ptica poljoprivrednih staništa” znači države članice u kojima manje od polovine vrsta uključenih u nacionalni indeks čestih vrsta ptica poljoprivrednih staništa ima negativan dugoročni populacijski trend. U državama članicama u kojima informacije o dugoročnim populacijskim trendovima nisu dostupne za neke vrste upotrebljavaju se informacije o statusu na razini Europe.

Te su države članice:

Austrija

Belgija

Bugarska

Hrvatska

Cipar

Grčka

Irska

Latvija

Litva

Malta

Poljska

Portugal

Rumunjska

Slovačka

Slovenija

Švedska.

Popis vrsta koje se upotrebljavaju u okviru indeksa čestih vrsta ptica poljoprivrednih staništa u državama članicama

Austrija
<i>Acrocephalus palustris</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus spinoletta</i>
<i>Anthus trivialis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lullula arborea</i>

<i>Miliaria calandra</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus citrinella</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Turdus pilaris</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Belgija – Flandrija	Belgija – Valonija
<i>Alauda arvensis</i>	<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>	<i>Anthus pratensis</i>
<i>Emberiza citrinella</i>	<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Falco tinnunculus</i>	<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Haematopus ostralegus</i>	<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hippolais icterina</i>	<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>	<i>Hirundo rustica</i>
<i>Limosa limosa</i>	<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>	<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla alba</i>	<i>Motacilla flava</i>
<i>Motacilla flava</i>	<i>Passer montanus</i>
<i>Numenius arquata</i>	<i>Perdix perdix</i>
<i>Passer montanus</i>	<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Perdix perdix</i>	<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Phoenicurus ochruros</i>	<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Saxicola torquatus</i>	<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia communis</i>	<i>Vanellus vanellus</i>
<i>Vanellus vanellus</i>	

Bugarska
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>

<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Upupa epops</i>

Hrvatska
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Anthus trivialis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius senator</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe hispanica</i>
<i>Oriolus oriolus</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Cipar
<i>Alectoris chukar</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Carduelis carduelis</i>

<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Clamator glandarius</i>
<i>Columba palumbus</i>
<i>Coracias garrulus</i>
<i>Corvus corone cornix</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Francolinus francolinus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Iduna pallida</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Oenanthe cypriaca</i>
<i>Parus major</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sylvia conspicillata</i>
<i>Sylvia melanocephala</i>

Češka
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Danska
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Corvus corone</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Gallinago gallinago</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla alba</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia curruca</i>
<i>Turdus pilaris</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Estonija
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>
<i>Alauda arvensis</i>

<i>Anthus pratensis</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Streptopelia turtur</i>

Finska
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Crex crex</i>
<i>Delichon urbica</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Numenius arquata</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Turdus pilaris</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Francuska
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Alectoris rufa</i>
<i>Anthus campestris</i>

<i>Anthus pratensis</i>
<i>Buteo buteo</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Njemačka
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Limosa limosa</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Milvus milvus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Grčka
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Apus apus</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carduelis chloris</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Corvus corone</i>
<i>Corvus monedula</i>

<i>Delichon urbicum</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco naumanni</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo daurica</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius minor</i>
<i>Lanius senator</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe hispanica</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Streptopelia decaocto</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia melanocephala</i>
<i>Upupa epops</i>

Madarska
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius minor</i>
<i>Locustella naevia</i>
<i>Merops apiaster</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>

<i>Sylvia nisoria</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Irska
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Columba oenas</i>
<i>Columba palumbus</i>
<i>Corvus cornix</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Fringilla coelebs</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Motacilla alba</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Phasianus colchicus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>

Italija
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carduelis chloris</i>
<i>Corvus cornix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Motacilla alba</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oriolus oriolus</i>
<i>Passer domesticus italiae</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>

<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus unicolor</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Upupa epops</i>

Latvija
<i>Acrocephalus palustris</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carpodacus erythrinus</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Crex crex</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Locustella naevia</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Litva
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Crex crex</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Luksemburg
<i>Alauda arvensis</i>

<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Sylvia communis</i>

Malta
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Cettia cetti</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Lanius senator</i>
<i>Monticola solitarius</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia decaocto</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia conspicillata</i>
<i>Sylvia melanocephala</i>

Nizozemska
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Calidris pugnax</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Gallinago gallinago</i>
<i>Haematopus ostralegus</i>
<i>Hippolais icterina</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Limosa limosa</i>
<i>Miliaria calandra</i>

<i>Motacilla flava</i>
<i>Numenius arquata</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Spatula clypeata</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Tringa totanus</i>
<i>Turdus viscivorus</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Poljska
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Limosa limosa</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Portugal
<i>Athene noctua</i>
<i>Bubulcus ibis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>

<i>Chloris chloris</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Delichon urbicum</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius meridionalis</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Merops apiaster</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Milvus migrans</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Sturnus unicolor</i>
<i>Upupa epops</i>

Rumunjska
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius minor</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>

<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Slovačka
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Locustella naevia</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia nisoria</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Slovenija
<i>Acrocephalus palustris</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus trivialis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Columba oenas</i>
<i>Columba palumbus</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lullula arborea</i>

<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
<i>Picus viridis</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Španjolska
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Alectoris rufa</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Merops apiaster</i>
<i>Oenanthe hispanica</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Pterocles orientalis</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus unicolor</i>
<i>Tetrax tetrax</i>
<i>Upupa epops</i>

Švedska
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis</i>

<i>cannabina</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

PRILOG VI.

POPIS POKAZATELJA BIORAZNOLIKOSTI ZA ŠUMSKE EKOSUSTAVE IZ ČLANKA 10. STAVKA 2.

Pokazatelj	Opis, jedinice i metodologija za određivanje i praćenje pokazatelja
Stojeće mrtvo drvo	<p>Opis: pokazatelj se odnosi na količinu nežive stojeće drvene biomase u šumama i na drugoj šumovitoj zemlji.</p> <p>Jedinica: m³/ha.</p> <p>Metodologija: kako ju je izradila i upotrebljava je konferencija FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i> (Stanje europskih šuma 2020.), FOREST EUROPE 2020 te kako se primjenjuje u opisu nacionalnih inventara šuma u Tomppo E. i sur., <i>National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting</i> (Nacionalni inventari šuma, metode za zajedničko izvješćivanje), Springer, 2010., uzimajući u obzir metodologiju utvrđenu u Prilogu V. Uredbi 2018/1999 u skladu sa smjernicama IPCC-a iz 2006. za nacionalne inventare stakleničkih plinova.</p>
Ležeće mrtvo drvo	<p>Opis: pokazatelj se odnosi na količinu nežive drvene biomase koja leži na tlu u šumama i na drugoj šumovitoj zemlji.</p> <p>Jedinica: m³/ha.</p> <p>Metodologija: kako ju je izradila i upotrebljava je konferencija FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i> (Stanje europskih šuma 2020.), FOREST EUROPE 2020 te kako se primjenjuje u opisu nacionalnih inventara šuma u Tomppo E. i sur., <i>National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting</i> (Nacionalni inventari šuma, metode za zajedničko izvješćivanje), Springer, 2010., uzimajući u obzir metodologiju utvrđenu u Prilogu V. Uredbi 2018/1999 u skladu sa smjernicama IPCC-a iz 2006. za nacionalne inventare stakleničkih plinova.</p>
Udio šuma raznodobne strukture	<p>Opis: pokazatelj se odnosi na udio šuma dostupnih za opskrbu drvom koje imaju raznodobnu strukturu u odnosu na šume jednodobne strukture.</p> <p>Jedinica: postotak šuma dostupnih za opskrbu drvom raznodobne strukture.</p> <p>Metodologija: kako ju je razvila i upotrebljava je konferencija FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i> (Stanje europskih šuma 2020.), FOREST EUROPE 2020 te kako se primjenjuje u opisu nacionalnih inventara šuma u Tomppo E. i sur., <i>National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting</i> (Nacionalni inventari šuma, metode za zajedničko izvješćivanje), Springer, 2010.</p>
Povezanost šuma	<p>Opis: povezanost šuma znači stupanj kompaktnosti površina pokrivenih šumom. Određuje se u rasponu od 0 do 100.</p> <p>Jedinica: indeks.</p> <p>Metodologija: kako ju je izradio FAO, Vogt P. i sur., <i>FAO – State of the World's Forests: Forest Fragmentation</i> (FAO –</p>

	Stanje svjetskih šuma: fragmentacija šuma), tehničko izvješće JRC-a, Ured za publikacije Europske unije, Luksemburg, 2019.
Indeks čestih vrsta ptica šumskih staništa	<p>Opis: pokazateljem za ptice šumskih staništa opisuju se kretanja brojnosti čestih vrsta ptica šumskih staništa s obzirom na njihovu raširenost u Europi tijekom vremena. To je skupni indeks nastao na temelju podataka dobivenih promatranjem vrsta ptica karakterističnih za šumska staništa u Europi. Indeks se temelji na određenom popisu vrsta u svakoj državi članici.</p> <p>Jedinica: indeks.</p> <p>Metodologija: Brlík i sur. <i>Long-term and large-scale multispecies dataset tracking population changes of common European breeding birds</i> (Dugoročni i opsežni skup podataka za više vrsta kojim se prate promjene u populaciji čestih europskih ptica gnjezdarica), <i>Sci Data</i> 8, 21. 2021.</p>
Zalihe organskog ugljika	<p>Opis: pokazateljem se opisuju zalihe organskog ugljika u listincu i mineralnom tlu na dubini od 0 do 30 cm u šumskim ekosustavima.</p> <p>Jedinica: tone organskog ugljika po hektaru.</p> <p>Metodologija: kako je utvrđena u Prilogu V. Uredbi 2018/1999 u skladu sa smjernicama IPCC-a iz 2006. za nacionalne inventare stakleničkih plinova te potkrijepljena istraživanjem LUCAS (<i>Land Use/Cover Area frame Survey</i>, Okvirno istraživanje o uporabi i pokrovu zemljišta) u pogledu tla za 2022., Jones A. i sur., <i>LUCAS Soil 2022</i>, tehničko izvješće Zajedničkog istraživačkog centra (JRC), Ured za publikacije Europske unije, 2021.</p>

PRILOG VII.

POPIS PRIMJERA MJERA OBNOVE IZ ČLANKA 11. STAVKA 8.

- (1) Obnoviti močvarna područja ponovnim natapanjem isušenih tresetišta, uklanjanjem struktura za isušivanje tresetišta ili uklanjanjem poldera te prestankom vađenja treseta.
- (2) Poboljšati hidrološke uvjete povećanjem količine, kvalitete i dinamike površinskih voda i razina podzemnih voda za prirodne i poluprirodne ekosustave.
- (3) Ukloniti neželjene makije ili nezavičajne plantaže na travnjacima, močvarnim područjima, u šumama i na zemljištima koja su slabo obrasla vegetacijom.
- (4) Primijeniti paludikulturu.
- (5) Vratiti riječne meandre i ponovno povezati umjetno odvojene meandre ili mrtvaje.
- (6) Ukloniti longitudinalne i lateralne prepreke (kao što su nasipi i brane), dati više prostora riječnoj dinamici i ponovno uspostaviti dionice rijeka sa slobodnim tokom.
- (7) Ponovno naturalizirati riječna korita i jezera te nizinske vodotoke, npr. uklanjanjem umjetnih metoda za učvršćivanje korita, optimiranjem sastava podloge te poboljšanjem ili razvojem pokrova staništa.
- (8) Ponovno uspostaviti prirodne procese sedimentacije.
- (9) Uspostaviti priobalne tampon zone, npr. priobalne šume, granične pojaseve, livade ili pašnjake.
- (10) Povećati broj ekoloških obilježja u šumama, kao što su velika, stara i umiruća stabla (stanišna stabla) i količine ležećeg i stojećeg mrtvog drva.
- (11) Raditi na diversificiranoj strukturi šume s obzirom na vegetaciju i starost, omogućiti prirodnu obnovu i nasljeđivanje vrsta drveća.
- (12) Povećati raznolikost šume stvaranjem mozaika nešumskih staništa kao što su otvorene površine travnjaka ili vrištine, jezerca ili stjenovita područja.
- (13) Primijeniti pristupe šumarstva u skladu s prirodom ili trajnog šumskog pokrova; uvesti zavičajne vrste drveća.
- (14) Unaprijediti razvoj zavičajnih starih šuma i zrelih sastojina (npr. odustajanjem od sječe).
- (15) Uvesti obilježja krajobraza velike raznolikosti na obradivim zemljištima i travnjacima koji se intenzivno upotrebljavaju, kao što su granični pojasevi, granična područja polja sa zavičajnim cvijećem, živice, stabla, šumarci, terasni zidovi, jezerca, stanišni koridori, povezne točke itd.
- (16) Povećati poljoprivrednu površinu na kojoj se primjenjuju agroekološki pristupi upravljanju, kao što su organska poljoprivreda ili agrošumarstvo, sadnja više usjeva i plodored te integrirano upravljanje štetočinama i hranjivim tvarima.
- (17) Prema potrebi smanjiti intenzitet ispaše ili režime košnje na travnjacima i ponovno uspostaviti ekstenzivnu ispašu domaće stoke i ekstenzivne režime košnje ako ih se prestalo primjenjivati.
- (18) Zaustaviti ili smanjiti uporabu kemijskih pesticida te kemijskih i stajskih gnojiva.

- (19) Prestati s oranjem travnjaka i uvođenjem sjemena produktivnih trava.
- (20) Ukloniti plantaže na bivšim dinamičnim sustavima kontinentalnih sipina kako bi se ponovno omogućila prirodna dinamika vjetra u korist otvorenih staništa.
- (21) Poboľšati povezanost među staništima kako bi se omogućili razvoj populacija vrsta te dostatna razmjena jedinki ili gena, kao i migracije vrsta i njihova prilagodba klimatskim promjenama.
- (22) Omogućiti da ekosustavi razviju vlastitu prirodnu dinamiku, na primjer odustajanjem od sječe i promicanjem prirodnosti i divljine.
- (23) Ukloniti i nadzirati invazivne strane vrste te spriječiti ili smanjiti uvođenje novih.
- (24) Smanjiti negativne učinke ribolovnih aktivnosti na morski ekosustav, na primjer uporabom opreme koja manje utječe na morsko dno.
- (25) Ponovno uspostaviti važna mrijestilišta i uzgajališta ribe.
- (26) Osigurati strukture ili podloge za poticanje povratka morskog života, na primjer koraljnih/kamenih grebena ili grebena kamenica.
- (27) Obnoviti livade morskih trava i šume kelpa aktivnom stabilizacijom morskog dna, smanjenjem i, ako je moguće, uklanjanjem pritisaka ili aktivnim razmnožavanjem i sadnjom.
- (28) Smanjiti različite oblike morskog onečišćenja, kao što su opterećenje hranjivim tvarima, onečišćenje bukom i plastični otpad.
- (29) Povećati gradske zelene površine s ekološkim obilježjima, kao što su parkovi, drveće i šumske površine sa zavičajnim vrstama, zeleni krovovi, travnjaci s divljim cvijećem, vrtovi, gradska hortikultura, drvoređi uz ceste, gradske livade i živice, jezerca i vodotoci.
- (30) Zaustaviti, smanjiti ili sanirati onečišćenja nastala zbog farmaceutskih proizvoda, opasnih kemikalija, gradskih i industrijskih otpadnih voda i drugog otpada, uključujući otpatke i plastiku, kao i svjetlosnog onečišćenja u svim ekosustavima.
- (31) Pretvoriti neiskorištene nekretnine, bivša industrijska područja i kamenolome u prirodna područja.

